

KLASA: UP/I 034-03/18-02/012
URBROJ: 580-11/41-19-168
Zagreb, 9. srpnja 2019.

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja na temelju članka 22. stavka 7. točke 1., članka 31. i članka 58. stavka 1. točke 5. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, br. 79/09 i 80/13; dalje: ZZTN) i članka 100. stavka 1. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“, br. 47/09; dalje: ZUP), u postupku ocjene namjere provedbe koncentracije poduzetnika koja nastaje stjecanjem izravne kontrole poduzetnika Petrol d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Oreškovićeve 6/h (dalje: Petrol), nad dijelom poslovanja poduzetnika Crodux Plin d.o.o. za trgovinu i usluge, sa sjedištem u Zagrebu, Savska Opatovina 36 (dalje: Crodux Plin), koji se odnosi na ukapljeni naftni plin i električnu energiju, na trajnoj osnovi i to stjecanjem dijela poduzetnika Crodux Plin, u smislu odredbe članka 15. stavka 1. ZZTN-a, temeljem prijave namjere provedbe koncentracije koju je podnio poduzetnik Petrol, zastupan po punomoćnicima iz Odvjetničkog društva [...], na temelju odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja u sastavu: Mladen Cerovac, mag. iur., predsjednik Vijeća, Vesna Patrlj, dipl. iur., zamjenica predsjednika Vijeća, mr. sc. Ljiljana Pavlic, dr. sc. Mirta Kapural i Denis Matić dipl. iur., članovi Vijeća, donesenoj na 20/2019. sjednici, održanoj 9. srpnja 2019., donosi sljedeće

DJELOMIČNO RJEŠENJE

- I. Ocjenjuje se dopuštenom namjera provedbe koncentracije u dijelu koji nastaje stjecanjem izravne kontrole na trajnoj osnovi poduzetnika Petrol nad dijelom poslovanja Crodux Plina vezanog uz ukapljeni naftni plin temeljem članka 22. stavka 7. točke 1. ZZTN-a, u smislu članka 58. stavka 1. točke 5. ZZTN-a i članka 100. stavka 1. ZUP-a.
- II. Utvrđuje se da je djelomičnim rješenjem, KLASA: UP/I 034-03/18-02/012, URBROJ: 580-11/41-19-108, od 13. svibnja 2019., u smislu članka 58. stavka 1. točke 5. ZZTN-a i članka 100. stavka 1. ZUP-a, ocijenjena dopuštenom namjera provedbe koncentracije u dijelu koji nastaje stjecanjem izravne kontrole na trajnoj osnovi poduzetnika Petrol nad dijelom poslovanja Crodux Plina vezanog uz električnu energiju.
- III. Poduzetnik Petrol obveznik je plaćanja upravne pristojbe u iznosu od 105.000,00 kuna u korist Državnog proračuna Republike Hrvatske.

Rok izvršenja: 8 (osam) dana od dana dostave ovoga rješenja.

- IV. Ovo rješenje bit će objavljeno u „Narodnim novinama“.

Obrazloženje

1. Postupak ocjene koncentracije

1.1. Postupak ocjene koncentracije u I. fazi

U konkretnom predmetu Agenciji za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: AZTN) je potpuna prijava namjere provedbe predmetne koncentracije (dalje: prijava koncentracije) podnesena 14. ožujka 2019. Riječ je namjeri provedbe koncentracije koja nastaje stjecanjem izravne kontrole poduzetnika Petrol nad dijelom poslovanja poduzetnika Crodux Plin koji se odnosi na ukapljeni naftni plin (dalje: UNP) i električnu energiju, na trajnoj osnovi i to stjecanjem dijela poduzetnika Crodux Plin, u smislu odredbe članka 15. stavka 1. ZZTN-a.

Prijava koncentracije podnesena je sukladno člancima 19. i 20. i članku 22. stavku 5. ZZTN-a i odredbama Uredbe o načinu prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija poduzetnika („Narodne novine“, br. 38/11, dalje: Uredba o koncentracijama).

Naime, podnositelj prijave koncentracije je 19. studenog 2018., putem punomoćnika, AZTN-u dostavio nepotpunu prijavu predmetne koncentracije. Budući da prijava koncentracije nije sadržavala propisani obvezni sadržaj, podnositelj prijave je na poziv AZTN-a prijavu koncentracije dopunjavao 13. prosinca 2018., 24. siječnja 2019., 21. veljače 2019., te 14. ožujka 2019., kada je AZTN zaprimio sve dokumente i podatke sukladno članku 20. stavcima 1. i 3. ZZTN-a, o čemu je podnositelju prijave koncentracije izdana pisana potvrda u smislu članka 20. stavka 6. ZZTN-a, KLASA: UP/I 034-03/18-02/012, URBROJ: 580-11/41-2019-075, od 14. ožujka 2019., u obliku propisanom člankom 14. Uredbe o koncentracijama.

S obzirom na okolnosti konkretnog predmeta, u smislu proturječnosti podataka i navoda iz prijave koncentracije i njezinih dopuna dostavljenih od strane podnositelja prijave vezanih uz utvrđenje mjerodavnog tržišta UNP-om i stanja na mjerodavnom tržištu UNP-om u Republici Hrvatskoj, te po izvršenom uvidu u praksu Europske komisije u odnosu na tržište UNP-om i druge javno dostupne podatke, osobito javno dostupne podatke o proizvodnji, uvozu, izvozu te potrošnji UNP-a u Republici Hrvatskoj iz materijala Državnog zavoda za statistiku sadržanim u Energetskoj statistici za pojedinu godinu, sastavljenim prema podacima Energetskog instituta „Hrvoje Požar“ za razdoblje od 2012. do 2017. godine, AZTN je 28. studenog 2018. i 6. veljače 2019., sukladno članku 66. stavku 1. i 3. ZZTN-a, uputio zamolbu Hrvatskoj energetskoj regulatornoj agenciji (dalje: HERA), a 29. siječnja 2019. Ministarstvu gospodarstva, poduzetništva i obrta (dalje: MINGO), za dostavu relevantnih podataka u odnosu na tržište UNP-om.

AZTN je također, 28. siječnja 2019., putem pisanih upitnika izravno kontaktirao poduzetnike koji raspolažu dozvolom HERA-e za obavljanje trgovine na veliko UNP-om, te dozvolom HERA-e za obavljanje skladištenja UNP-a. Ti su poduzetnici tražene podatke i očitovanja dostavili AZTN-u u razdoblju od 12. veljače do 8. ožujka 2019.

Temeljem tako prikupljenih podataka i očitovanja AZTN je utvrdio određene činjenice i okolnosti u odnosu na tržište prodaje UNP-a u Republici Hrvatskoj. Za utvrđivanje dodatnih činjenica i okolnosti na predmetnom tržištu AZTN je dodatnim pisanim upitnikom od dionika na tržištu prikupio dodatne podatke i očitovanja u odnosu na tržište prodaje UNP-a u Republici Hrvatskoj, kako bi mu podaci prikupljeni od sudionika na tržištu, pored javno dostupnih podataka i podataka dostavljenih od HERA-e i MINGO-a omogućili utvrđivanje činjenica o načinu poslovanja poduzetnika na tržištu UNP-om, uvid u razine tržišta na kojem pojedini poduzetnik djeluje na tržištu UNP-om te utvrđenju mjerodavnih tržišta u konkretnom predmetu, stanja na mjerodavnim tržištima i njihove strukture.

Rezultati provedenog testa tržišta razjasnili su da postoji više razina tržišta UNP-om na kojima se natječu pojedini poduzetnici, strukture tih razina tržišta, te AZTN-u omogućili izvođenje

objektivnog zaključka o utvrđivanju mjerodavnog tržišta vezanog uz poslovanje UNP-om u predmetnom slučaju.

AZTN je slijedom navedenog utvrdio da će predmetna koncentracija u odnosu na UNP prvenstveno imati učinak na sljedećim mjerodavnim tržištima u proizvodnom smislu:

- tržištu nabave i skladištenja ukapljenog naftnog plina kao prvoj razini tržišta trgovine na veliko UNP-a, na kojem se UNP iz proizvodnih kapaciteta rafinerija u Republici Hrvatskoj i UNP iz uvoza stavlja na tržište (dalje: trgovina na veliko UNP-om na prvoj razini) i koje je uzlazno tržište u odnosu na tržište trgovine na veliko UNP-om na drugoj razini
- tržištu trgovine na veliko UNP-om na drugoj razini koje obuhvaća trgovinu na veliko UNP-om i to u segmentima boce, rinfuza (spremnici) i autoplina (dalje: trgovina na veliko UNP-om na drugoj razini), i koje je silazno tržište u odnosu na tržište trgovine na veliko UNP-om na prvoj razini, te na
- tržištu trgovine na malo UNP-om i to u segmentima boce, rinfuza (spremnici) i autoplina (dalje: trgovina na malo UNP-om).

Podnositelj prijave koncentracije, poduzetnik Petrol, primarno je prisutan na tržištu trgovine na malo UNP-om putem svoje maloprodajne mreže na cijelom teritoriju Republike Hrvatske. Cilj predmetne transakcije predstavlja dio poslovanja Crodux Plina vezan uz UNP koji je prisutan na tržištu trgovine na malo UNP-om putem [...] vlastita maloprodajna mjesta te putem povezanog društva Adria-plin koje ima [...] maloprodajno mjesto isključivo na [...]. Naime, društvo Crodux Derivati Dva, povezano društvo Crodux Plina koje unutar Crodux grupe obavlja djelatnost maloprodaje naftnih derivata, uključujući i UNP, nije predmet ove transakcije.

Zbog svojih karakteristika, zemljopisna dimenzija za sva utvrđena mjerodavna tržišta je cjelokupni teritorij Republike Hrvatske.

Nadalje, nakon izdavanja potvrde o potpunosti prijave koncentracije AZTN je, sukladno članku 21. stavcima 5. i 6. i članku 32. točki 1. ZZTN-a, na službenim mrežnim stranicama AZTN-a (<http://www.aztn.hr>) 14. ožujka 2019. objavio Javni poziv za dostavljanje primjedaba i mišljenja, pod poslovnim brojem KLASA: UP/I 034-03/18-02/012, URBROJ: 580-11/41-2019-076.

AZTN je navedenim Javnim pozivom pozvao sve poduzetnike koji djeluju prvenstveno na tržištu nabave i skladištenja ukapljenog naftnog plina, na prvoj razini tržišta trgovine na veliko UNP-om, na tržištu trgovine na veliko UNP-om na drugoj razini i to u segmentima rinfuza (spremnici), boce i autoplina, na tržištu trgovine na malo UNP-om i to u segmentima boce, rinfuza (spremnici) i autoplina, na tržištu trgovine električnom energijom, na tržištu opskrbe električnom energijom, svi na ukupnom teritoriju Republike Hrvatske, kao i sve poduzetnike koji djeluju na drugim tržištima na kojima bi navedena koncentracija mogla imati učinke (uzlazna, silazna, susjedna tržišta), strukovne udruge, udruge poslodavaca, udruge za zaštitu potrošača te ostale osobe koje nisu stranke u predmetnom postupku, odnosno konkurenti sudionika predmetne koncentracije, ali za koje se može razumno pretpostaviti da imaju saznanja o odnosima na navedenim tržištima, da dostave svoje primjedbe, stavove i mišljenja o mogućim konkretnim značajnim učincima predmetne koncentracije na njihovo poslovanje, kao i na moguće značajne učinke iste na tržišno natjecanje na navedenim tržištima u cjelini.

U roku za dostavu primjedbi i mišljenja koji je istekao 25. ožujka 2019., AZTN nije zaprimio niti jedan podnesak vezan uz spomenuti Javni poziv.

Budući da je AZTN, polazeći od dokaza dostavljenih uz prijavu koncentracije u smislu članka 19. ZZTN-a i na temelju utvrđenih činjenica i okolnosti prikupljenih tijekom postupka, ocijenio da bi provedba predmetne koncentracije mogla imati značajni učinak na tržišno natjecanje na mjerodavnom tržištu, AZTN je, temeljem članka 21. stavka 1., članka 22. stavka 3., članka 30. točke 2., članka 31., članka 38. stavka 2. i članka 39., u svezi članka 15. ZZTN-a, donošenjem zaključka o pokretanju postupka, KLASE: UP/I 034-03/18-02/012, URBROJA: 580-11/41-2019-078, od 10. travnja 2019., pokrenuo postupak ocjene predmetne koncentracije.

AZTN je ocijenio da bi provedba koncentracije u odnosu na djelatnost UNP-om mogla imati značajan učinak na tržišno natjecanje na mjerodavnom tržištu nabave i skladištenja ukapljenog naftnog plina, na prvoj razini tržišta trgovine na veliko UNP-a, kao uzlaznom tržištu u odnosu na tržište trgovine na veliko UNP-om na drugoj razini, te na tržištu trgovine na veliko UNP-om na drugoj razini i to u segmentima boce i autoplin, kao silaznom tržištu u odnosu na tržište trgovine na veliko UNP-om na prvoj razini.

Također, utvrđeno je da Ugovor [...] koji će nakon provedbe predmetne koncentracije sklopiti Petrol i društvo [...] koje nije predmetom transakcije, za koji je predviđeno trajanje od [...], po svojim karakteristikama odgovara ugovoru o isključivoj kupnji. Za navedeni Ugovor je podnositelj prijave koncentracije naveo da predstavlja ograničenje direktno vezano i nužno za provedbu predmetne koncentracije. Stoga je AZTN ocijenio da je potrebno utvrditi udovoljava li navedeni Ugovor uvjetima pod kojima se njegovo trajanje i ugovorene obveze mogu smatrati ograničenjima vezanim i nužnim za provedbu predmetne koncentracije sukladno pravnoj stečevini EU koju je AZTN ovlašten primjenjivati na odgovarajući način sukladno članku 74. ZZTN-a.

1.2. Postupak ocjene koncentracije u II. fazi

AZTN postupak ocjene koncentracije u tzv. II. fazi provodi temeljem ovlasti iz članka 22. stavka 3. ZZTN-a, donošenjem zaključka o pokretanju postupka ocjene dopuštenosti koncentracije u smislu članka 38. stavka 2. ZZTN-a, ako na temelju dokaza dostavljenih uz prijavu namjere koncentracije u smislu članka 19. ZZTN-a i drugih raspoloživih podataka i saznanja, ocijeni da bi provedba koncentracije mogla imati značajni učinak na tržišno natjecanje na mjerodavnom tržištu, osobito ako se tom koncentracijom stvara novi ili jača postojeći vladajući položaj sudionika koncentracije na tržištu u smislu članka 16. ZZTN-a.

U navedenom zaključku o pokretanju postupka AZTN je također utvrdio kako će djelomičnim rješenjem, u smislu članka 100. stavka 1. ZUP-a, odlučiti o dopuštenosti predmetne namjere provedbe koncentracije u dijelu koji se odnosi na električnu energiju.

1.3. Djelomično rješenje u odnosu na ocjenu dopuštenosti koncentracije u dijelu koji se odnosi na električnu energiju

Člankom 100. stavkom 1. ZUP-a je propisano da kad se u upravnoj stvari rješava o više pitanja, a samo se o nekima od njih može riješiti na temelju utvrđenog činjeničnog stanja, može se donijeti rješenje samo o tim pitanjima (djelomično rješenje).

Stoga je AZTN., temeljem članka 30. stavka 2., članka 31. i članka 22. stavka 7. točke 1. ZZTN-a i članka 100. stavka 1. ZUP-a, donio djelomično rješenje, KLASA: UP/I 034-03/18-02/012, URBROJ: 580-11/41-19-108, od 13. svibnja 2019., kojim se ocjenjuje dopuštenom namjera provedbe koncentracije u dijelu koji nastaje stjecanjem izravne kontrole na trajnoj osnovi poduzetnika Petrol nad dijelom poslovanja Crodux Plina vezanog uz električnu energiju.

Navedenim je djelomičnim rješenjem AZTN također izričito utvrdio kako je postupak ocjene dopuštenosti predmetne koncentracije koji utvrđuje njezin učinak na mjerodavnim tržištima

vezanim uz UNP u tijeku i da će AZTN po okončanju postupka donijeti meritornu odluku u smislu članka 22. stavka 7. ZZTN-a.

Sukladno članku 100. stavku 4. ZUP-a, djelomično se rješenje, s obzirom na pravne lijekove i izvršenje, smatra samostalnim rješenjem, pa se protiv njega tužbom mogao pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske u roku od trideset (30) dana od dana dostave tog rješenja podnositelju prijave koncentracije.

Nakon donošenja djelomičnog rješenja postupak se nastavlja i drugim se djelomičnim rješenjem odlučuje o preostalim neriješenim pitanjima iz predmeta.

1.4. Prikupljanje podataka i dokumentacije radi dubinske analize učinaka predmetne koncentracije na tržište UNP-om u Republici Hrvatskoj u II. fazi postupka ocjene koncentracije

AZTN je nakon donošenja predmetnog zaključka o pokretanju postupka, u tzv. drugoj fazi postupka ocjene koncentracije, u razdoblju od 7. do 22. svibnja 2019., pisanim upitnikom kontaktirao sudionike predmetne koncentracije, a zatim i poduzetnike koji obavljaju djelatnost maloprodaje UNP-a koji su od sudionika koncentracije označeni kao njihovi najveći kupci.

Također, AZTN je u navedenom razdoblju pisanim upitnikom ponovno kontaktirao poduzetnike koji raspolažu dozvolom HERA-e za obavljanje trgovine na veliko UNP-om te dozvolom HERA-e za obavljanje skladištenja UNP-a, te je također zatražio očitovanje o učincima predmetne koncentracije na tržište UNP-om od Hrvatske gospodarske komore, Sektora za energetiku i zaštitu okoliša, Zajednice za ukapljeni naftni plin, Hrvatske UNP udruge, Udruge UNP Zagreb, Hrvatskog društva za UNP i poduzetnika Đuro Đaković Zavarene posude d.d., Slavonski Brod.

Zaključno, AZTN je 17. lipnja 2019. uputio zamolbu Ministarstvu za zaštitu okoliša i energetiku, Uprava za energetiku, za dostavu mišljenja vezanog uz moguće učinke predmetne koncentracije na mjerodavno tržište te podatke o poduzetnicima koji djeluju na tržištu maloprodaje UNP-om, osobito na benzinskim postajama (broj njihovih prodajnih mjesta, njihova nacionalna, regionalna ili pak lokalna rasprostranjenost), ukoliko raspolaže takvim podacima.

Cilj istraživanja AZTN-a u tzv. II. drugoj fazi ocjene predmete koncentracije bio je primarno usmjeren na procjenu učinaka koncentracije na utvrđena mjerodavna tržišta UNP-om u Republici Hrvatskoj, u smislu kriterija propisanih člankom 16. Uredbe o koncentracijama, osobito u odnosu na strukturu i izbor ponude i potražnje na mjerodavnom tržištu, njihove trendove, cijene, rizike, te moguće promjene u poslovanju sudionika koncentracije, alternativne izbore nabave za kupce koji nastaju kao posljedica predmetne koncentracije, kao i način distribucije, troškove transporta ili distribucije, specijalizaciju u poslovanju, sniženje cijena proizvoda i/ili usluga, kao i druge prednosti koje izravno proizlaze iz provedbe koncentracije za druge poduzetnike i/ili potrošače.

Zatraženi podaci i očitovanja su AZTN-u dostavljeni u razdoblju od 16. svibnja do 26. lipnja 2019.

Dostava nije mogla biti izvršena u odnosu na Hrvatsku UNP udruhu, Udruhu UNP Zagreb i Hrvatsko društvo za UNP, budući da su prilikom pokušaja dostave označeni kao nepoznati. Poduzetnik Đuro Đaković Zavarene posude d.d., Slavonski Brod je obavijestio AZTN kako ne posluje posljednje tri godine i da stoga nije u mogućnosti dostaviti zatraženo očitovanje.

Na drugi upitnik AZTN-a poduzetnik Euro Gas očitovao se da je sa 31. svibnjem 2019. prestao obavljati sve djelatnosti vezane uz UNP.

Također i jedan od kontaktiranih kupaca sudionika koncentracije, [...] je AZTN obavijestio da je u postupku likvidacije te da stoga nije u mogućnosti odgovoriti na upitnik AZTN-a, dok se jedan od kontaktiranih kupaca, [...] nije očitovao na drugi upitnik AZTN-a.

Dana 14. svibnja 2019. AZTN je zaprimio podnesak novog punomoćnika podnositelja prijave koncentracije koji u privitku sadrži punomoć za zastupanje.

Nastavno na navedeno, dana 3. lipnja 2019., AZTN je zaprimio dodatno očitovanje novog punomoćnika podnositelja prijave koncentracije, poduzetnika Petrol, na zaključak AZTN-a o pokretanju postupka ocjene predmetne koncentracije, koje je usmjereno na daljnje obrazloženje predmetne koncentracije i njezinih učinaka na tržišno natjecanje.

U privitku očitovanja punomoćnika podnositelja prijave koncentracije od 3. lipnja 2019. dostavljena je i Dopuna Ekonomske analize radi pravilnog utvrđivanja mjerodavnog tržišta u proizvodnom i zemljopisnom smislu s obzirom na tržište UNP-a, koju je izradio Energetski Institut Hrvoje Požar, te Analiza stanja tržišta ukapljenog naftnog plina (UNP) u Republici Hrvatskoj vezano na skladištenje i prodaju, koju je izradilo društvo Oil and Gas Consulting d.o.o., Zagreb.

Zaključno, dana 4. srpnja 2019., AZTN je zaprimio podnesak punomoćnika podnositelja prijave koncentracije, poduzetnika Petrol, kojim je dostavljen izmijenjeni Ugovor [...], koji Petrol i [...] namjeravaju sklopiti nakon zaključenja predmetne transakcije, kojim je trajanje navedenog Ugovora o prodaji skraćeno [...].

Također, AZTN-u je navedenim podneskom od 4. srpnja 2019. dostavljena i ovjerena Izjava odgovornih osoba društva Oil and Gas Consulting d.o.o., Zagreb, kojom sukladno njihovom znanju i savjesti, potvrđuju kako je navedeno konzultantsko društvo AZTN-u dostavilo potpune i istinite podatke sadržane u dokumentu Analiza stanja tržišta ukapljenog naftnog plina (UNP) u Republici Hrvatskoj vezano uz skladištenje i prodaju od 27. svibnja 2019., odnosno da se sve procjene iz Analize imaju smatrati najboljim mogućim procjenama u trenutku sastavljanja analize jer se temelje na postojećim činjenicama, a sva mišljenja u Analizi su dana u dobroj vjeri.

Nastavno su u navedenoj Izjavi pobrojani svi izvori podataka kojima se navedeno konzultantsko društvo koristilo u izradi predmetne Analize stanja tržišta ukapljenog naftnog plina (UNP) u Republici Hrvatskoj vezano uz skladištenje i prodaju od 27. svibnja 2019.

Člankom 57. stavkom 2. propisano je da se rješenje o ocjeni koncentracije iz članka 22. stavka 7. ZZTN-a donosi u roku od 3 mjeseca od dana donošenja zaključka o pokretanju postupka.

2. Primijenjeni propisi

2.1. Zakonodavni okvir u Republici Hrvatskoj

AZTN je u provedbi postupka ocjene koncentracije primijenio sljedeće propise:

- Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, br. 79/09 i 80/13),
- Uredbu o načinu i kriterijima utvrđivanja mjerodavnog tržišta („Narodne novine“, br. 9/11; dalje: Uredba o mjerodavnom tržištu),
- Uredbu o načinu prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija poduzetnika („Narodne novine“, br. 38/11; dalje: Uredba o koncentracijama)
- Zakon o općem upravnom postupku („Narodne novine“, br. 47/09; dalje: ZUP).

2.2. Odgovarajuća primjena kriterija iz pravne stečevine EU

AZTN je, sukladno ovlasti iz članka 74. ZZTN-a, u provedbi predmetnog postupka ocjene koncentracije na odgovarajući način primjenjivao kriterije pravne stečevine Europske unije.

Člankom 74. ZZTN-a propisano je da se u primjeni ZZTN-a, a osobito u slučajevima postojanja pravnih praznina ili dvojbi pri tumačenju propisa, u skladu s člankom 70. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica i Republike Hrvatske („Narodne novine“ - Međunarodni ugovori, broj 14/01; dalje: SSP), od 29. listopada 2001., koji je stupio na snagu 1. veljače 2005., primjenjuju na odgovarajući način kriteriji koji proizlaze iz primjene pravila o tržišnom natjecanju u Europskoj uniji.

Cjelokupna pravna stečevina EU (acquis communautaire) koju čini primarno i sekundarno zakonodavstvo EU, ali i sudska praksa, prvenstveno Suda EU, važan je interpretativni instrument u primjeni ZZTN-a u slučaju postojanja pravnih praznina ili dvojbi pri tumačenju propisa.

Slijedom navedenoga, AZTN je u predmetnom slučaju izvršio osobito uvid u sljedeće dokumente Europske unije:

- Uredbu Vijeća broj 139/2004 o kontroli koncentracija između poduzetnika (EC Merger Regulation, OJ 2004/L 24/1);
- Objedinjenu obavijest o nadležnosti Komisije temeljem Uredbe Vijeća (EEZ) br. 139/2004 o kontroli koncentracija između poduzetnika (Commission Consolidated Jurisdictional Notice under Council Regulation (EC) No 139/2004 on the control of concentrations between undertakings; OJ C 95, od 16. travnja 2008.);
- Smjernice za ocjenu horizontalnih koncentracija (Guidelines on the Assessment of Horizontal Mergers; OJ 2004/C 31/03);
- Obavijest o ograničenjima koja su neophodna i izravno se odnose na koncentracije (Notice on Restrictions Directly Related and Necessary to Concentrations; OJ 2005/C 56/03).

Također, AZTN je na odgovarajući način primijenio kriterije koji proizlaze iz primjene pravila o tržišnom natjecanju u Europskim zajednicama i to iz odluka Europske komisije kojima se ocjenjuju koncentracije poduzetnika na tržištu UNP-om u predmetima:

- COMP/M.7311 – MOL / ENI CESKA / ENI ROMANIA/ENI SLOVENSKO;
- COMP/M.7473 – Zentraleuropa Lpg Holding / Total Hungaria;
- COMP/ M.1628 – TotalFina / Elf;
- COMP/ M.3664 – Repsol Butano / Shell Gas;
- COMP/M.4028 - FLAGA / PROGAS;
- COMP/M.3216 Oracle/Peoplesoft.

Navedena Uredba, obavijesti i smjernice, dokumenti Europske unije, dostupni su na službenoj mrežnoj stranici Europske komisije <http://ec.europa.eu/competition/>, a u prijevodu na hrvatski jezik na službenoj mrežnoj stranici AZTN-a: <http://www.aztn.hr>. Navedene odluke Europske komisije također su objavljene na službenoj mrežnoj stranici Europske komisije <http://ec.europa.eu/competition/>.

3. Sudionici koncentracije

3.1. Petrol

Petrol d.o.o. za trgovinu i prijevoz nafte i naftnih derivata sa sjedištem u Zagrebu, Oreškovićeve 6/h, upisan je u sudskom registru Trgovačkog suda u Zagrebu, MBS 040156017, OIB 75550985023, a glavne su mu djelatnosti, između ostalih, trgovina na malo naftom i naftnim

derivatima i drugom trgovačkom robom, trgovina na malo i veliko UNP-om, trgovina električnom energijom, te ostale energetske usluge.

Nad Petrolom kontrolu ostvaruje poduzetnik Petrol d.d., sa sjedištem u Ljubljani, Republika Slovenija, koje predstavlja krovno društvo Grupe Petrol. Grupa Petrol se sastoji od ovisnih, zajednički kontroliranih i povezanih poduzetnika u zemljama središnje i jugoistočne Europe, čije su osnovne djelatnosti naftno-trgovačka djelatnost, djelatnost trgovine i opskrbe prirodnim plinom i UNP-om, djelatnost trgovine i opskrbe električnom energijom, te druge djelatnosti iz područja energetike i ekologije.

Grupa Petrol u Republici Hrvatskoj ostvaruje kontrolu nad sljedećim poduzetnicima:

- Dubrovnik Plin d.o.o. za djelatnost trgovine na malo UNP-a na području Dubrovačko-neretvanske županije sa sjedištem u Banićima, Banići 37, upisan u sudskom registru Trgovačkog suda u Splitu, stalna služba u Dubrovniku, MBS 060308849, OIB 85349052597, a glavna mu je djelatnost trgovina na malo UNP-om na području Dubrovačko-neretvanske županije te dostava, prijevoz i montaža plinskih boca,
- Petrol Javna rasvjeta d.o.o. za djelatnost energetske usluge sa sjedištem u Zagrebu, Oreškovićeve 6h, upisan u sudskom registru Trgovačkog suda u Zagrebu, MBS 081157476, OIB 56999301625, a glavna mu je djelatnost pružanje energetske usluge, upravljanje energetskim objektima, provođenje energetske pregleda javne rasvjete te proizvodnja, projektiranje, montaža, popravak i održavanje solarne opreme i uređaja te solarnih sistema,
- Vjetroelektrane Glunča d.o.o. za djelatnost trgovine i proizvodnje sa sjedištem u Šibeniku, Krapanjska 8, upisan u registru Trgovačkog suda u Zadru, stalna služba u Šibeniku, MBS 100006443, OIB 79006291606, a glavna mu je djelatnost proizvodnja i trgovina električnom energijom,
- Geoplin d.o.o. za djelatnost trgovine sa sjedištem u Zagrebu, Radnička cesta 39, upisan u sudskom registru Trgovačkog suda u Zagrebu, MBS 04170962, OIB 79143436702, a glavna mu je djelatnost trgovina prirodnim plinom, proizvodnja prirodnog plina, transport plina, skladištenje plina i upravljanje terminalom za UPP.

Osim navedenih poduzetnika, Grupa Petrol od [...] godine ostvaruje zajedničku kontrolu s trećim poduzetnicima i to temeljem udjela od [...] u temeljnom kapitalu sljedećih poduzetnika, koji će obavljati djelatnost proizvodnje i trgovine električnom energijom:

- [...],
- [...].

3.2. Crodux Plin

U predmetnom slučaju cilj preuzimanja je dio poslovanja poduzetnika Crodux Plin koji se odnosi na UNP i električnu energiju.

Crodux plin d.o.o. za trgovinu i usluge sa sjedištem u Zagrebu, Savska Opatovina 36, upisan je u sudski registar Trgovačkog suda u Zagrebu, MBS 080525050, OIB 50388109754, a glavna mu je djelatnost trgovina na veliko UNP-om, trgovina i opskrba električnom energijom, te trgovina i opskrba prirodnim plinom. Nad Crodux Plinom kontrolu ostvaruje fizička osoba g. Ivan Čermak.

Crodux grupa u čijem sastavu posluje i Crodux Plin, sastoji se od ovisnih i zajednički kontroliranih poduzetnika sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Republici Sloveniji, koja obavljaju djelatnosti trgovine UNP-om i proizvodnje električne energije.

Poduzetnik Crodux Plin u Republici Hrvatskoj povezan je sa sljedećim poduzetnicima koji obavljaju djelatnost vezane za UNP i električnu energiju:

- Adria-Plin d.o.o. za trgovinu i usluge sa sjedištem u Kaštel Sućurcu, Put Strinje 35, upisan u registru Trgovačkog suda u Splitu, MBS 060266100, OIB 94466377826, a glavna mu je djelatnost prodaja i dostava plina, te prodaja plina na veliko za poslovne korisnike i trgovine (dalje: Adria-Plin),
- Crodux energetika d.o.o. za proizvodnju električne energije sa sjedištem u Zagrebu, Savska Opatovina 36, upisan u registru trgovačkog suda u Zagrebu, MBS 080802938, OIB 87924471795, a glavna mu je djelatnost proizvodnja električne energije, te prijenos, opskrba i distribucija električne energije. Poduzetnik nije aktivan u obavljanju navedenih djelatnosti,
- Crodux Derivati Dva d.o.o. za trgovinu naftnim derivatima i plinovima sa sjedištem u Zagrebu, Savska Opatovina 36, upisan u registru Trgovačkog suda u Zagrebu, MBS 040022635, OIB 00865396224, a glavna mu je djelatnost uvoz, skladištenje, maloprodaja, te veleprodaja naftnih derivata i plina.

U predmetnom slučaju, stjecanje dijela poslovanja poduzetnika Crodux Plin koji se odnosi na UNP i električnu energiju, odnosi se i na stjecanje poduzetnika Adria-Plin.

4. Pravni temelj koncentracije

Pravni temelj koncentracije je Ugovor o prodaji stvari i prava koja čine gospodarsku cjelinu od [...] kojeg su sklopili Petrol kao Kupac i Crodux Plin kao Prodavatelj (dalje: Ugovor o prodaji).

Kako je to navedeno u članku [...] sastavni dio Ugovora o prodaji čine [...].

U preambuli Ugovora o prodaji utvrđeno kako je Prodavatelj vlasnik stvari i prava koja čine gospodarsku cjelinu unutar koje se obavljaju: 1) djelatnosti nabave, skladištenja, veleprodaje i maloprodaje ukapljenog naftnog plina, a koja cjelina se sastoji od: nekretnina, poslovnih udjela u društvu s ograničenom odgovornošću, pokretnina, ugovora, informacijske opreme, stručnog znanja i iskustva (know-how), te određenog broja stručno osposobljenih zaposlenika, što je sve uređeno u Prilogu 1 ovog Ugovora i 2) djelatnost opskrbe i trgovine električnom energijom koja se sastoji od ugovora, financijske opreme, stručnog znanja i iskustva, te određenog broja radnika, što je sve uređeno u Prilogu 2 ovog Ugovora.

Svrha navedenog Ugovora o prodaji je da Kupac stekne od Prodavatelja pravo vlasništva na stvarima i postane nositeljem svih prava koji čine gospodarsku cjelinu (poslovanje UNP-om i električnom energijom Prodavatelja), u zamjenu za plaćanje ugovorene kupoprodajne cijene u skladu s uvjetima sadržanim u Ugovoru o prodaji, osim onih stvari i prava čija je prodaja ovim Ugovorom o prodaji izričito isključena.

Uvjeti za zaključenje transakcije su ugovoreni člankom 3. predmetnog Ugovora o prodaji.

U članku [...] Ugovora o prodaji ugovoreno je da bi obveze stranaka da zaključe transakciju predviđenu ovim Ugovorom o prodaji nastale, potrebno je da se kumulativno ispune određeni uvjeti, osim ako se nekih od tih uvjeta stranke ne odreknu u pisanom obliku.

Tako je u članku [...] Ugovora [...] ugovoreno da je nadležno regulatorno tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja donijelo rješenje kojim se ne protivi namjeravanoj koncentraciji odnosno rješenje iz kojeg proizlazi da namjeravana koncentracije ne podliježe pravilima o zaštiti tržišnog natjecanja.

[...].

[...].

5. Pravni oblik koncentracije

Pravni oblik koncentracije je stjecanje izravne kontrole poduzetnika Petrol nad dijelom poslovanja poduzetnika Crodux Plin, koji se odnosi na ukapljeni naftni plin i električnu energiju, na trajnoj osnovi i to stjecanjem dijela poduzetnika Crodux Plin, u smislu odredbe članka 15. stavka 1. ZZTN-a.

6. Obveza prijave koncentracije

Sukladno članku 17. stavku 1. ZZTN-a, sudionici koncentracije obvezni su AZTN-u prijaviti svaku namjeru provedbe koncentracije ako su kumulativno ostvareni sljedeći uvjeti:

1. ukupan godišnji konsolidirani prihod svih poduzetnika sudionika koncentracije ostvaren prodajom robe i/ili usluga (dalje: ukupan prihod) na svjetskom tržištu, iznosi najmanje jednu milijardu kuna sukladno financijskim izvješćima za financijsku godinu koja je prethodila koncentraciji, ako najmanje jedan sudionik koncentracije ima sjedište i/ili podružnicu u Republici Hrvatskoj i
2. ukupan prihod svakog od najmanje dva sudionika koncentracije, u Republici Hrvatskoj, sukladno financijskim izvještajima iznosi najmanje 100.000.000 kuna, u financijskoj godini koja je prethodila koncentraciji.

Sukladno članku 17. stavku 2. ZZTN-a, ako do podnošenja prijave koncentracije sudionici koncentracije nemaju zaključena godišnja financijska izvješća za financijsku godinu koja je prethodila koncentraciji, kao mjerodavna godina u postupku ocjene koncentracije smatrat će se posljednja godina za koju sudionici koncentracije imaju zaključena godišnja financijska izvješća.

Sukladno članku 19. stavku 1. ZZTN-a, svaku namjeru provedbe koncentracije poduzetnika iz članka 15. ZZTN-a, sudionici koncentracije obvezni su prijaviti AZTN-u kada se ispune uvjeti iz članka 17. ZZTN-a.

Sukladno članku 17. stavku 6. ZZTN-a, AZTN ocjenjuje dopuštenost samo onih koncentracija koje podliježu obvezi prijave namjere provedbe koncentracije iz članka 17. stavka 1. ZZTN-a.

U predmetnom slučaju, sukladno članku 17. stavku 2. ZZTN-a, mjerodavna godina je 2017.

Podaci o ukupnim godišnjim konsolidiranim prihodima poduzetnika sudionika koncentracije, ostvareni prodajom robe i/ili usluga, analizirani u svrhu utvrđivanja je li u konkretnom slučaju riječ o koncentraciji koja podliježe obvezi podnošenja prijave AZTN-u, sukladno članku 17. stavku 1. i stavku 3. ZZTN-a, prikazani su u tablici 1. (prihodi na svjetskoj razini) i tablici 2. (prihodi na teritoriju Republike Hrvatske).

Tablica 1. Ukupan godišnji konsolidirani prihod sudionika koncentracije ostvaren prodajom robe i/ili usluga na svjetskom tržištu u 2017. godini

Poduzetnik	Prihod (u HRK)
Petrol (Petrol Grupa)	[...]

Crodux plin – segment UNP i EE	[...]
Ukupno	[...]

Izvor: Dopuna prijave koncentracije zaprimljena 13. prosinca 2018.
Obrada: AZTN.

Tablica 2. Ukupan godišnji konsolidirani prihod sudionika koncentracije ostvaren prodajom robe i/ili usluga na teritoriju Republike Hrvatske u 2017. godini

Poduzetnik	Prihod (u HRK)
Petrol (Petrol Grupa)	[...]
Crodux plin – segment UNP	[...]
Crodux Plin – segment EE	[...]

Izvor: Dopuna prijave koncentracije zaprimljena 13. prosinca 2018.
Obrada: AZTN.

U dopuni prijave koncentracije od 13. prosinca 2018. podnositelj prijave koncentracije se očitovao kako su prihodi Petrol grupe u kunama navedeni okvirno te da dostavlja podatke o prihodima sudionika koncentracije u kojima nisu uključene trošarine.

Slijedom navedenog, temeljem podataka iz tablica 1. i 2., utvrđeno je kako su u predmetnom slučaju kumulativno ispunjeni uvjeti iz članka 17. stavka 1. ZZTN-a, te da postoji obveza prijave namjere provedbe koncentracije poduzetnika AZTN-u na ocjenu.

7. Mjerodavno tržište

Mjerodavno tržište u konkretnom slučaju utvrđeno je sukladno članku 7. ZZTN-a, na način i prema kriterijima propisanim Uredbom o mjerodavnom tržištu. Mjerodavno je tržište, sukladno članku 5. i 6. Uredbe o mjerodavnom tržištu, utvrđeno u proizvodnom i u zemljopisnom smislu.

U članku 2. Uredbe o mjerodavnom tržištu pod e) propisano je da se mjerodavnim proizvodom smatra proizvod koji je najuže povezan s mjerodavnim tržištem u proizvodnom smislu, dok se pod f) propisuje da se zamjenskim proizvodom (supstitutom) smatra proizvod koji s obzirom na svoje bitne značajke, cijenu ili način uporabe ili navike potrošača može zamijeniti drugi (mjerodavni) proizvod i na taj način zadovoljiti istorodnu potrebu kupca ili potrošača.

U članku 8. Uredbe o mjerodavnom tržištu je propisano da se pri utvrđivanju mjerodavnog tržišta polazi od kriterija zamjenjivosti potražnje za određenim proizvodom, odnosno od zamjenjivosti ponude za određenim proizvodom, a po potrebi i od kriterija postojanja potencijalnih konkurenata, odnosno zapreka pristupu tržištu, sve sa ciljem utvrđivanja segmenata tržišta određenih proizvoda na kojem se poduzetnici međusobno natječu.

Člankom 9., 10., 11. i 12. Uredbe o mjerodavnom tržištu propisuju se kriteriji za određivanje zamjenjivosti potražnje, zamjenjivosti ponude, potencijalnih konkurenata i zapreka pristupu tržištu, koje primjenjuje AZTN pri određivanju mjerodavnog tržišta.

Sukladno članku 15. stavku 3. Zakona o energiji („Narodne novine“, br. 120/12, 14/14, 95/15, 102/15, 68/18, dalje: ZOE), uređeno je da su energetske djelatnosti u dijelu tržišta nafte i naftnih derivata, između ostalog: skladištenje UNP-a, trgovina na veliko UNP-om i trgovina na malo UNP-om. Člankom 16. stavkom 1. ZOE propisano je da pravne i fizičke osobe mogu obavljati energetske djelatnosti samo na temelju rješenja kojim se dozvoljava obavljanje te djelatnosti.

Ukapljeni naftni plinovi su, sukladno članku 2. stavku 1. Pravilnika o ukapljenom naftnom plinu, naftni ugljikovodici (propan, propen, butan, buten i njihovi izomeri i drugi ugljikovodici) i njihove

smjese u tekućem ili plinovitom stanju, čiji parni tlak prelazi 1,25 bar pri 40oC, koji odgovaraju hrvatskim normama.

UNP je, sukladno članku 2. stavku 2. točki 2. Zakona o tržištu nafte i naftnih derivata, naftni derivat, budući da isti članak uređuje naftne derivate kao proizvode dobivene iz nafte, odnosno, to su motorni benzin, benzini za zrakoplove, dizelska goriva, plinska ulja, loživa ulja, brodska goriva, gorivo za mlazne motore, petroleji, bitumeni, naftni koks i UNP.

Na tržištu Republike Hrvatske pod UNP-om najčešće se prodaje smjesa propana i butana, ali je moguće nabaviti i pročišćeni propan i pročišćeni butan.

Propan i butan i njihove smjese su zamjenjivi za većinu namjena, i koriste se i u domaćinstvu i u industriji, najčešće za grijanje te kao pogonsko gorivo u procesu proizvodnje. Iako je riječ o proizvodu koji nije u svakom slučaju identičnog sastava, riječ je o približno jednakim udjelima osnovnih sastojaka u smjesi UNP-a u granicama propisane norme.

Cijena UNP-a formira se temeljem iste osnove kao i kod ostalih naftnih derivata. Osnovica za obračun je kretanje cijena nafte na mediteranskom tržištu, odnosno kotacija *West Mediterranean FOB Ex-Refinery/Storage* prema *Platt's LPGASWIRE*, pri čemu postoje određene razlike u maloprodajnim cijenama između različitih trgovaca, a rezultat su najvećim dijelom razlike u maržama ili u manjoj mjeri razlike u troškovima transporta (lokacije na autocestama u odnosu na lokacije u gradovima ili lokalnim cestama).

Formiranje cijene UNP-a je slobodno od kraja 2014. godine, kada je ukinuta odredba o tjednom formiranju cijena naftnih derivata. Na formiranje konačne cijene utječe trošarina, koja je za UNP znatno niža nego li za ostale pogonske energente, ali viša nego u odnosu na prirodni plin i električnu energiju za poslovnu upotrebu.

Konačna cijena UNP-a u maloprodaji ovisi o trgovačkoj marži, iznosu trošarina i porezu.

MINGO je usporedno s ukidanjem ograničenja maksimalnih cijena u maloprodaji naftnih derivata, uvelo pojačani nadzor nad primijenjenim cijenama.

Sukladno odredbama Pravilnika o izmjeni i dopunama Pravilnika o podacima koje su energetske subjekti dužni dostavljati MINGO-u („Narodne novine“, br. 16/15) i Pravilnika o dopuni Pravilnika o načinu isticanja maloprodajne cijene i cijene za jedinicu mjere proizvoda i usluga („Narodne novine“, br. 16/15), počevši od 15. veljače 2015. godine, energetske subjekti koji obavljaju energetske djelatnosti trgovine na malo naftnim derivatima i trgovine na malo UNP-om, dužni su svaku promjenu maloprodajne cijene naftnih derivata i/ili biogoriva dostaviti MINGO-u, koji temeljem sakupljenih podataka omogućava javni uvid u stanje maloprodajnih cijena.

Prema Ekonomskoj analizi Energetskog instituta Hrvoje Požar koju je, 21. veljače 2019., dostavio podnositelj prijave koncentracije, usporednom analizom Republike Hrvatske sa zemljama u okruženju ili u Europskoj Uniji, razvidno je kako postoje značajne razlike u maloprodajnim cijenama među zemljama, ali i u uvjetima pristupa tržištu. Navodi se kako su razlike u cijenama u najvećoj mjeri rezultat različitih trošarina koje su dio maloprodajne cijene UNP-a, dok manji utjecaj na cijenu ima nabavna cijena UNP-a koja se može razlikovati ovisno o mogućnostima opskrbe tržišta (pomorski, riječni, kopneni transport), blizini rafinerija i sl. Osim razlike u trošarinama, svaka pojedina država ima vlastite propise kojima uređuje pristup tržištu i uvjete za obavljanje pojedinih djelatnosti.

Člankom 16. stavkom 2. ZOE propisano je da dozvolu za obavljanje djelatnosti skladištenja i trgovine na veliko UNP-om izdaje HERA.

Dodatno, za obavljanje navedenih djelatnosti skladištenja i trgovine na veliko UNP-om potrebno je pribaviti i suglasnost MINGO-a, na način propisan Uredbom o uvjetima za obavljanje trgovina na veliko i trgovine s trećim zemljama za određenu robu („Narodne novine“, br. 47/14, 62/15, dalje: Uredba o trgovini na veliko s trećim zemljama).

Člankom 2. Uredbe o trgovini na veliko s trećim zemljama propisano je, između ostalog, da pravne i fizičke osobe koje obavljaju trgovinu na veliko gorivima i trgovinu s trećim zemljama, moraju raspolagati odgovarajućim skladištima posebno uređenim i opremljenim za skladištenje ovih goriva. Trgovina na veliko gorivima s trećim zemljama može se obavljati isključivo preko skladišta. U skladištima u kojima se obavlja trgovina na veliko gorivima i trgovina s trećim zemljama (u koje pripada i UNP), odnosno čuvaju ta goriva, minimalni ukupni volumen spremnika za skladištenje tih goriva ne može biti manji od 300 m³, osim za biogoriva za koja minimalni ukupni volumen spremnika ne može biti manji od 100 m³. Skladišta moraju biti fizički odvojena od skladišta namijenjenih trgovini na malo koja se nalaze u sastavu benzinskih postaja ili punionica plinskih boca.

Prema podacima iz Godišnjeg izvješća HERA-e za 2016. godinu, proizlazi da trgovina naftnim derivatima podrazumijeva sljedeće energetske djelatnosti:

- trgovina na veliko naftnim derivatima,
- trgovina na malo naftnim derivatima,
- trgovina na veliko UNP-om i
- trgovina na malo UNP-om.

U članku 16. stavku 4. ZOE propisano je da su energetske djelatnosti u dijelu tržišta nafte i naftnih derivata za čije obavljanje nije potrebna dozvola: transport nafte, naftnih derivata i biogoriva cestovnim vozilom, transport nafte, naftnih derivata i biogoriva željeznicom, transport nafte, naftnih derivata i biogoriva plovnim putovima, trgovina na malo naftnim derivatima i trgovina na malo UNP-om.

Osim sudionika koncentracije dozvolom HERA-e za obavljanje trgovine na veliko UNP-om, raspolaže još jedanaest (11) poduzetnika i to:

- Butan Plin d.o.o. za trgovinu nafte i naftnim derivatima na veliko i na malo, sa sjedištem u Novigradu, Ulica Rijeke Dragonje 23;
- Zagrebački prometni zavod d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Ljubljanska Avenija 1;
- Istrabenz Plini proizvodnja i distribucija industrijskih plinova d.o.o., sa sjedištem u Bakru, Pristanište Podbok 3;
- Gas Oil Rijeka d.o.o. za prodaju naftnih derivata, sa sjedištem u Kastvu, Spinčići 38;
- Propan-Butan d.o.o. za usluge, sa sjedištem u Kaštel Novom, Put Sv. Jurja 74;
- Euro Gas d.o.o. za usluge i trgovinu, sa sjedištem u Novoj Gradišci, Alojzija Stepinca 36;
- Apios d.o.o. za trgovinu naftnim derivatima i plinovima, sa sjedištem u Zagrebu, Budmanijeva 5;
- Brala d.o.o. za trgovinu i usluge, sa sjedištem u Posedarju, Ulica braće Dežmalj 26;
- Adria Oil d.o.o. za prodaju naftnih derivata, sa sjedištem u Kastvu, Spinčići 38;
- Zamax Plin d.o.o. za opskrbu plinom, sa sjedištem u Zagrebu, IV. Trnjanski nasip 18;
- INA-industrija nafte, d.d., sa sjedištem u Zagrebu, Avenija Većeslava Holjevca 10.

Iz navedenog proizlazi da dozvolu za obavljanje trgovine na veliko UNP-om u Republici Hrvatskoj ima ukupno trinaest (13) poduzetnika.

Za obavljanje djelatnosti skladištenja UNP-a dozvolom HERA-e, osim sudionika koncentracije, raspolažu još tri (3) poduzetnika:

- Zamax Plin d.o.o. za opskrbu plinom, sa sjedištem u Zagrebu, IV. Trnjanski nasip 18;
- Brala d.o.o. za trgovinu i usluge, sa sjedištem u Posedarju, Ulica braće Dežmalj 26;
- G.S. Plin d.o.o. za punjenje i distribuciju plina, sa sjedištem u Baškoj Vodi, Bast 10 A.

Naime, iz očitovanja HERA-e, zaprimljenog 4. travnja 2019., proizlazi da INA raspolaže dozvolom za obavljanje energetske djelatnosti skladištenja nafte i naftnih derivata, te u svojim skladišnim kapacitetima obavlja i skladištenje UNP-a temeljem ishodišne dozvole za obavljanje energetske djelatnosti skladištenja nafte i naftnih derivata.

Iz navedenog proizlazi da ukupno šest (6) poduzetnika ima dozvolu za obavljanje djelatnosti skladištenja UNP-om u Republici Hrvatskoj.

Od trinaest (13) poduzetnika koji raspolažu dozvolom HERA-e za obavljanje djelatnosti trgovine na veliko UNP-om, četiri (4) ih istovremeno raspolaže i dozvolom za obavljanje djelatnosti skladištenja UNP-a. U njih spadaju i oba sudionika koncentracije te INA koja skladištenje UNP-a obavlja temeljem dozvole HERA-e za obavljanje energetske djelatnosti skladištenja nafte i naftnih derivata, dok poduzetnik G.S. Plin raspolaže isključivo dozvolom za skladištenje UNP-a.

Od 1. veljače 2019. godine G.S.Plina raspolaže i dozvolom HERA-e za obavljanje djelatnosti trgovine na veliko UNP-om.

Provedenim istraživanjem tržišta radi dobivanja objektivnog uvida u način poslovanja poduzetnika na tržištu UNP-om, u razine tržišta UNP-om na kojem pojedini poduzetnik te utvrđenja mjerodavnih tržišta u konkretnom predmetu, stanja na tržištima i njihove strukture AZTN je utvrdio da u konkretnom slučaju Petrol kao stjecatelj i Crodux Plin u dijelu poslovanja koje predstavlja cilj predmetne transakcije, obavljaju djelatnosti nabave, skladištenja, trgovine na veliko i na malo UNP-om u Republici Hrvatskoj.

Stoga je AZTN u konkretnom slučaju utvrdio da će provedba predmetne koncentracije rezultirati preklapanjem djelatnosti sudionika koncentracije u horizontalnom smislu na teritoriju Republike Hrvatske.

Do preklapanja će doći u segmentima poslovanja koji se odnose na trgovinu na veliko UNP-om što uključuje nabavu UNP-a te skladištenje UNP-a. Do preklapanja će u manjoj mjeri doći u djelatnosti trgovine na malo UNP-om, budući da su u odnosu na trgovinu na malo UNP-om cilj transakcije u predmetnom slučaju [...] maloprodajna mjesta poduzetnika Crodux Plin ([...]) te [...] maloprodajno mjesto povezanog poduzetnika Adria-Plina, koji djelatnost trgovine na malo UNP-om obavlja regionalno, [...].

Kao što je to naprijed već spomenuto, društvo Crodux Derivati Dva, povezani poduzetnik Crodux Plina koji unutar Crodux Grupe obavlja djelatnost trgovine na malo UNP-om, nije cilj transakcije, odnosno nije predmet stjecanja u konkretnoj transakciji.

AZTN je radi pravilnog utvrđivanja mjerodavnog tržišta u konkretnom predmetu, temeljem ovlasti iz članka 74. ZZTN-a, izvršio uvid u poredbenu praksu Europske komisije (dalje: EK) u predmetima koji se odnose na tržište UNP-om.

EK je, koristeći se alatima koji su joj na raspolaganju, koji uključuju provođenje istraživanja tržišta u raznim predmetima ocjene koncentracije, temeljem konkretnih odgovora svih sudionika na tržištima UNP-a, utvrdila mjerodavna tržišta u proizvodnom smislu UNP-a na svim razinama proizvodnje i distribucije, te je opisala distribucijske tokove i razloge zbog kojeg različite razine trgovine, odnosno distribucijskih tokova UNP-a smatra zasebnim mjerodavnim tržištima.

Tako je EK u predmetu COMP/M.7311 MOL/ENI CESKA / ENI ROMANIA / ENI SLOVENSKO utvrdila postojanje dvije različite razine trgovine na veliko, općenito za sve naftne derivate, pa tako i za UNP, koje određuje pojmovima „ex-refinery“ ili „ex-import“ prodaja i „non-retail“ prodaja.

„Ex-refinery“ ili „ex-import“ prodaja predstavlja prvu razinu trgovine na veliko naftnih derivata, pa tako i UNP-a, koja se odnosi na prodaju velikih količina proizvoda izravno iz rafinerija ili iz uvoza, odnosno iz uvoznih skladišta, koja podrazumijeva prijevoz proizvoda u rinfuzi tzv. primarnim transportom (u odnosu na UNP najčešće vlakom, brodom i sl.) do terminala kupaca ili njegovih skladišta. Kupci na toj razini trgovine su trgovci na veliko ili povezani poduzetnici proizvođača koji raspolažu velikim skladišnim kapacitetima.

„Non-retail“ prodaja obuhvaća drugu, nižu razinu trgovine na veliko koja se odnosi na prodaju manjih količina proizvoda iz skladišta dobavljača (trgovaca na veliko), koja se dostavlja kupcu putem tzv. sekundarnog transporta (najčešće kamionima). Kupci na toj razini trgovine su uglavnom maloprodajni lanci - benzinske postaje, manji neovisni preprodavači, industrijski kupci i javne institucije.

Za razliku od prve razine trgovine na veliko, druga razina trgovine na veliko obuhvaća neke usluge s dodanom vrijednosti, kao što su dostava manjih količina, dostava na više lokacija, ponuda infrastrukture – skladištenja te fleksibilniji uvjeti plaćanja.

EK je u svojim odlukama, specifično u odnosu na UNP, primjerice u predmetima COMP/M.7473 – Zentraleuropa Lpg Holding /Total Hungaria, COMP/M.1628 – TotalFina/ Elf, te COMP/M.3664 – Repsol Butano / Shell Gas, zauzela stav kako je zbog različitih načina njihove distribucije, namjene i količina koje se nabavljaju, potrebno dalje segmentirati tržišta prodaje UNP-a, i to prema formatu u kojem se prodaju proizvodi na tim tržištima. Dakle, riječ je o proizvodima koji, iako se mogu smatrati zamjenjivima sa strane ponude, nisu zamjenjivi sa strane potražnje.

Navedeno je također utvrdio i AZTN u postupku utvrđivanja zlorabe vladajućeg položaja u predmetu SEDAM PLIN d.o.o., Virovitica i BRALA TRADE d.o.o., Posedarje protiv PROPLIN d.o.o., Zagreb, zloraba vladajućeg položaja, KLASA: UP/I 030-02/2006-01/4, iz 2008. godine. AZTN je u tom je predmetu utvrdio da se UNP kao proizvod može smatrati zamjenjivim sa stajališta ponude, ali ne i sa stajališta potražnje. Međutim, kako se to i navodi u predmetnoj odluci AZTN-a, zbog same strukture tržišta UNP-a u Republici Hrvatskoj u to vrijeme, u tom slučaju nije bilo potrebno ulaziti u detaljniju analizu segmenata tog tržišta, budući da je Proplin kao poduzetnik u sastavu INA Grupe tada ostvarivao vladajući položaj na svim razinama tržišta prodaje UNP-a, s obzirom da je u to vrijeme INA bila praktički jedini izvor nabave UNP-a, dok je uvoz bio zanemariv.

Navedenu segmentaciju UNP-a s aspekta zamjenjivosti potražnje prema obliku u kojem se UNP prodaje i mogućnosti supstitucije s aspekata kupaca smatra opravdanom i Ekonomska analiza Energetskog instituta Hrvoje Požar koju je, 21. veljače 2019., dostavio podnositelj prijave koncentracije Naime, kako se navodi u Ekonomskoj analizi, podsegmenti boce i spremnici mogu se smatrati zasebnim mjerodavnim tržištima, dok autoplin treba promatrati zajedno s ostalim motornim gorivima, iako je generalni stav koji proizlazi iz Ekonomske analize da korištenje kriterija zamjenjivosti potražnje nije odgovarajući pristup u predmetnom slučaju, već je to isključivo zamjenjivost ponude. Stoga je stav Energetskog instituta kako je mjerodavno tržište u predmetnom slučaju cjelokupno tržište UNP-a. Promatrajući tržište UNP-a u Republici Hrvatskoj s obzirom na regije (npr. kontinentalna i primorska regija) ili županije, u navedenoj se Ekonomskoj analizi zaključuje da u cijenama UNP-a nema značajnih razlika, bilo da je riječ o autoplinu, bocama ili spremnicima.

Nadalje, iz odluka EK proizlazi kako je u odnosu na postojanje supstituta UNP-u, Komisija razmatrala i analizirala druge izvore energije kao mogućih supstituta za UNP u njegovim raznim namjenama, primjerice za energiju za grijanje i kuhanje čvrsta mineralna gnojiva (ugljen, lignit, drvo), loživo ulje, električnu energiju, prirodni plin i obnovljivu energiju (npr. solarnu energiju), te u industrijskom sektoru prirodni plin, električnu energiju, čvrsta mineralna gnojiva (ugljen, lignit) i teška loživa ulja.

Zaključci do kojih je EK došla su da se drugi izvori energije nisu i ne mogu smatrati zamjenjivim proizvodima UNP-u te da stoga UNP predstavlja zasebno tržište.

Zamjena jednog izvora energije drugim zahtjeva značajne promjene u opremi (nabava novog bojlera, novog spremnika ili promjena pipa i mjesta pohrane) te stoga i iziskuje značajne troškove. EK pri tom navodi i druge relevantne čimbenike, poput značajnih razlika u cijeni između energenata, faktora zagađenja okoliša i drugo. Jedino smatra da bi zamjena UNP-a prirodnim plinom bila moguća relativno jednostavnom prilagodbom i s razumnim troškovima. Međutim preduvjet je postojanje sveobuhvatne mreže pokrivenosti prirodnim plinom svih područja na kojima postoji potražnja. Stoga EK zaključuje da, budući da takva sveobuhvatna mreža pokrivenosti nije vjerojatna, osobito u odnosu na segment kućanstva koja koriste UNP za grijanje i kuhanje, uvijek će postojati potražnja za UNP-om.

Navedene zaključke Komisije u odnosu na zamjenjivost UNP-a drugim energentima potvrđuje i Ekonomska analiza Energetskog instituta Hrvoje Požar koju je dostavio podnositelj prijave koncentracije.

Slijedom navedenog, AZTN je utvrdio da će predmetna koncentracija u odnosu na poslovanje UNP-om, u proizvodnom smislu prvenstveno imati učinak na mjerodavnom tržištu trgovine na veliko UNP-om na prvoj razini, na tržištu trgovine na veliko UNP-om na drugoj razini te na tržištu trgovine na malo UNP-om.

Poduzetnik Petrol je na tržištu trgovine na malo UNP-om primarno prisutan putem vlastite maloprodajne mreže na cijelom teritoriju Republike Hrvatske. Cilj predmetne transakcije, Crodux Plin, na tom tržištu raspolaže s [...] maloprodajna mjesta, [...] te je Adria-plin, povezano društvo Crodux Plina, prisutan s [...] maloprodajnim mjestom isključivo na [...], budući da povezano društvo Crodux Plina, Crodux Derivati Dva, koje unutar Crodux grupe obavlja djelatnost trgovine na malo UNP-om, kao što je već naprijed istaknuto, nije predmetom ove transakcije.

Zbog svojih karakteristika, zemljopisna dimenzija za sva naprijed navedena mjerodavna tržišta je cjelokupni teritorij Republike Hrvatske.

8. Struktura tržišta UNP-a u Republici Hrvatskoj prema osnovnim pokazateljima energetske bilance Republike Hrvatske u odnosu na UNP od 2012. do 2017. godine

U Republici Hrvatskoj UNP se stavlja na tržište putem poduzetnika INA koji je jedini proizvođač UNP-a sa sjedištem u Republici Hrvatskoj te putem uvoza.

Prema javno dostupnim podacima Državnog zavoda za statistiku (dalje: DZS), koji su sadržani u Energetskoj statistici za pojedinu godinu, izrađenoj prema podacima Energetskog instituta Hrvoje Požar, analizirani su podaci o potrošnji, proizvodnji, uvozu i izvozu UNP-a u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do, uključujući, 2017. godine.

Navedeni podaci DZS-a o ukupnoj potrošnji, proizvodnji, uvozu i izvozu, pokazuju ukupnu raspoloživost UNP-a u Republici Hrvatskoj.

Podaci DZS-a o proizvodnji UNP-a kategoriziraju proizvodnju UNP-a na dva segmenta:

- rafinerije, što se odnosi na dvije rafinerije INA-e u Rijeci i Sisku i
- degazolinaža u procesnom postrojenju INA-e u Ivanić Gradu za tehnološku obradu prirodnog plina u kojem se iz smjese prirodnog plina izdvajaju pojedini plinoviti i tekući ugljikovodici. Količina UNP-a dobivena proizvodnjom iz degazolinaže je, uz manje oscilacije, konstantna u promatranom razdoblju od 2012. do 2017. godine.

Podaci o proizvodnji UNP-a od strane INA-e u Republici Hrvatskoj, koje je na zamolbu AZTN-a dostavila HERA, u bitnome ne odstupaju od podataka DZS-a: Međutim podaci HERA-e o proizvodnji UNP-a uključuju isključivo proizvodnju UNP-a u rafinerijama, te ne uključuju degazolinažu.

U Tablici 3. prikazuje se energetska bilanca Republici Hrvatskoj u odnosu na UNP u razdoblju od 2012. do 2017.

Tablica 3. Energetska bilanca RH u odnosu na UNP u razdoblju od 2012. do 2017.

	2012	Udio (u %)	2013	Udio (u %)	2014	Udio (u %)	2015	Udio (u %)	2016	Udio (u %)	2017	Udio (u %)
PROIZVODNJA (tis. t/ '000 t)	281		250		240		248		248		283	
rafinerije	239		209		189		209		208		241	
degazolinaža	42		41		51		39		40		42	
uvoz	14		40		44		36		54		47	
izvoz	146		145		132		143		155		188	
saldo skladišta	-2		1		2		-1		-2		1	
POTROŠNJA (tis. t/ '000 t)	144		144		139		140		145		143	
industrija	17	11,81	19	13,19	16	11,51	11	7,86	10	6,90	11	7,69
promet	55	38,19	56	38,89	61	43,88	67	47,86	71	48,97	71	49,65
cestovni promet	55	38,19	56	38,89	61	43,88	67	47,86	71	48,97	71	49,65
opća potrošnja	72	50,00	69	47,92	62	44,60	62	44,29	64	44,14	61	42,66
kućanstva	57	39,58	54	37,50	47	33,81	48	34,29	49	33,79	46	32,17

Izvor: DZS, Energetska statistika za pojedinu godinu.; Obrada: AZTN

Temeljem podataka iz Tablice 3. prema Energetskoj bilanci DZS-a za razdoblje od 2012. do 2017., AZTN je utvrdio kako INA-ina ukupna proizvodnja UNP-a u Republici Hrvatskoj od 2012. stagnira, s blažim padom u 2013. i 2014. godini, da bi INA-ina ukupna proizvodnja UNP-a u 2017. godini bila za oko 0,7 % veća u odnosu na 2012. godinu.

Također, ukupna potrošnja UNP-a u Republici Hrvatskoj stagnira od 2012. godine te je u 2017. za samo 0,7 % manja u odnosu na 2012. godinu.

Promatrajući prema segmentima ukupne potrošnje UNP-a u Republici Hrvatskoj, a riječ je o industriji, prometu i općoj potrošnji, od kojih se svaki segment ukupne potrošnje dodatno subsegmentira na niže kategorije, razvidno je da su najznačajniji segmenti u ukupnoj potrošnji UNP-a cestovni promet i kućanstva na koje se odnosi oko 80 % ukupne potrošnje.

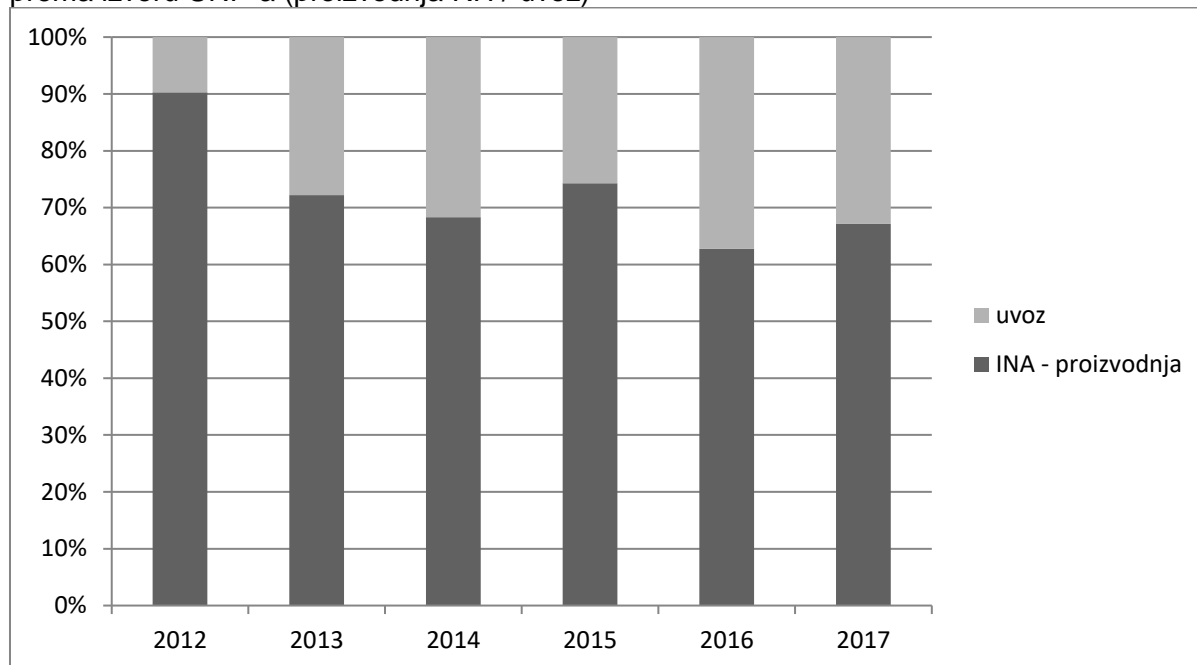
Navedeno znači da su promet u segmentu autoplina, te građanstvo u segmentu boce i mali spremnici UNP-a, najznačajniji potrošači UNP-a u Republici Hrvatskoj.

Odnos te dvije kategorije u potrošnji UNP-a se od 2012. do 2017. godine promijenio, na način da su u 2012. godini te dvije kategorije bile podjednako zastupljene u ukupnoj potrošnji, svaka sa oko 40 % udjela, dok je u 2017. godini na segment promet, odnosno autoplina odnosilo oko 50 %, a na građanstvo, odnosno boce i male spremnike odnosilo oko 30 % ukupne potrošnje UNP-a u Republici Hrvatskoj.

Industrija te uslužni sektor su zastupljeni svaki s po oko 10 % u ukupnoj potrošnji UNP-a u promatranom razdoblju.

Na Slici 1. grafički se prikazuje struktura ukupne potrošnje prema izvoru UNP-a u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2012. do 2017. godine, iz koje je razvidan omjer zastupljenosti INA-e kao proizvođača UNP-a te uvoza u pojedinoj godini.

Slika 1. Struktura ukupne potrošnje UNP-a u Republici Hrvatskoj od 2012. do 2017. godine prema izvoru UNP-a (proizvodnja RH / uvoz)

Izvor: DZS, Energetska statistika za pojedinu godinu; Obrada: AZTN

U promatranom razdoblju od šest godina razvidno je da se u 2012. na INA-u odnosilo oko 90 % raspoloživog UNP-a u Republici Hrvatskoj, a na uvoz preostalih 10 %, dok se u mjerodavnoj 2017. u odnosu na 2012. godinu taj odnos promijenio na način pada udjela INA-e uz istovremeni rast zastupljenosti uvoza u domaćoj potrošnji UNP-a.

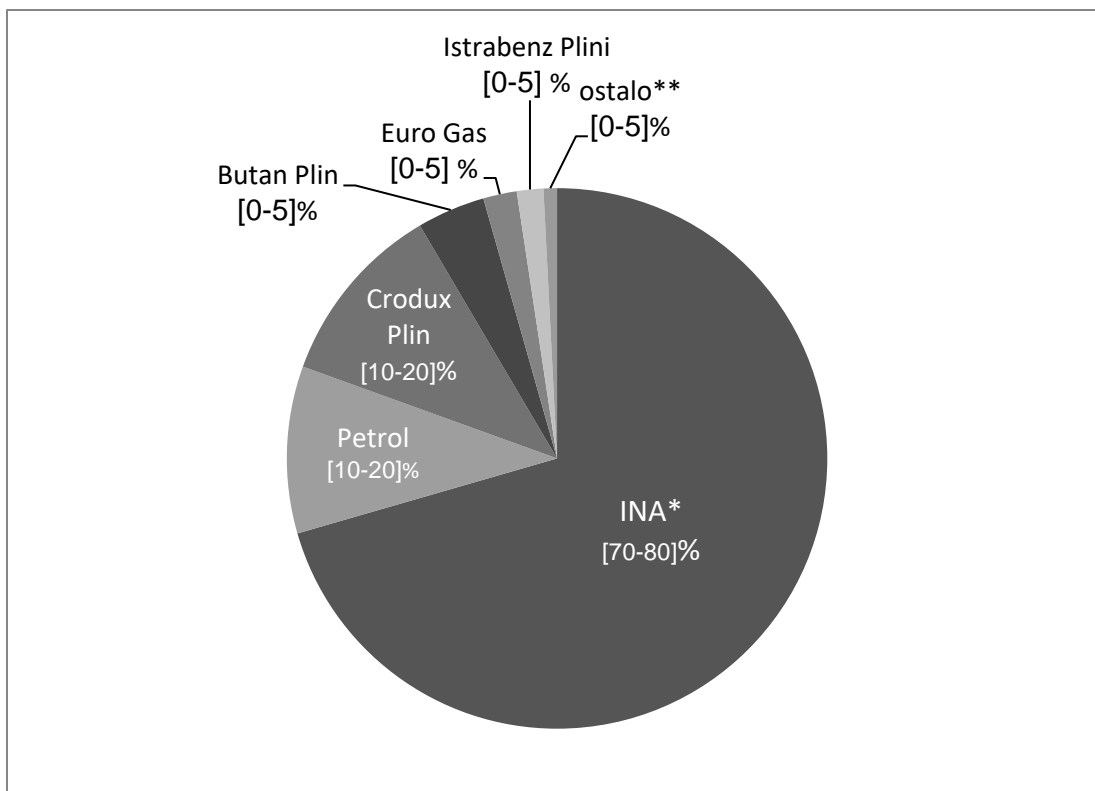
Najznačajniji pad je ostvaren u 2013. godini, kada je uvoz porastao za 185 % u odnosu na 2012., te od tada do 2017. godine uvoz stagnira.

Od 2013. godini INA-inina zastupljenost u potrošnji UNP-a u Republici Hrvatskoj stagnira, ne odstupajući bitno od stanja iz 2013. godine.

Međutim, unatoč navedenom padu u 2013. godini, INA je i dalje najznačajniji opskrbljivač te se u 2017. godini na INA-inu proizvodnju odnosi oko 67 % raspoloživog UNP-a u Republici Hrvatskoj, dok uvoz iznosi oko 33 %.

Na Slici 2. grafički se prikazuje strukturu ukupne potrošnje UNP-a u Republici Hrvatskoj u 2017. godini prema izvoru UNP-a, prikazujući udjel s kojim pojedini poduzetnik, i to INA kao proizvođač i dijelom uvoznik te drugi poduzetnici kao uvoznici, sudjeluju u ukupnoj potrošnji UNP-a u Republici Hrvatskoj.

Slika 2. Struktura ukupne potrošnje UNP-a u Republici Hrvatskoj u 2017. godini prema poduzetniku izvoru UNP-a

* INA u 2017. uz proizvodnju i uvozi UNP u visini od [...] t kako bi osigurala kontinuiranu i neprekidnu opskrbu UNP-om, prvenstveno u trenucima obustave proizvodnje u rafinerijama radi održavanja/remonta, najčešće u prvom dijelu godine.

**kategorija ostali se odnosi na razliku između podataka dostavljenih od samih poduzetnika i podataka DZS-a, budući da je kao relevantan primijenjen veći iznos ukupnog uvoza prema podacima DZS-a.

Izvor: podnesci poduzetnika, podaci DZS-a
Obrada: AZTN

Iz Slike 2. razvidno je da INA kao izvor UNP-a s udjelom od [70-80] % sudjeluje u ukupnoj potrošnji UNP-a u Republici Hrvatskoj, što se odnosi na INA-inu proizvodnju UNP-a te manjim dijelom i na uvoz UNP-a od strane INA-e radi kontinuirane opskrbe tržišta u razdobljima održavanja njenih rafinerija.

U uvozu UNP-a u Republiku Hrvatsku najznačajnije sudjeluju Petrol i Crodux Plin, koji u ukupnoj potrošnji UNP-a u Republici Hrvatskoj sudjeluju svaki sa [10-20] % udjela.

Na sve ostale uvoznike se u 2017. godini odnosilo [5-10] % ukupne potrošnje UNP-a u Republici Hrvatskoj (Butan Plin [0-5] %, Euro Gas [0-5] % i Istrabenz Plini [0-5] %). Euro Gas je naknadno obavijestio AZTN da od svibnja 2019. godine više ne obavlja djelatnosti vezane uz UNP.

Kategorija „Ostali“ na Slici 2. se odnosi na razliku između podataka dostavljenih od samih poduzetnika i podataka DZS-a, budući da su radi dosljednosti s ranijim podacima iznosi ukupnih veličina potrošnje i uvoza UNP-a kao relevantni uzeti iznosi prema podacima DZS-a.

U odnosu na zemlje iz kojih se uvozi UNP, podaci se razlikuju iz godine u godinu. Prema posljednjim podacima najveći broj uvoznika uvozi UNP iz Italije, Austrije, Poljske i Srbije te Mađarske i Slovenije. Od navedenih zemalja, Petrol uvozi iz [...], dok Crodux Plin najviše uvozi iz [...].

Izvoz pak proizvedenog UNP-a u Republici Hrvatskoj raste u posljednje tri promatrane godine, te u 2017. godini raste za oko 30 % u odnosu na 2012. godinu.

Prema podacima zaprimljenim u okviru istraživanja tržišta, razvidno je da se izvoz UNP-a proizvedenog u Republici Hrvatskoj odnosi isključivo na INA-u, te da je INA u 2017. godini izvezla [60-70] % svoje ukupne proizvodnje UNP-a, dok je u 2012. godini izvezla [50-60] % svoje ukupne proizvodnje.

Značajno je da je INA-in izvoz UNP-a od 2015. do 2017. godine premašuje ukupnu potrošnju UNP-a u Republici Hrvatskoj.

Prema javno dostupnim podacima iz godišnjeg izvješća INA-e za mjerodavnu 2017. godinu, glavina INA-inog izvoza UNP-a odnosila se na izvoz u [...], dok je, prema obrazloženju INA-e, povećanje izvoza u 2017. godini za [10-20] % u odnosu na prethodnu godinu, rezultat povoljnih prilika na tim tržištima.

Slijedom navedenog, iz ukupnosti podataka o potrošnji, proizvodnji, uvozu i izvozu UNP-a u Republici Hrvatskoj, AZTN je zaključio kako u odnosu na ukupnu potrošnju UNP-a u Republici Hrvatskoj, koju u mjerodavnoj 2017. godini sa 80 % čine kućanstva i promet, [70-80] % te potrošnje zadovoljava se UNP-om nabavljenim od domaćeg proizvođača INA-e. INA je je unatoč zabilježenom padu u promatranom šestogodišnjem razdoblju i dalje najveći opskrbljivač UNP-om u Republici Hrvatskoj, dok se oko [30-40] % UNP-a dobavlja iz uvoza. U uvozu najznačajnije sudjeluju Petrol i Crodux Plin, koji skupno sudjeluju u ukupnoj potrošnji UNP-a u Republici Hrvatskoj s oko [20-30] % te na taj način vrše konkurentski pritisak na INA-u. INA značajne količine proizvedenog UNP-a izvozi, pri čemu izvoz INA-e u mjerodavnoj 2017. godini premašuje ukupnu potrošnju UNP-a u Republici Hrvatskoj.

8.1. Mjerodavno tržište trgovine na veliko UNP-om na prvoj razini u Republici Hrvatskoj

INA u ukupnoj potrošnji UNP-a u Republici Hrvatskoj u mjerodavnoj 2017. godini sudjeluje s najznačajnijim udjelom u visini od [70-80] %. Slijede ju Crodux Plin s udjelom od [10-20] % te Petrol s [10-20] %, koje ostvaruju putem uvoza. Stoga bi Petrol, prema podacima za mjerodavnu 2017. godinu, nakon provedbe koncentracije u ukupnoj potrošnji Republike Hrvatske sudjelovao s udjelom od [20-30] %.

UNP u ukupnoj strukturi proizvodnje i prodaje rafinerijskih proizvoda INA-e ne zauzima primarno mjesto. Prema podacima iz godišnjeg izvješća INA-e za 2017. godinu, na proizvodnju i prodaju UNP-a odnosilo se samo [5-10] % INA-ine ukupne proizvodnje i prodaje rafinerijskih proizvoda. Međutim, s obzirom na najveću zastupljenost INA-e u domaćoj potrošnji UNP-a, struktura njene prodaje UNP-a promatrana je prema pojedinoj razini distribucije u Republici Hrvatskoj.

Prema INA-inim podacima, od ukupno [...] tona koliko je iznosila ukupna INA-inina prodaja UNP-a na teritoriju Republike Hrvatske u 2018. godini,:

- [...] tona ([50-60] %) odnosi se na trgovinu na veliko na prvoj razini, odnosno na rinfuznu prodaju,
- [...] tona ([10-20] %) odnosi se na trgovinu na veliko na drugoj razini, odnosno prodaju daljnjim preprodavačima, kupcima s vlastitom maloprodajom i industrijskim kupcima, te
- [...] tona ([30-40] %) odnosi se na trgovinu na malo, odnosno prodaju u vlastitoj maloprodajnoj mreži i kupcima - krajnjim potrošačima, a koji nisu industrijski kupci.

Navedeni udjeli u ukupnoj prodaji INA-e u Republici Hrvatskoj, u pojedinim vrstama prodaje u bitnome stagniraju u trogodišnjem razdoblju, od 2016. do, uključujući, 2018. godine. Od [...] tona ukupno prodane količine proizvedenog UNP-a koji je INA proizvela na teritoriju Republike Hrvatske u 2017. godini, na trgovinu na veliko na prvoj razini, odnosno na rinfuznu prodaju odnosilo se [...] tona, odnosno [50-60] % INA-ine prodaje. Ako se usporede podaci o rinfuznoj

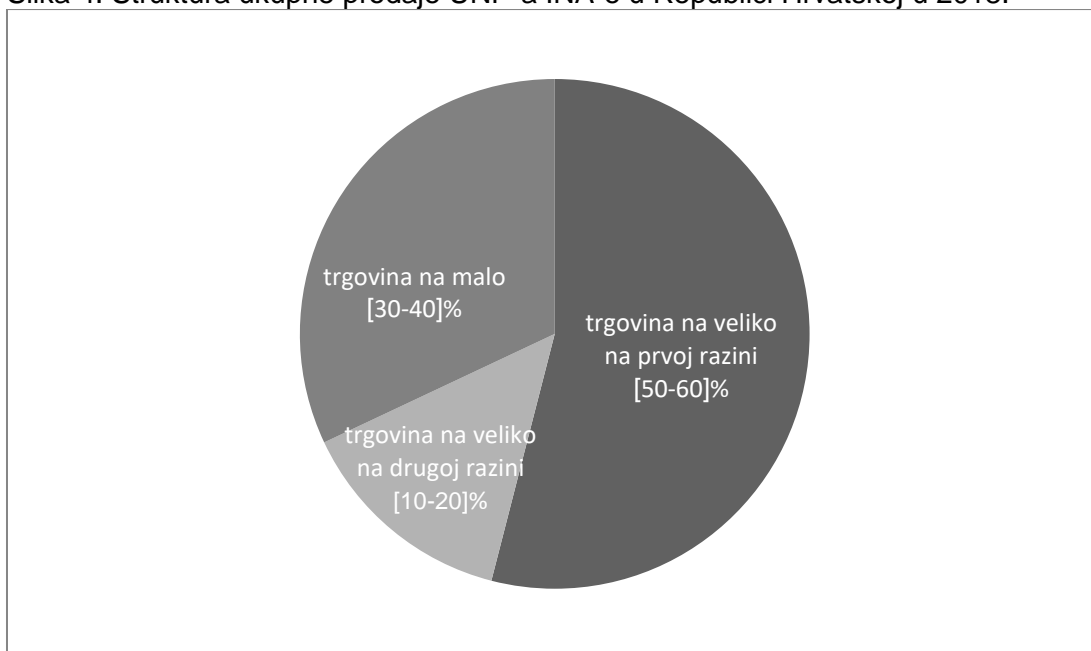
prodaji u 2018. u odnosu na 2017. godinu, proizlazi rast prodaje UNP-a u rinfuzi na prvoj razini. Na Slikama 3. i 4. grafički se prikazuje strukturu INA-ine prodaje UNP-a u Republici Hrvatskoj u 2017. i 2018. godini.

Slika 3. Struktura ukupne prodaje UNP-a INA-e u Republici Hrvatskoj u 2017.

Izvor: očitovanje INA-e.; Obrada:AZTN.

Slika 4. Struktura ukupne prodaje UNP-a INA-e u Republici Hrvatskoj u 2018.

Izvor: očitovanje INA-e.; Obrada:AZTN.

Temeljem grafičkih prikaza sa Slika 3. i 4. proizlazi jednak zaključak da se većina prodaje UNP-a od strane INA-e odnosi na rinfuznu prodaju na prvoj razini trgovine na veliko velikim kupcima – trgovcima na veliko. Prema visini udjela u ukupnoj INA-inoj prodaji, slijedi prodaja UNP-a izravno putem maloprodajnih mjesta INA-e dok je INA-e u ukupnoj prodaji u najmanjoj mjeri zastupljena u prodaji na veliko UNP-om na drugoj razini daljnjim preprodavačima, kupcima s vlastitom maloprodajom i industrijskim kupcima.

Na nabavnoj strani tržišta trgovine na veliko UNP-om na prvoj razini, kao kupci se pojavljuju trgovci na veliko UNP-om, koji UNP nabavljaju rinfuzno i koji ga na nižoj razini trgovine na veliko UNP-om na drugoj razini, prodaju dalje trgovcima na veliko - preprodavačima, maloprodajnim lancima i industrijskim kupcima.

Promatrano tržište nabave UNP-a na prvoj razini tržišta trgovine na veliko UNP-om u 2017. godini i njegova struktura, utvrđeni su na temelju obrade podataka prikupljenih od samih sudionika na tržištu poduzetnika, trgovaca na veliko UNP-om koji raspolažu dozvolom HERA-e za obavljanje te djelatnosti, u okviru provedenog istraživanja tržišta od strane AZTN-a.

Na predmetnom mjerodavnom tržištu u 2017. godini je sudjelovalo osam (8) poduzetnika, koji posjeduju dozvolu HERA-e za obavljanje djelatnosti trgovine na veliko UNP-om i koji kao kupci nabavljaju UNP direktno od INA-e rinfuzno ili pak iz uvoza.

Od navedenih osam kupaca - trgovaca na veliko koji nabavljaju UNP od INA-e iz rafinerija ili iz uvoza od, na tri poduzetnika kao kupaca UNP-a i to na Petrol, Crodux Plin i Butan Plin zbirno se odnosi gotovo [80-90] % ukupne nabave UNP-a na prvoj razini trgovine na veliko, a izvori nabave su im INA i uvoz, kupnjom od drugih dobavljača izvan Republike Hrvatske.

Najznačajniji udjel u nabavi UNP-a u 2017. godini ostvaruje Petrol, [30-40] %, na kojeg bi se post-koncentracijski odnosilo [60-70] % ukupne nabave UNP-a na prvoj razini trgovine na veliko.

Općenito promatrano, većina nabave u Republici Hrvatskoj na prvoj razini tržišta trgovine na veliko UNP-om, rinfuzno, odnosi se na nabavu od INA-e ([50-60] %), dok se na nabavu UNP-a iz uvoza odnosi [40-50] %.

Odnos ta dva izvora nabave UNP-a kod svakog od kupaca je različit, no ukupno najznačajnije količine UNP-a nabavljaju se od INA-e. Tako Petrol u 2017. godini od INA-e nabavlja [60-70] % ukupno nabavljene količine UNP-a, a [40-50] % iz uvoza. Crodux Plin je u promatranoj godini od INA-e nabavljao [40-50] % ukupno nabavljene količine UNP-a, a [50-60] % iz uvoza. Butan Plin je [70-80] % ukupno nabavljene količine UNP-a nabavljao od INA-e. Ostali kupci koji sudjeluju na prvoj razini trgovine na veliko UNP-om su pak UNP isključivo nabavljali ili od INA-e ili iz uvoza ([...] i [...] isključivo iz uvoza, a ostali poduzetnici isključivo od INA-e).

Pri tom su [...],[...] i [...] izravno povezani s inozemnim rafinerijama, proizvođačima UNP-a.

Naime, prema javno dostupnim podacima proizlazi da je osnivač [...] poduzetnik [...] sa sjedištem u [...], osnivač [...] je poduzetnik [...] sa sjedištem u [...], a osnivač [...] je poduzetnik [...] sa sjedištem u [...].

Pri tom su [...] i [...] isključivo uvoznici UNP-a, dok [...], unatoč vlasničkoj povezanosti sa stranim proizvođačem UNP-a, većinu UNP-a nabavlja od INA-e, što je obrazložio povoljnijom nabavnom cijenom domaćeg dobavljača, te manjim troškovima transporta.

Naknadno je Euro Gas obavijestio AZTN kako od svibnja 2019. godine više ne obavlja djelatnosti vezane uz UNP.

Iz provedenog istraživanja tržišta AZTN-a proizlazi kako preferencije trgovaca na veliko pri izboru između INA-e kao dobavljača UNP-a iz domaćih rafinerija ili iz uvoza, primarno ovise o visini nabavne cijene UNP-a i troškovima transporta, što utječe na cijenu UNP-a koji preprodaju dalje svojim kupcima.

U odnosu na navedeno INA smatra kako je uzrok preferencije kupaca - trgovaca na veliko na prvoj razini tržišta prema domaćem proizvođaču UNP-a i u tome što, s jedne strane, imaju

sigurnost opskrbe od strane INA-e, dok UNP koji se nabavlja putem uvoza prelazi velike udaljenosti i ponekad isporuke ne dolaze u garantirano vrijeme.

Osim toga, iz očitovanja trgovaca na veliko koji nabavljaju UNP na prvoj razini tržišta, proizlazi kako je u odnosu na navedeno riječ o visokim troškovima transporta kad je u pitanju uvoz UNP-a, te, kako to navodi primjerice [...], o povoljnijoj nabavnoj cijeni domaćeg dobavljača INA-e.

Navedeno u bitnome potvrđuju i Petrol i Crodux Plin, ističući glavnim razlozima nabave UNP-a od proizvođača INA-e blizinu rafinerije/skladišta u odnosu na troškove transporta te sigurnost opskrbe.

U odnosu na troškove transporta pri uvozu, Petrol i Crodux Plin očitovali su se da troškovi prijevoza čine od [...] % nabavne cijene UNP-a. [...] se u odnosu na uvoz očitovao da sam preuzima robu iz rafinerije i organizira transport, te da troškovi transporta iznose [...] % nabavne cijene UNP-a. [...] smatra da trošak transporta jako utječe na cijenu UNP-a.

Nadalje, prema očitovanjima poduzetnika razvidno je kako je na ovoj razini trgovine na veliko, u slučaju nabave od INA-e uobičajeno sklapanje ugovora o nabavi u pravilu na razdoblje od [...] dana. Sama isporuka UNP-a od strane INA-e obavlja se putem [...]. Prema očitovanju većine konkurenata na tržištu isti se princip primjenjuje i u slučaju uvoza, dok Petrol i Crodux Plin nabavu UNP-a iz uvoza u pravilu obavljaju temeljem [...] za pojedinu isporuku.

U odnosu na paritete isporuke UNP-a na mjerodavnom tržištu nabave UNP-a od INA-e, iz očitovanja poduzetnika proizlazi da kupci, u pravilu, UNP preuzimaju [...] iz INA-inih rafinerija ili distribucijskih centara, gdje sam kupac [...] ili alternativno [...]. INA također potvrđuje, da na razini prodaje iz svojih rafinerija, trgovci na veliko u većoj mjeri koriste [...], posebice u [...], dok Petrol i Crodux Plin, u organizaciji [...], koriste i [...] usluge od INA-inih rafinerija do svojih skladišta.

Pri nabavi UNP-a iz uvoza, paritet isporuke je u slučaju Petrola i Crodux Plina većinom [...], dok Petrol u dijelu preuzima UNP i na [...] dobavljača. Od ostalih uvoznika, [...] preuzima UNP [...] u rafineriji stranog proizvođača, [...] se UNP isporučuje u [...], a [...] preuzima UNP na [...].

Značajno je za istaknuti da je HERA-e u 2017. godini izdala dozvolu za trgovinu na veliko UNP-om poduzetniku Zamax Plin. U 2018. godini takvu je dozvolu izdala poduzetniku Brala, a u 2019. godini poduzetniku G.S.Plin.

Posljedično, prema dostupnim podacima za 2018. godinu, utvrđeno je da je [...] u toj godini značajnije povećao nabavu UNP-a iz INA-inih rafinerija, sa [...] tone u 2017. godini na [...] tona u 2018. godini te da je zabilježen ulazak poduzetnika [...] na tržište trgovine na veliko UNP-om, s nabavom UNP-a iz INA-inih rafinerija u iznosu od [...] tona. Poduzetnik [...] je u razdoblju prije 2018. godine poslovao isključivo na tržištu trgovine na malo UNP-om. Poduzetnik G.S. Plin je ranije raspolagao isključivo dozvolom HERA-e za skladištenje UNP-a te obavljao djelatnost trgovine na malo.

Slijedom navedenog, utvrđeno je da se bilježi ulazak novih kupaca na mjerodavno tržište trgovine na veliko UNP-om na prvoj razini i to od strane poduzetnika koji su do tada obavljali isključivo djelatnost trgovine na malo UNP-om.

S obzirom na značaj INA-e kao dobavljača UNP-a u Republici Hrvatskoj, analizirani su podaci o prodanoj količini INA-e putem trgovine na veliko na prvoj razini, a što podrazumijeva prodaju izravno iz rafinerija, u rinfuznom obliku, kupcima na veliko, u trogodišnjem razdoblju od 2016. do 2018. godine. Analizirani su podaci za prva tri najveća kupca INA-e, trgovca na veliko,

budući da se na njih odnosi gotovo cjelokupna prodaja UNP-a INA-e putem trgovine na veliko na prvoj razini.

Prema podacima u promatranom razdoblju od 2016. do 2018. [...] je najznačajniji kupac INA-e u Republici Hrvatskoj u prodaji UNP-a na veliko na prvoj razini, slijede ga [...] i [...].

Petrolov udjel u INA-inoj prodaji na veliko na prvoj razini u 2018. godini iznosi [...] % i bilježi rast u odnosu na 2017. godinu. S druge strane, udjel Crodux Plina u INA-inoj prodaji na veliko na prvoj razini UNP-a u 2018. godini iznosi [...] % i bilježi pad u odnosu na 2017. godinu. Slijedom navedenog, u odnosu na mjerodavnu 2017. godinu, utvrđeno je da je u 2018. godini Petrol povećao količinu nabave UNP-a od INA-e na prvoj razini trgovine na veliko UNP-om za [...] %, dok je istovremeno Crodux Plin smanjio količinu nabave UNP-a od INA-e na prvoj razini trgovine na veliko za [...] %.

[...] je u 2018. godini povećao količine nabave UNP-a od INA-e, za manje od [...] %, te mu je posljedično udjel u INA-inoj ukupnoj prodaji i u rinfuznoj prodaji UNP-a neznatno pao.

Slijedom navedenog, na predmetnom mjerodavnom tržištu prema podacima za mjerodavnu 2017. godinu, proizlazi da bi nakon provedbe koncentracije Petrol postao najznačajniji kupac UNP-a na prvoj razini tržišta trgovine na veliko, promatrajući tržište iz perspektive kupca, odnosno nabavu i iz domaćih rafinerija od INA-e i iz uvoza, na kojeg bi se odnosilo oko [60-70] % ukupne nabave na prvoj razini trgovine na veliko UNP-om. Navedeno prvenstveno proizlazi iz činjenice da bi se na Petrol kao kupca odnosilo gotovo [...] % rinfuzne prodaje INA-e, kao i značajan dio uvezenih količina UNP-a. INA pak, kao prodavatelj na prvoj razini tržišta trgovine na veliko UNP-a, većinu svoje prodaje ostvaruje upravo putem rinfuzne prodaje na prvoj razini trgovine na veliko. Stoga bi Petrol i nakon provedbe koncentracije ostao INA-in najznačajniji kupac u ukupnoj prodaji UNP-a u Republici Hrvatskoj, na kojeg bi se odnosila [...] ukupne prodaje INA-e u Republici Hrvatskoj.

Navedeni visoki udjel Petrola na tržištu nabave UNP-a, kao najvećeg pojedinačnog kupca UNP-a od INA-e je stoga potrebno promatrati u kontekstu činjenice da INA nije Petrolu samo najznačajniji dobavljač, već mu je istovremeno i značajan konkurent na nižim razinama trgovine UNP-om, te da INA izvozi značajne količine UNP-a, te da bi određene količine, [...],[...] u bilo kojem trenutku bilo moguće preusmjeriti na tržište Republike Hrvatske.

Stoga navedeno u bitnome ukazuje da bi nakon provedbe koncentracije, Petrol iz pozicije značajnog kupca prema INA-i kao glavnom dobavljaču UNP-a u Republici Hrvatskoj, povećanjem udjela na tržištu nabave, bio u mogućnosti vršiti dodatni konkurentski pritisak na INA-u.

Osim toga, utvrđeno je kako predmetno tržište karakteriziraju ulasci novih kupaca na predmetnoj razini tržišta. Riječ je o tri poduzetnika koji su ranije bili prisutni isključivo na tržištu maloprodaje UNP-a u Republici Hrvatskoj.

8.1.1. Skladišni kapaciteti

UNP se zbog svojih karakteristika mora skladištiti u odgovarajućim, posebno uređenim i opremljenim skladišnim prostorima, stoga je raspolaganje skladišnim prostorom za pohranu UNP-a važan element pri obavljanju djelatnosti trgovine na veliko UNP-om, bilo u vlasništvu ili u zakupu. Isto vrijedi i za uvoz UNP-a, u kojem slučaju se uvozi u većini slučajeva obavlja preko tzv. trošarinskih skladišta, odnosno skladišta za koja su ishođena posebna odobrenja i imaju status ovlaštenog primatelja trošarinske robe.

Za uvoz iz trećih zemalja, prema zakonskom okviru, obvezno je raspolaganje skladišnim prostorom koji ne može biti manji od 300 m3. Za uvoz UNP-a sa Zajedničkog tržišta Europske unije nije potrebno raspolaganje trošarinskim skladištem.

Slijedom navedenog, raspolaganje skladišnim kapacitetima, sastavni je dio poslovanja UNP-om na mjerodavnom tržištu trgovine na veliko UNP-om na prvoj razini.

Raspolaganje trošarinskim skladištem omogućava lakši prihvata UNP-a iz uvoza te lakše administrativno praćenje robe, no istovremeno, kako to pojašnjavaju sudionici koncentracije, navedeno raspolaganje trošarinskim skladištima uzrokuje i veće administrativne troškove poslovanja, dok je najveća prednost što omogućava plaćanje trošarina prilikom izlaza robe sa skladišta.

U predmetnom slučaju, a prema podacima iz Tablice 4. razvidno je da većina poduzetnika, koji se javljaju kao kupci na veliko prvoj razini tržišta, raspolaze trošarinskim skladištem, uz izuzetak INA-e koja je jedini proizvođač UNP-a u Republici Hrvatskoj i uvozi samo mali dio UNP-a kako bi uravnotežila opskrbu za vrijeme, primjerice, remonta rafinerije, te [...], koji najveći dio UNP-a nabavlja izravno na tržištu od INA-e.

Tablica 4. Broj skladišta trgovaca na veliko UNP-om u Republici Hrvatskoj u 2018.

[...]

*[...] dostavio je dijelom podatke o kapacitetu u odnosu na broj boca koje može skladištiti, a ne u odnosu na pokazatelje u kubičnim metrima
Izvor: očitovanja poduzetnika; Obrada: AZTN

Iz podataka iz Tablice 4. razvidno je da INA raspolaže s [...] distributivna centra strateški raspoređena po teritoriju Republike Hrvatske ([...]). Također, INA istovremeno raspolaže sa [...] prodajnih skladišta ([...]), sveukupnog kapaciteta [...] m3.

Petrol raspolaže s [...] trošarinska skladišta ([...]), ukupnog kapaciteta [...] m3, te s [...] prodajna skladišta, koja ujedno imaju i status ovlaštenog primatelja trošarinske robe ([...]), ukupnog kapaciteta [...] m3. Od navedenih skladišnih prostora, [...] su u [...] Petrola, dok su dva skladišna prostora manjih kapaciteta ([...]) u [...] od trećih poduzetnika.

Crodux Plin raspolaže s [...] trošarinskim skladištem ([...]), ukupnog kapaciteta [...] m3, te s [...] prodajna skladišta ukupnog kapaciteta [...] m3.

Od ostalih poduzetnika, Istrabenz Plini raspolaže trošarinskim skladištima na [...] lokacije, u [...], ukupnog kapaciteta [...] m3 te [...] boca, te isključivo prodajnim skladištem u [...] kapaciteta [...] boca.

Euro Gas je imao u [...] trošarinsko i ujedno prodajno skladište u [...], kapaciteta [...] tona (oko [...] m3), ali je obavijestio AZTN da od 31. svibnja 2019. godine više ne obavlja djelatnosti vezane uz UNP te da je raskinuo [...] skladišnog prostora.

Butan Plin raspolaže s [...] prodajna skladišta ukupnog kapaciteta [...] tone (oko [...] m3).

Propan Butan raspolaže [...] prodajnim skladištem od [...] tona (oko [...] m3) skladišnog prostora na lokaciji [...], te Zamax Plin koji raspolaže [...] prodajnim skladištem u [...], skladišnog prostora od [...] m3.

Podnositelj prijave je u sklopu očitovanja od 3. lipnja 2019. dostavio i analizu skladišnih kapaciteta koju je izradio Oil and Gas Consulting d.o.o., Zagreb, iz koje proizlazi kako je u

Republici Hrvatskoj slobodno ukupno gotovo [...] m³ skladišnih kapaciteta. Naime, navedena analiza pojašnjava da su se prelaskom velikog broja industrijskih potrošača na prirodni plin oslobodili značajni skladišni kapaciteti koji se nude u dugogodišnji zakup te su odmah raspoloživi za korištenje kao prodajna skladišta, te je, uz niske troškove, moguća njihova prenamjena u trošarinska skladišta. Prema navedenoj analizi, riječ je o skladištima na [...] lokacija u Republici Hrvatskoj, od kojih su na [...] lokacije raspoložive i punionice boca.

Slijedom navedenog, iz ukupnosti podataka pribavljenih od kontaktiranih poduzetnika te prema podacima iz analize skladišnih kapaciteta koju je izradio Oil and Gas Consulting d.o.o., Zagreb utvrđeno je da od ukupnih skladišnih kapaciteta za UNP u Republici Hrvatskoj koje čine trošarinska i prodajna skladišta i koji iznose oko [...] kubičnih metara:

- INA drži [50-60] % skladišnih kapaciteta,
- Petrol (nakon provedbe koncentracije) drži [10-20] % skladišnih kapaciteta,
- ostali poduzetnici (ukupno) drže [5-10] % skladišnih kapaciteta,
- slobodno raspoloživi skladišni kapaciteti čine [20-30] %.

Nakon provedbe predmetne koncentracije Petrol će raspolagati s ukupnim kapacitetom skladišnog prostora od [...] m³, te će raspolagati najznačajnijim skladišnim kapacitetima nakon INA-e, od čega kapacitet od [...] m³ predstavlja ujedno i trošarinska skladišta. Petrol se očitovao kako nakon provedbe koncentracije namjerava otkazati ugovor o zakupu [...].

Povećanje skladišnih kapaciteta Petrola ističe se izuzetno bitnim i u Ekonomskoj analizi Energetskog instituta Hrvoje Požar, sa stanovišta opskrbe tržišta UNP-om, odnosno mogućnosti uvoza većih količina UNP-a i plasmana na tržište Republike Hrvatske putem veleprodaje odnosno maloprodaje.

Svi kontaktirani poduzetnici očitovali su se da smatraju da postoji dovoljan broj skladišnih kapaciteta u Republici Hrvatskoj, dok je pet (5) kontaktiranih poduzetnika ([...]) istaknulo da su visoki troškovi zakupa skladišta jedna od značajnih zapreka u poslovanju UNP-om.

Upravo u odnosu na cijenu zakupa skladišta, istaknutu kao značajnu zapreku u poslovanju UNP-om, od navedenih poduzetnika je drugim upitnikom zatraženo očitovanje o cijeni i trendu kretanja cijene zakupa skladišta u posljednje tri godine, na što su se kontaktirani poduzetnici pravilu očitovali o trendu pada cijene zakupa, te su pad cijene do 15 % okarakterizirali neznatnim.

Podnositelj prijave koncentracije, u očitovanju od 3. lipnja 2019., pak navodi da su cijene zakupa u padu, prikazujući ga kroz primjer vlastitog skladišta kojem je cijena po kojem je zakupio prostor s [...] mjesečno u 2012. godini do danas pala na oko [...] mjesečno, što je pad za [30-40] %, što podnositelj prijave obrazlaže postojanjem značajnih slobodnih skladišnih kapaciteta.

8.2. Tržište trgovine na veliko UNP-om na drugoj razini

Tržište trgovine na veliko na drugoj razini, silazna je razina tržišta u distribucijskom lancu opskrbe u odnosu na prvu razinu tržišta trgovine na veliko UNP-om na kojoj se UNP prvi put stavlja na tržište putem domaćih rafinerija ili putem uvoza. Na njemu sudjeluju trgovci na veliko, koji su prisutni kao kupci na prvoj razini tržišta trgovine na veliko gdje kupuju velike količine UNP-a rinfuzno te ih na tržištu trgovine na veliko na drugoj razini prodaju u manjim količinama maloprodajnim lancima - benzinskim postajama, manjim neovisnim preprodavačima, industrijskim kupcima i javnim institucijama. Navedena prodaja uključuje neke usluge s dodanom vrijednosti kao što su dostava manjih količina, dostava na više lokacija, ponuda infrastrukture – skladištenja, te fleksibilniji uvjeti plaćanja.

Promatrano tržište dodatno se segmentira se s obzirom na namjenu i oblik u kojem se prodaje, odnosno isporučuje UNP, a riječ je o bocama, autoplenu i spremnicima.

Na mjerodavno tržište trgovine na veliko UNP-om na drugoj razini odnosi se ukupno [50-60] % ukupne potrošnje UNP-a u Republici Hrvatskoj.

INA kao glavni dobavljač UNP-a u Republici Hrvatskoj, iako primarno orijentirana na prodaju UNP-a na prvoj razini tržišta trgovine na veliko, prisutna je i na ovoj razini tržišta, gdje je u mjerodavnoj 2017. godini distribuirala [10-20] % svoje ukupne prodaje UNP-a u Republici Hrvatskoj.

Na predmetnom tržištu u 2017. godini bilo je aktivno devet (9) poduzetnika koji obavljaju djelatnost trgovine na veliko na drugoj razini s dozvolom HERA-e, dok je u 2018. godini na predmetno tržište ušao i poduzetnik Brala, a u 2019. godini i poduzetnik G.S.Plin, oba ranije isključivo trgovci na malo.

Šest (6) od navedenih devet (9) poduzetnika je u 2017. godini obavljalo istovremeno i trgovinu na malo UNP-om. Nakon ulaska na tržište poduzetnika Brala i G.S.Plin u 2018., osam (8) poduzetnika trenutno obavlja istovremeno i trgovinu na malo UNP-om putem vlastitih maloprodajnih mjesta.

Poduzetnici koji sudjeluju na ovoj drugoj razini tržišta trgovine na veliko UNP-om, promatrano u 2017. godini, su osim sudionika koncentracije, Petrola i Crodux Plina te INA-e, i Butan Plin, Propan Butan, Istrabenz Plini, Zamax Plin, Euro Gas i Gas Oil Rijeka. U odnosu na sve poduzetnike, izuzev Gas Oil Rijeka, riječ je o kupcima na prvoj razini tržišta trgovine na veliko UNP-om.

[...] je u 2017. godini bio jedini *de facto* kupac UNP-a, daljnji preprodavač Petrola na ovoj razini tržišta prodaje UNP-a, koji je također prisutan na drugoj razini tržišta trgovine na veliko UNP-om. Stoga su u količinsku prodaju Petrola već uključene količine koje je prodao [...]. Navedeno potvrđuje očitovanje [...], koji konkurentima smatra isključivo [...].

Međutim, u odgovoru na drugi Upitnik AZTN-a, [...] očitovao se da od 2019. godine UNP ne nabavlja više isključivo od Petrola, već zbog boljih komercijalnih uvjeta UNP nabavlja i od [...].

Na predmetnom tržištu najznačajniji konkurenti su Petrol, Crodux Plin i Butan Plin, što proizlazi iz činjenice da su najznačajniji kupci na uzlaznom tržištu trgovine na veliko UNP-om na prvoj razini, te INA koja je prisutna kao i kao konkurent i kao dobavljač.

Nakon provedbe koncentracije na Petrol bi se odnosio najznačajniji dio ukupne prodaje UNP-a na ovoj razini tržišta trgovine na veliko, odnosno [40-50] %, dok bi se [20-30] % udjela odnosilo na Butan Plin te [20-30] % udjela na INA-u.

Promatrajući predmetno tržište prema njegovim užim segmentima, ovisno je li riječ o prodaji na veliko boca, autoplina ili spremnika UNP-a, analizirani podaci ukazuju na određenu specijalizaciju pojedinih poduzetnika u pojedinim segmentima. Naime, dok Petrol i Crodux Plin ostvaruju značajnije udjele u segmentima boce i autoplina, INA i Butan Plin snažnije su prisutni u segmentu spremnici.

Provedbom predmetne koncentracije Petrol bi ostvarivao tržišni udjel od [50-60] % u segmentu boce, te [50-60] % u segmentu autoplina. U oba segmenta slijedio bi ga Butan Plin s udjelom od [20-30] %, dok INA u tim segmentima ostvaruje manje značajne udjele. Naime, INA u segmentu boca UNP-a ostvaruje tržišni udjel od [10-20] %, a u segmentu autoplina [5-10] %.

Istovremeno je potrebno istaknuti da je upravo INA vlasnik najviše boca za UNP koje su u prometu u Republici Hrvatskoj, i to njih [...], dok sudionici koncentracije zbirno imaju u vlasništvu oko [...] boca. Navedeno je u korelaciji s osnovnom karakteristikom hrvatskog tržišta UNP-a, a to je da je INA kao jedini domaći proizvođač UNP-a i glavni dobavljač na kojeg se odnosi [70-80] % ukupne potrošnje istovremeno prisutna na svim razinama trgovine UNP-om u Republici Hrvatskoj. Stoga, iako je na predmetnoj drugoj razini tržišta trgovine na veliko UNP-om prisutna u manje značajnoj mjeri, na višoj te na nižoj razini trgovine prisutna je u značajnijoj mjeri, na višoj kao najznačajniji dobavljač UNP-a u Republici Hrvatskoj, a na nižoj kao tržišni takmac.

Stvarni ukupni operativni kapacitet punionica u Republici Hrvatskoj, prema analizama podnositelja prijave koncentracije, iznosi [...] komada boca po smjeni. Od navedenog iznosa, INA-in kapacitet obuhvaća [...] komada po smjeni, odnosno [60-70] % ukupnog operativnog kapaciteta. Nakon provedbe predmetne koncentracije, ukupni kapacitet punionica Petrola iznosio bi otprilike [20-30] % INA-inog kapaciteta.

INA kao jedini proizvođač UNP-a u Hrvatskoj većinu UNP-a u segmentu boce i autoplina prodaje preko svoje raširene maloprodajne mreže, a ne putem trgovaca na veliko. Zbog navedenog, količina UNP-a kojeg INA u segmentu autoplina i boce prodaje putem svoje maloprodajne mreže nije uključena u izračun tržišnih udjela na drugoj razini trgovine na veliko. Odluka INA-e da prodaje UNP u segmentu boce i autoplina ostalim trgovcima na veliko na drugoj razini tržišta, bitno bi smanjila prikazani tržišni udio koji bi na mjerodavnom tržištu ostvarivao Petrol nakon provedbe predmetne koncentracije.

Na segment boce UNP-a tržišta trgovine na veliko na drugoj razini odnosi se oko [10-20] % ukupne potrošnje UNP-a, dok se na segment autoplina odnosi [20-30] % ukupne potrošnje UNP-a u Republici Hrvatskoj.

[...] je najveći kupac Petrola na kojeg se odnosi [20-30] % ukupne prodaje boca, [50-60] % ukupne prodaje autoplina te [90-100] % prodaje spremnika. [...] je dobavljač [...], poduzetnika koji raspolažu dozvolom HERA-e za trgovinu na veliko, međutim aktivno ju ne obavljaju na drugoj razini tržišta na veliko.

Najveći kupac Crodux Plina je [...] na kojeg se odnosilo [10-20] % ukupne prodaje boca te [60-70] % ukupne prodaje autoplina.

Poduzetnici kontaktirani u okviru istraživanja tržišta, a koji aktivno obavljaju djelatnost trgovine na veliko UNP-om na drugoj razini očitivali su se da svojim konkurentima smatraju INA-u, Petrol, Crodux i Butan Plin.

[...] i [...] očitivali su se da predmetno tržište ne smatraju otvorenim i konkurentnim, a postojanje značajnih zapreka u poslovanju, osim navedenih poduzetnika, istaknuli su i [...].

Glavnim zaprekama u poslovanju prvenstveno smatraju visoke troškove zakupa skladišta i punionica boca, visoke troškove investicija u izgradnju skladišta i punionica boca, otežan pristup izvorima nabave te visoke troškove transporta UNP-a pri uvozu.

Navedeno je u suprotnosti s navodima podnositelja prijave iz prijave koncentracije koji navodi da troškovi zakupa skladišta nisu visoki, s tendencijom pada, te da ti troškovi ne utječu bitno na poslovanje poduzetnika. U svezi visokih troškova transporta UNP-a pri uvozu, AZTN je uzeo u obzir da to proizlazi iz specifičnosti predmetnog tržišta UNP-a. U tom smislu, iz uvida u točku 15. obrazloženja odluke EK u predmetu *Repsol Butano / Shell Gas*, u bitnome proizlazi kriterij udaljenosti opskrbe UNP-om kao kriterij ekonomske isplativosti nabave. Pored toga, iz uvida u točku 273. obrazloženja odluke EK u predmetu *TotalFina / Elf* proizlazi također kriterij udaljenosti od izvora nabave kao specifičnost predmetnog tržišta. Drugim riječima, u bitnome proizlazi da se UNP uglavnom prevozi na kraćim relacijama.

U odnosu na raspolaganje punionicama boca, INA, Petrol i Crodux Plin svaki raspolažu sa po [...] punionice boca.

INA raspolaže punionicama boca i na lokacijama distribucijskih centara [...]. Petrol raspolaže s [...] punionice boca na [...] lokacijama [...], te jednoj u [...], dok Crodux Plin raspolaže [...] punionicama na [...] lokacije [...].

Nakon provedbe koncentracije, Petrol će raspolagati s [...] punionica boca, [...].

Dodatno, Petrol se podneskom od 3. lipnja 2019. očitovao da nakon provedbe koncentracije namjerava zatvoriti [...] punionice boca.

Od ostalih poduzetnika, Butan Plin raspolaže s [...] punionice boca, [...]. Ostatak čine četiri (4) poduzetnika, koji raspolažu svaki s po jednom (1) punionicom boca, [...].

Na segment spremnici tržišta trgovine na veliko na drugoj razini otpada [10-20]% ukupne potrošnje UNP-a u Republici Hrvatskoj.

U segmentu spremnika, najznačajniji tržišni udjel ostvaruje INA s [30-40] % udjela, a slijedi Butan Plin s [30-40] % udjela.

U ovom segmentu mjerodavnog tržišta na veliko na drugoj razini Petrol ostvaruje tržišni udjel od [10-20] %, a Crodux Plin od [5-10] %. Stoga bi tržišni udjel Petrola nakon provedbe koncentracije u ovom segmentu bio [20-30] %.

8.3. Tržište trgovine na malo UNP-om u Republici Hrvatskoj

Prema javno dostupnim podacima DZS-a koji se odnose na podatke o potrošnji UNP-a, razvidno je kako je ukupna potrošnja UNP-a u Republici Hrvatskoj u 2017. godini iznosila 143.000 tona, što u predmetnom slučaju predstavlja ukupnu veličinu tržišta.

Veličina pojedinih segmenata ukupnog tržišta, izračunata je korištenjem omjera segmenata prometa, kućanstva i industrije uvećanu za opću potrošnju, izuzev kategorije kućanstva s kojim sudjeluju u ukupnoj veličini tržišta, prema podacima DZS-a.

Tržišni udjeli sudionika koncentracije te INA-e na tržištu trgovine na malo UNP-om izračunati su na temelju podataka dostavljenih od podnositelja prijave koncentracije te podataka od INA-e prikupljenih istraživanjem tržišta, koji su stavljeni u odnos s javno dostupnim podacima o ukupnoj veličini tog tržišta.

Tržište trgovine na malo UNP-om otvoreno je tržište, na kojem djeluju poduzetnici, trgovci s maloprodajnim mrežama benzinskih postaja, poduzetnici koji obavljaju izravnu distribuciju UNP-a krajnjim kupcima, maloprodajne trgovine i sl. Za obavljanje djelatnosti trgovine na malo nije potrebno ishoditi dozvolu HERA-e.

INA u mjerodavnoj 2017. godini od svoje ukupne prodaje UNP-a u Republici Hrvatskoj, [30-40] % distribuirala izravno na vlastitu maloprodajnu mrežu, a u 2018. godini [30-40] % svoje ukupne prodaje. Iako promatrano te relativne pokazatelje proizlazi da je riječ o smanjenju [...], u apsolutnim iznosima riječ je [...]. Naime, istovremeno udio drugih segmenata u prodaji na uzlaznim razinama tržišta raste te je INA ukupan iznos prodaje UNP-a u 2018. godini povećala za [5-10] %.

Pored toga, INA kao vertikalno integrirani operator UNP-om raspolaže i s najvećom maloprodajnom mrežom koja je rasprostranjena po cijeloj Republici Hrvatskoj. Raspolaže s

ukupno [...] prodajnih mjesta, na kojima prodaje boce UNP-a, dok autoplin prodaje istovremeno na [...] od ukupnih [...] maloprodajnih mjesta.

Podaci za Crodux Plin obuhvaćaju prodaju na malo putem [...] maloprodajna mjesta Crodux Plina, te [...] maloprodajno mjesto poduzetnika Adria-plin, budući da su navedena [...] maloprodajna mjesta cilj u predmetnoj transakciji, dok su zasebno iskazani podaci za [...] maloprodajnih mjesta Crodux Derivata Dva koji nije predmetom transakcije.

Petrol je u 2017. godini na ukupnom tržištu trgovine na malo UNP-om, neovisno o pojedinom segmentu, putem [...] maloprodajnih mjesta, ostvario tržišni udjel od [10-20] %, dok je Crodux Plin putem [...] maloprodajna mjesta koja su predmetom transakcije, ostvario tržišni udjel od [0-5] %. Crodux Derivati Dva je istovremeno ostvario tržišni udjel od [5-10] %.

Stoga bi nakon provedbe koncentracije, prema podacima za 2017., na ukupnom tržištu trgovine na malo Petrol ostvarivao tržišni udjel od [10-20] %.

Istovremeno, INA na ukupnom tržištu trgovine na malo UNP-om, putem [...] maloprodajnih mjesta ostvaruje udjel od [20-30] %.

Promatrajući po pojedinom segmentu tržišta trgovine na malo UNP-om, tržišni udjeli Petrola bi nakon provedbe koncentracije, iznosili [5-10] % u segmentu boce, [10-20] % u segmentu autoplin te [10-20] % u segmentu spremnici.

INA najznačajnije udjele ostvaruje u segmentima spremnici i boce, i to [30-40] % u segmentu boce te [30-40] % u segmentu spremnici, dok najniži udjel od [10-20] % ostvaruje u segmentu autoplin.

U odnosu na segment autoplin, INA se očitovala da je snažniji razvoj mreže punionica autoplina započela [...], budući da je prije toga prošla [...]. Stoga se nakon provedbe predmetne koncentracije u segmentu autoplin može očekivati dodatni konkurentski pritisak Petrola na INA-u i snažniji razvoj cijelog tog segmenta.

Za segment autoplina je potrebno istaknuti da je MINGO usporedno s ukidanjem ograničenja maksimalnih cijena u maloprodaji naftnih derivata, uveo pojačani nadzor nad primijenjenim cijenama, što znači da su subjekti koji obavljaju energetske djelatnosti trgovine na malo naftnim derivatima i trgovine na malo UNP-om, MINGO-u dužni dostaviti svaku promjenu maloprodajne cijene naftnih derivata i/ili biogoriva dostaviti, koji temeljem sakupljenih podataka omogućava javni uvid u stanje maloprodajnih cijena.

Stoga je krajnjem potrošaču u svakom trenutku javno dostupna informacija o cijeni autoplina na pojedinoj maloprodajnoj lokaciji.

Od ostalih poduzetnika koji aktivno obavljaju djelatnost trgovine na veliko UNP-om, na tržištu trgovine na malo UNP-om prisutno je još njih tri (3): Butan Plin s [...] maloprodajna mjesta te vlastitom distribucijom na cjelokupnom teritoriju Republike Hrvatske, Zagrebački prometni zavod s [...] prodajna mjesta te Istrabenz Plini s [...] prodajnim mjestom. Poduzetnik Brala s [...] maloprodajna mjesta je na tržište trgovine na veliko UNP-om ušao u 2018. godini, te vlastitom distribucijom na području Dalmacije, Primorske Hrvatske i Like, dok je poduzetnik G.S. Plin s [...] prodajna mjesta, na tržište trgovine na veliko UNP-om ušao u 2019. godini.

AZTN ovdje dodatno naglašava da su za potrebe analize tržišta trgovine na malo UNP-om u obrazloženju primarno navedeni sudionici koncentracije radi analize učinaka predmetne koncentracije, te INA kao najveći dobavljač i konkurent na tržištu. U tom smislu, treba naglasiti kako postoje i drugi poduzetnici koji sudjeluju na tržištu trgovine na malo UNP-om, kao primjerice [...] koji je najveći kupac Crodux Plina, te drugi poduzetnici.

9. Analiza učinaka namjere provedbe koncentracije Petrola i dijela poslovanja Crodux Plin koji se odnosi na UNP

Prilikom ocjene učinaka koncentracije sa stajališta tržišnog natjecanja uspoređuju se tržišni uvjeti koji bi proizašli iz prijavljene koncentracije s uvjetima koji bi prevagnuli bez koncentracije.

U tom cilju analiziraju se mogući protutržišni učinci i mjerodavni uravnotežujući čimbenici kao što su snaga kupnje, razmjor zapreka pristupu tržištu i moguće učinkovitosti koncentracije.

AZTN je u konkretnom slučaju utvrdio da će provedba predmetne koncentracije rezultirati horizontalnim preklapanjem djelatnosti sudionika koncentracije, u segmentima poslovanja koji se odnose trgovinu na veliko UNP-om što uključuje i nabavu te skladištenje te u manjoj mjeri preklapanjem u djelatnosti trgovine na malo UNP-om, na teritoriju Republike Hrvatske.

Dva su glavna načina na koje horizontalne koncentracije mogu značajno onemogućiti učinkovito tržišno natjecanje, posebice stvaranjem odnosno jačanjem vladajućeg položaja:

- uklanjanjem bitnih tržišnih pritisaka na jednog ili više poduzetnika koji bi posljedično bili povećali tržišnu snagu bez pribjegavanja zajedničkom djelovanju (nekoordinirani učinci)
- mijenjajući prirodu tržišnog natjecanja na takav način da je za poduzetnika koji prije nisu zajednički djelovali, sada mnogo vjerojatnije da će zajednički djelovati i povećati cijene ili na drugi način štetiti učinkovitim tržišnim natjecanjem (koordinirani učinci).

9.1. Nekoordinirani učinci

Najizravniji učinak koji se razmatra prilikom ocjene potencijalnih nekoordiniranih učinaka, a koji bi mogli proizaći kao posljedica provedbe predmetne koncentracije, je gubitak tržišnog natjecanja između sudionika koncentracije.

Pritom se prilikom ocjene učinaka sagledava stanje na tržištu UNP-a u Republici Hrvatskoj u cjelini te u pojedinim njegovim dijelovima, odnosno na pojedinim razinama tog tržišta na kojima djeluju sudionici koncentracije, te njihovi konkurenti, uzimajući u obzir sve osnovne parametre na temelju kojih se uobičajeno analiziraju učinci horizontalnih koncentracija kao što su visina tržišnih udjela, homogenost proizvoda koje prodaju, mogućnosti kupaca za promjenom dobavljača, potencijalne reakcije konkurenata kao posljedica predmetne koncentracije, mogući utjecaj stjecatelja na rast konkurenata i drugo.

U predmetnom postupku AZTN je proveo istraživanje tržišta na prvoj razini ocjene provedbe predmetne koncentracije, s primarnim ciljem utvrđenja mjerodavnog tržišta u odnosu na poslovanje UNP-om, strukture tog tržišta, njegovih razina, položaja i snage tržišnih takmaca. Drugo istraživanje tržišta AZTN je proveo na drugoj razini ocjene provedbe predmetne koncentracije, s primarnim ciljem utvrđenja učinaka provedbe predmetne koncentracije na tržišne strukture poslovanja UNP-om u Republici Hrvatskoj.

U provedbi istraživanja tržišta AZTN je kontaktirao nadležne institucije, udruge i poduzetnike koji raspolažu dozvolom Hrvatske energetske regulatorne agencije (dalje: HERA) za obavljanje djelatnosti trgovine na veliko i skladištenja UNP-om, te poduzetnike koje su sudionici koncentracije označili svojim najznačajnijim kupcima. Također su korišteni svi javno dostupni raspoloživi podaci mjerodavnih institucija Republike Hrvatske.

Općenito promatrajući tržište UNP-a u Republici Hrvatskoj, u predmetnom slučaju utvrđeno je da je tržište UNP-a u Republici Hrvatskoj otvoreno i liberalizirano, uvoz je slobodan, dok je isključivo za obavljanje djelatnosti trgovine na veliko UNP-om i djelatnost skladištenja UNP-a potrebno ishoditi dozvolu HERA-e kao nadležnog regulatornog tijela. Trgovina na malo UNP-

om obavlja se slobodno, bez potrebe za pribavljanjem posebne dozvole HERA-e, dok MINGO omogućava javni uvid u stanje i promjenu maloprodajnih cijena naftnih derivata, pa tako i uvid u stanje i promjenu maloprodajne cijene autoplina.

UNP kao proizvod može se smatrati homogenim proizvodom, odnosno potpuno zamjenjivim proizvodom s aspekta ponude, iako je riječ o proizvodu koji nije u svakom slučaju identičnog sastava, odnosno riječ je o različitim omjerima plina u određenoj smjesi ovisno o namjeni.

Istovremeno, UNP nije zamjenjiv s aspekta potražnje, budući da se razlikuje prema načinu pakiranja, ovisno o njegovoj namjeni prema potrebama krajnjeg kupca, odnosno potrošača. Stoga se UNP kao proizvod s aspekta potražnje prodaje u obliku: boce UNP-a, autoplina i UNP u spremnicima, ovisno o namjeni korištenja u domaćinstvu, industriji ili prometu.

Cijena UNP-a formira se temeljem iste osnove kao i kod ostalih naftnih derivata. Osnovica za obračun je kretanje cijena nafte na mediteranskom tržištu, odnosno kotacija *West Mediterranean FOB Ex-Refinery/Storage* prema *Platt's LPGASWIRE*.

Konačna cijena UNP-a u maloprodaji ovisi o trgovačkoj marži, iznosu trošarina, te porezu.

Prema analizi Oil and Gas Consulting d.o.o., Zagreb zaprimljenoj u privitku očitovanja podnositelja prijave koncentracije, od 3. lipnja 2019., proizlazi da cijene naftnih derivata imaju sezonski karakter, što znači da su zbog manje potražnje ljeti uglavnom niže a zimi više, no prvenstveno su vezane za cijene nafte koje značajno osciliraju bez obzira na godišnja doba. Iz tog razloga je posljednjih godina česta pojava da zbog visokih cijena nafte, cijena UNP-a slijedi obratni trend, te je viša ljeti nego u zimskom razdoblju. U tom slučaju, a s obzirom na vrstu proizvoda, riječ je o cjenovnim rizicima poslovanja koje pojedini poduzetnici rješavaju optimiziranjem zaliha, a koje se u pravilu drže na minimalnoj razini, kako bi se osigurala nesmetana opskrba tržišta.

Iz provedene analize mjerodavnih tržišta u predmetnom slučaju te iz prikupljenih očitovanja kontaktiranih poduzetnika u istraživanju tržišta utvrđeno je da svi poduzetnici, trgovci UNP-om u Republici Hrvatskoj, ne sudjeluju u svim segmentima tržišta UNP-om, ili da pak u određenim segmentima tržišta UNP-om sudjeluju u manjoj mjeri, temeljem čega je utvrđeno da je na tržištu prisutna praktična specijalizacija određenih trgovaca u pojedinim segmentima tržišta trgovine UNP-om.

U Republici Hrvatskoj je INA jedini proizvođač UNP-a, koji istovremeno djeluje na svim razinama distribucije UNP-a.

Ukupna INA-ina proizvodnja UNP-a od 2012. do danas stagnira, dok istovremeno INA-in izvoz raste za [20-30] %. Naime, INA-in izvoz UNP-a od 2015. do 2017. godine premašuje ukupnu potrošnju UNP-a u Republici Hrvatskoj, te se u 2017. godini na izvoz ukupno proizvedenog UNP-a od strane INA-e odnosi [60-70] % njene ukupne proizvodnje.

Do 2013. godine INA-ina proizvodnja bila je gotovo jedini izvor UNP-a u Republici Hrvatskoj. Uvoz UNP-a je slobodan, a od 2013. godine kada je ostvario rast za gotovo 200 %, u pravilu stagnira.

U 2017. u domaćoj potrošnji UNP-a INA sudjeluje sa [70-80] %, dok se [30-40] % potrošnje odnosi na uvoz.

Tržište trgovine na veliko UNP-om obilježava više razina na kojima djeluju trgovci na veliko. Navedeno proizlazi i iz prakse Europske komisije, a odnosi se i na stanje u drugim državama članicama EU.

Trgovina na veliko UNP-om na prvoj razini predstavlja razinu tržišta na kojoj se UNP prvi put stavlja na tržište Republike Hrvatske i to iz proizvodnih kapaciteta INA-inih rafinerija i putem uvoza. Na nabavnoj strani tog tržišta UNP se nabavlja izravno iz domaćih rafinerija ili iz uvoza, gdje su kupci - trgovci na veliko, uvoznici i daljnji preprodavači UNP-a. Najznačajniji kupci UNP-a na prvoj razini tržišta trgovine na veliko UNP-om u Republici Hrvatskoj su Petrol, Crodux Plin i Butan Plin. Osim navedenih poduzetnika, prisutno je još nekoliko trgovaca na veliko, koji nabavljaju UNP rinfuzno izravno od proizvođača, odnosno izravno iz uvoza, međutim u nabavi UNP-a sudjeluju sa nižim nabavljenim količinama UNP-a.

Većina nabave najznačajnijih kupaca UNP-a u Republici Hrvatskoj, dakle Petrola, Crodux Plina te Butan Plina na toj prvoj razini tržišta trgovine na veliko, rinfuzno, u najvećoj mjeri odnosi se na nabavu od INA-e. Stoga je INA na prvoj razini tržišta najznačajniji dobavljač trgovaca na veliko koji UNP distribuiraju dalje na drugoj razini trgovine na veliko UNP-om.

INA od ukupne prodane količine UNP-a u Republici Hrvatskoj u 2017. godini, [50-60] % UNP-a prodaje upravo putem ovog distribucijskog lanca trgovine na veliko na prvoj razini, što se može pripisati nižim troškovima distribucije UNP-a za proizvođača, budući da se na ovoj razini trgovine na veliko UNP prodaje rinfuzno, u velikim količinama, izravno iz rafinerije proizvođača.

Provedbom predmetne koncentracije, Petrol bi postao najznačajniji kupac na tržištu nabave UNP-a, koje obuhvaća nabavu od INA-e i iz uvoza, te bi se na njega, prema podacima za 2017. godinu, odnosilo [60-70] % ukupne nabave na prvoj razini tržišta na veliko UNP-om u Republici Hrvatskoj.

Upravo zbog visokog udjela Petrola kao kupca na promatranom tržištu nabave UNP-a na prvoj razini tržišta trgovine na veliko, te visokog udjela s kojim INA sudjeluje na prodajnoj strani prve razine tržišta trgovine na veliko, logično je za zaključiti kako bi na navedeni način Petrol nakon provedbe koncentracije stvarao značajan konkurentski pritisak na INA-u. Naime, proizlazi da bi preuzimanjem tržišnog udjela Crodux Plina kao konkurenta na tržištu trgovine UNP-om, ojačala tržišna pozicija pozicija Petrola, koji bi putem jače pregovaračke snage bio u mogućnosti vršiti jači pritisak na INA-u.

Nadalje, usko vezani uz tržište nabave UNP-a su skladišni kapaciteti kojima raspolaže pojedini poduzetnik, koji mu omogućavaju bolje pozicioniranje i bolju opskrbu tržišta. Upravo u odnosu na skladišne kapacitete, Petrol bi provedbom predmetne koncentracije ojačao svoj položaj na tržištu UNP-a, budući da bi stjecanjem dijela Crodux Plina preuzeo njegove značajne skladišne kapacitete te bi se na Petrol odnosilo oko [10-20] % ukupnih skladišnih kapaciteta u Republici Hrvatskoj. Pritom valja imati na umu da INA raspolaže najvećim skladišnim kapacitetima u Republici Hrvatskoj ([50-60] % ukupnih skladišnih kapaciteta).

Od ukupnih skladišnih kapaciteta u Republici Hrvatskoj, prema dostavljenoj analizi Oil and Gas Consulting d.o.o., Zagreb slobodno je [20-30] %, odnosno gotovo [...] m³.

Prema očitovanjima trgovaca na veliko UNP-om, lokacija samog skladišnog prostora važna je s aspekta utjecaja na transportne troškove pri nabavi UNP-a, osobito iz uvoza, kao i s aspekta pozicioniranja na tržištu i u konačnici troškova logistike.

Naime, prema očitovanjima uvoznika UNP-a troškovi transporta predstavljaju značajnu stavku u ukupnim troškovima nabave, a koji iznose i do [...] ukupne nabavne cijene, ovisno o korištenom sredstvu transporta te udaljenosti. Iz prikupljenih očitovanja proizlazi da je za isplativo poslovanje UNP-om važan radijus nabave do [...] kilometara.

Navedeni poduzetnici - kupci na prvoj razini trgovine na veliko UNP-om, djeluju kao trgovci na veliko na drugoj razini trgovine na veliko UNP-om, gdje preprodaju dalje već pakirane proizvode prema namjeni potrošača drugim manjim trgovcima na veliko, industrijskim kupcima

te maloprodajnim lancima benzinskih postaja. Na toj drugoj razini tržišta trgovine na veliko UNP-om je prema podacima za 2017. godinu bilo prisutno ukupno devet poduzetnika koji raspoložu dozvolom HERA-e, od kojih su najznačajniji Petrol, Crodux Plin, Butan Plin, što proizlazi iz činjenice da su najznačajniji kupci na uzlaznom tržištu trgovine na veliko UNP-om te INA, koja na navedenu drugu razinu tržišta na veliko distribuira [10-20] % svoje ukupne prodaje UNP-a u Republici Hrvatskoj u 2017. godini. Naime, INA većinu svoje prodaje u Republici Hrvatskoj ostvaruje na prvoj razini trgovine na veliko UNP-om te na nižoj razini u trgovini na malo UNP-om.

Za većinu poduzetnika koji sudjeluju kao kupci na tržištu nabave UNP-a na prvoj razini trgovine na veliko i kao prodavatelji na tržištu trgovine na veliko na drugoj razini tržišta trgovine na veliko, karakteristično je da su to vertikalno integrirani poduzetnici te da u pravilu istovremeno obavljaju djelatnosti trgovine na veliko i trgovine na malo UNP-om na vlastitim maloprodajnim mjestima ili maloprodajnim mjestima povezanih poduzetnika. Stoga većina trgovaca na veliko od ukupne nabave UNP-a na prvoj razini tržišta, dio tih količina prodaje dalje na tržištu trgovine na veliko na drugoj razini trećim poduzetnicima, dok ostatak prodaje u vlastitoj maloprodaji.

Osim toga, na predmetnom tržištu zamjetna je određena specijalizacija pojedinih poduzetnika u pojedinim segmentima. Naime, dok Petrol i Crodux Plin ostvaruju značajnije udjele u segmentima boce i autoplina, INA i Butan Plin snažnije su prisutni u segmentu spremnici.

Provedbom predmetne koncentracije Petrol bi na ovoj razini tržišta, bez segmentacije, ostao najznačajniji trgovac na veliko na drugoj razini, a slijede ga Butan Plin i INA te preostali tržišni takmaci manje tržišne snage.

Petrol bi nakon provedbe koncentracije u segmentu boce ostvarivao tržišni udjel od [50-60] %, a u segmentu autoplina tržišni udjel od [50-60] %.

Međutim, INA kao jedini proizvođač na teritoriju Republike Hrvatske većinu UNP-a u segmentu boce i autoplina prodaje preko svoje raširene maloprodajne mreže, a ne putem trgovaca na veliko. Zbog navedenog, količina UNP-a kojeg INA u segmentu autoplina i boce prodaje putem svoje maloprodajne mreže nije uključena u izračun tržišnih udjela na drugoj razini trgovine na veliko UNP-om. Odluka INA-e da prodaje UNP u segmentu boce i autoplina ostalim trgovcima na veliko na drugoj razini tržišta, bitno bi smanjila prikazani tržišni udio koji bi na mjerodavnom tržištu ostvarivao Petrol nakon provedbe predmetne koncentracije.

Stvarni ukupni operativni kapacitet punionica u Republici Hrvatskoj, prema analizama podnositelja prijave koncentracije, iznosi [...] komada boca po smjeni. Od navedenog iznosa, INA-in kapacitet obuhvaća [...] komada po smjeni, odnosno [60-70] % ukupnog operativnog kapaciteta. Nakon provedbe predmetne koncentracije, ukupni kapacitet punionica Petrola iznosio bi otprilike [20-30] % INA-inog kapaciteta.

U segmentu spremnici UNP-a na Butan Plin i INA-u, koji ostvaruju podjednake udjele, odnosilo bi se [70-80] % tržišta, te na Petrol preostalih [20-30] %.

I Petrol i Crodux Plin na predmetnom tržištu trgovine na veliko UNP-om u segmentima boce i autoplina imaju po [...] kupca kojemu distribuiraju značajnije količine UNP-a prodanog na tržištu trgovine na veliko na drugoj razini. Prema podacima za 2017. i 2018. godinu [...] je najveći kupac UNP- a od Petrola na kojeg se odnosi [...] Petrolove prodaje boca, te gotovo [...] Petrolove prodaje autoplina. Međutim, [...] se na drugi upitnik AZTN-a očitovao da od 2019. više ne nabavlja UNP isključivo od Petrola, već zbog boljih komercijalnih uvjeta UNP nabavlja i od [...].

U slučaju Crodux Plina najveći neovisni kupac je [...] na kojeg se odnosilo [...] prodaje boca, te [...] prodaje autoplina.

Iz navedenog proizlazi kako tržište trgovine na veliko UNP-om na drugoj razini obilježava prisutnost četiri značajna konkurenta, od kojih je Petrol post-koncentracijski najznačajniji u segmentima boce i autoplin, a Butan Plin i INA u segmentu spremnici. Stoga bi nakon provedbe predmetne koncentracije, tržište trgovine na veliko UNP-om na drugoj razini u najznačajnijoj mjeri obilježavalo tržišno natjecanje između tri najznačajnija tržišna takmaca, Petrola, INA-e i Butan Plina, sa zadržanom specijalizacijom prema segmentima tržišta. Ostali trgovci na veliko UNP-om na drugoj razini nisu prisutni na svim segmentima tog tržišta te su prema visini udjela i tržišnoj snazi zastupljeni u manje značajnoj mjeri, s udjelima u pravilu [0-5] %.

U odnosu na navedeno, tržište trgovine na veliko UNP-om na drugoj razini treba promatrati u kontekstu cjelokupnog tržišta trgovine UNP-om, osobito u kontekstu specifičnog položaja INA-e kao glavnog dobavljača UNP-a za tržište Republike Hrvatske, pa tako i glavnih konkurenata na predmetnom tržištu.

U odnosu na navedeno, u očitovanju podnositelja prijave koncentracije od 3. lipnja 2019. na zaključak o pokretanju postupka ističe se da predmetna koncentracija neće smanjiti pritisak na konkurenciju na mjerodavnom tržištu, već da će, nasuprot tome, spriječiti INA-u kao dominantnog sudionika u jačanju tržišne snage u odnosu na ostale sudionike na tržištu. Drugim riječima, predmetna koncentracija će omogućiti stvaranje veće konkurencije u odnosu na INA-u kao dominantnog sudionika koji ostvaruje najveću tržišnu snagu.

Vezano uz tržišnu snagu, podnositelj prijave koncentracije ističe osobito kako tržišni udjeli koje AZTN navodi u zaključku o pokretanju postupka na drugoj razini trgovine na veliko UNP-om ne daju stvarnu sliku tržišne snage Petrola. Naime, kako bi ostvarila veće marže INA kao jedini proizvođač UNP-a na teritoriju Republike Hrvatske većinu UNP-a u segmentu boce i autoplin prodaje preko svoje raširene maloprodajne mreže, a ne putem trgovaca na veliko. Zbog navedenog, količina UNP-a kojeg INA u segmentu autoplina i boce prodaje putem svoje maloprodajne mreže nije uključena u izračun tržišnih udjela na drugoj razini trgovine na veliko UNP-om, što dovodi do stvaranja dojma o postojanju značajne tržišne snage Petrola na navedenoj razini tržišta UNP-om. Odluka INA-e da prodaje UNP u segmentu boce i autoplin ostalim trgovcima na veliko na drugoj razini tržišta, bitno bi smanjila prikazani tržišni udio koji bi na mjerodavnom tržištu ostvarivao Petrol nakon provedbe predmetne koncentracije.

U Smjernicama za ocjenu horizontalnih koncentracija prema Uredbi Vijeća o kontroli koncentracija između poduzetnika ističe se kako u pravilu što je viši stupanj zamjenjivosti između proizvoda sudionika koncentracije, to je vjerojatnije da će sudionici koncentracije značajno povećati cijene. Isto tako, smatra se kako je manje vjerojatno da će koncentracija znatno onemogućiti učinkovito tržišno natjecanje kada postoji visok stupanj zamjenjivosti između proizvoda sudionika koncentracije i proizvoda konkurentskih dobavljača.

U predmetnom slučaju stupanj zamjenjivosti između proizvoda sudionika koncentracije je visok, osobito budući da i Petrol i Crodux Plin najznačajnije udjele ostvaruju u istim segmentima tržišta trgovine na veliko UNP-om na drugoj razini, a to su boce i autoplin. Istovremeno, konkurenti sudionicima koncentracije, u prvom redu Butan Plin i INA, vodeći su konkurenti u segmentu spremnici, te su u manjoj mjeri, prisutni i u segmentima boce i autoplin, iako je najveći dio boca u prometu u Republici Hrvatskoj, njih [...], u INA-inom vlasništvu, dok sudionici koncentracije u vlasništvu imaju samo [...] boca. Stoga je u predmetnom slučaju prisutan i visok stupanj zamjenjivosti između proizvoda sudionika koncentracije i proizvoda konkurentskih dobavljača.

Podnositelj prijave koncentracije u očitovanju od 3. lipnja 2019. na zaključak o pokretanju postupka navodi kako smatra da postoji visoki stupanj zamjenjivosti proizvoda sudionika koncentracije i proizvoda konkurenata, kako kupci nemaju ograničene mogućnosti promjene dobavljača, a uvjeti na tržištu omogućavaju konkurentima Petrola da profitabilno i dostatno prošire proizvodni izlaz u slučaju povećanja cijena sudionika koncentracije.

Osim toga, podnositelj prijave koncentracije smatra da predmetna koncentracija ne bi omogućila uklanjanje značajnih tržišnih pritisaka među konkurentima, već bi upravo suprotno, stvorila jači pritisak na INA-u.

Podnositelj prijave koncentracije smatra da će poticaj sudionika koncentracije da poveća cijene biti ograničen ako konkurenti proizvode bliske supstitute proizvodima sudionika koncentracije nego ako nude ne tako bliske supstitute. Manje je vjerojatno da će u takvom slučaju koncentracija značajno ograničiti učinkovito tržišno natjecanje.

Kako bi se utvrdilo kakve su mogućnosti kupaca UNP-a za promjenom dobavljača i o kakvim je troškovima i o kojem je vremenskom roku riječ pri prelasku na alternativne dobavljače, drugim upitnikom AZTN je zatražio očitovanja kupaca koje su sudionici predmetne koncentracije, Petrol i Crodux Plin označili svojim najvećim kupcima. Riječ je o trgovcima UNP-om na malo, i to trgovačkim lancima i vlasnicima benzinskih postaja.

Prema očitovanjima Petrola i Crodux Plina, proizlazi da je pri nabavi UNP-a uobičajeno sklapati [...] ugovore s dobavljačima, dok INA u pravilu sklapa [...] ugovore, a isporuka se odvija putem [...]. Cijena UNP-a je podložna promjeni na tjednoj bazi, karakteriziraju ju oscilacije te je u trogodišnjem razdoblju rasla u pravilu [0-15] %.

Troškovi transporta UNP-a za kontaktirane najveće kupce sudionika koncentracije, koji u pravilu imaju ugovorenu isporuku [...], uračunati su u nabavnu cijenu UNP-a. Stoga su naveli da nemaju uvida u strukturu nabavne cijene UNP-a, u smislu udjela s kojim trošak prijevoza sudjeluje u njihovoj ukupnoj nabavnoj cijeni.

Smjernice za ocjenu horizontalnih koncentracija prepoznaju visoke troškove promjene dobavljača ili postojanje malog broja alternativnih dobavljača kao čimbenik koji može utjecati na utvrđenje postojanja smanjene učinkovitosti tržišnog natjecanja.

U odnosu na mogućnost promjene dobavljača ukoliko postojeći dobavljač povisi cijenu ili promijeni uvjete nabave, navedeni kontaktirani kupci su se očitovali kako imaju mogućnost promjene dobavljača, od kojih je većina navela da mogućnost promjene dobavljača UNP-a imaju i prije isteka ugovornog odnosa.

Iz očitovanja navedenih kontaktiranih kupaca proizlazi kako kupci dobavljača primarno biraju na osnovu financijske isplativosti i povoljnijih komercijalnih uvjeta te da stoga neki imaju ugovorne odnose i sa po dva dobavljača, pri čemu od jednog dobavljača nabavljaju boce/autoplina, dok od drugog dobavljača UNP u spremnicima.

Slijedom navedenoga, iz provedene analize proizlazi kako će nakon provedbe predmetne koncentracije trgovci na malo UNP-om imati i dalje mogućnost promjene dobavljača UNP-a, budući da stjecanje dijela Crodux Plina od strane Petrola neće zatvoriti tržište, iako će se smanjiti broj alternativnih dobavljača, što pak može biti poslovni poticaj daljnjem ulasku na ovu razinu tržišta trgovine na veliko ostatku poduzetnika koji posluju UNP-om ili pak poticaj ulasku novih tržišnih takmaca na mjerodavno tržište.

Na mjerodavnom tržištu UNP-a, smatra podnositelj prijave koncentracije, kupci nemaju povećanih troškova niti zapreka vezanih uz promjenu dobavljača.

Prvenstveno ističe podnositelj prijave koncentracije kako ugovori koje trgovci na veliko UNP-om na mjerodavnom tržištu sklapaju sa svojim kupcima ne predstavljaju ograničenje u promjeni dobavljača, te kupci nemaju većih troškova ili poteškoća u promjeni dobavljača. Ugovori o distribuciji UNP-a uobičajeno se sklapaju na vrijeme od [...] godine, te raskid ili otkaz ugovora nema za posljedicu visoke ugovorne kazne ili povećane troškove strane koja otkazuje

ugovor. Navedeno se ističe kao dodatni razlog zbog kojeg predmetna koncentracija neće utjecati na smanjenje učinkovitog tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu.

U odnosu na skladišne kapacitete za UNP, iako su se svi kontaktirani poduzetnici koji posluju UNP-om očitovali kako smatraju da ima dovoljan broj skladišta za UNP u Republici Hrvatskoj, od većine njih, visoki troškovi najma skladišta, odnosno visoki troškovi investicija u izgradnju skladišta, istaknuti su kao jedna od značajnih prepreka u poslovanju UNP-om.

Osim skladišnih kapaciteta, za trgovce na veliko UNP-om po pitanju kapaciteta bitan element je i raspolaganje punionicama boca, za koje je također istaknuto kako su visoki troškovi najma punionica, odnosno visoki troškovi investicija u izgradnju punionica jedna od značajnih prepreka u poslovanju UNP-om.

Iz tog razloga, drugim upitnikom AZTN-a zatražena su očitovanja o visini najma skladišnih prostora kojeg plaćaju trgovci na veliko UNP-om, trendu kretanja cijene najma u trogodišnjem razdoblju, raspoloživosti alternativnih skladišnih prostora u slučaju značajnijeg povećanja cijene najma i važnosti same lokacije skladišnog prostora u zemljopisnom smislu u pogledu utjecaja na krajnju nabavnu cijenu UNP-a.

Kontaktirani poduzetnici-trgovci UNP-om na veliko na drugoj razini očitovali su se kako im je lokacija samog skladišnog prostora važna zbog transportnih troškova, a koji su u slučaju trgovaca na veliko na drugoj razini koji nabavljaju UNP iz domaćih izvora nešto niži u odnosu na troškove transporta pri uvozu, te u prosjeku iznose od 1 do 10%.

U odnosu na navedeno, [...] su se očitovali kako lokaciju skladišta, bilo trošarinskog bilo prodajnog, ne smatraju važnom u smislu utjecaja na cijenu UNP-a, već je važno isključivo da lokacija skladišta pokriva krug od oko [...] kilometara do kupca, kako bi osiguravala pravovremenu dopremu i kako bi s obzirom na troškove transporta bila isplativa.

Osim toga, većina kontaktranih poduzetnika trgovaca na veliko UNP-om na drugoj razini tržišta se očitovala kako je kretanje cijene najma skladišnih prostora u trogodišnjem razdoblju u svakom slučaju neznatno, te ih većina navodi kako cijena najma skladišnih prostora pada.

Petrol je u očitovanju od 3. lipnja 2019. na prikazu cijene najma skladišnog kapaciteta za razdoblje od 2015. do 2017. utvrdio kako cijena najma skladišnog prostora pada, i to kako smatra Petrol, zbog značajnih slobodnih skladišnih kapaciteta.

U odnosu na punionice boca, INA, Petrol i Crodux Plin svaki raspolažu sa po [...] punionice boca, te bi nakon provedbe predmetne koncentracije Petrol raspolagao pojedinačno s najvećim brojem punionica boca, i to njih [...], od kojih bi [...] bilo u [...] Petrola, te s [...] punionicom [...].

Od ostalih trgovaca na veliko na drugoj razini, njih četiri raspolaže sa po jednom punionicom boca, dok Butan Plin raspolaže sa [...] punionice boca.

Petrol se očitovao podneskom od 3. lipnja 2019. kako nakon provedbe koncentracije namjerava zatvoriti [...] punionice boca, te bi stoga, prema navedenom očitovanju podnositelja prijave koncentracije, Petrol raspolagao sa ukupno [...] punionica boca.

U odnosu na skladišne kapacitete za UNP analiza Oil and Gas Consultinga d.o.o., Zagreb navodi podatke o postojanju značajnih slobodnih skladišnih kapaciteta na teritoriju Republike Hrvatske. Naime, navedena analiza pojašnjava kako su se prelaskom velikog broja industrijskih potrošača na prirodni plin u Republici Hrvatskoj oslobodili značajni skladišni kapaciteti koji se nude u dugogodišnji najam te su raspoloživi odmah za korištenje kao prodajna skladišta, a moguća je i njihova prenamjena uz niske troškove u trošarinska skladišta.

Riječ je, prema navedenoj analizi o skladištima na [...] lokacija u Republici Hrvatskoj, ukupnog kapaciteta [...] kubičnih metara, od kojih su na [...] lokacije raspoložive i punionice boca.

Zbog značajne raspoloživosti skladišnih kapaciteta, predmetnom analizom se procjenjuje kako troškovi najma više nisu visoki kao što su ranije bili, te se visina najma skladišnog prostora procjenjuje od [...] eura po kubičnom metru na više, a udio troškova najma skladišnog prostora u prodajnoj cijeni UNP-a procjenjuje se predmetnom analizom na [0-5] %.

Nadalje, navedena analiza ukazuje dodatno kako je po pitanju skladišnih kapaciteta za UNP, da je ENNA Grupa potpisala sa Lučkom upravom Luke Ploče Ugovor o davanju podkoncesije za izgradnju skladišnih kapaciteta za skladištenje naftnih derivata kapaciteta [...] kubičnih metara i [...] kubičnih metara skladišnih kapaciteta za UNP.

Dobavu UNP-a iz Luke Ploče smatraju u analizi konkurentnom drugim dobavnim pravcima uvoznog plina u Republiku Hrvatsku iz rafinerija iz šireg okruženja koje su udaljenije od tržišta Republike Hrvatske i slabije prometno povezane.

U odnosu na skladišne kapacitete INA-e za UNP, u analizi Oil and Gas Consultinga d.o.o., Zagreb navodi se kako unatoč značajnim skladišnim kapacitetima UNP-a INA-e, INA trenutno koristi samo [...] od ukupno [...] lokacija, dok se [...] skladišnih lokacija, poslovnom odlukom INA-e, ne koriste i trenutno su u hladnom pogonu, što znači da se u kratkom roku mogu ponovno aktivirati u promijenjenim tržišnim okolnostima.

Analiza Oil and Gas Consulting d.o.o., Zagreb također navodi kako u pravilu svaki trgovac ocjenjuje svoje potrebe za skladišnim kapacitetima u pravilu radi optimizacije zaliha, budući da veći skladišni prostor podrazumijeva i veće troškove, ali i veći rizik od gubitka uslijed smanjenja nabavne cijene UNP-a prema burzovnoj kotaciji naftnih derivata.

U navedenoj analizi se također navodi kako INA u vlasništvu ima višestruko veći broj plinskih boca od svih ostalih distributera zajedno ([...]), dok Petrol i Crodux Plin imaju zajedno [...], kao i prednost transportnih sredstava INA-e ([...]).

U odnosu na potencijalne ulaske na tržište, na tržište trgovine na veliko UNP-om na drugoj razini, AZTN je utvrdio kako su zabilježeni novi ulasci.

U 2017. godini na to tržište je ušao poduzetnik Zamax Plin, koji je u 2018. znatnije povećao količine nabave UNP-a, te je u 2018. na to tržište ušao i poduzetnik Brala, koji je do tada djelovao isključivo na tržištu trgovine na malo UNP-om. Osim navedenih poduzetnika, uvidom u javno dostupne podatke HERA-e razvidno je kako je u 2019. godini na predmetno tržište ušao i poduzetnik G.S.Plin.

Kako bi se istražila vjerojatnost ulaska i drugih poduzetnika na predmetno tržište od strane AZTN-a zatraženo je očitovanje poduzetnika koji raspolažu dozvolom HERA-e za obavljanje djelatnosti trgovine na veliko UNP-om, međutim koji ju aktivno ne obavljaju, o tome imaju li ti poduzetnici namjeru u narednom razdoblju i kojem razdoblju započeti obavljati djelatnost trgovine na veliko UNP-om aktivno. Od kontaktiranih poduzetnika, osim G.S.Plina koji je početkom 2019. ušao na predmetno tržište, još dva poduzetnika, [...], očitovali su se na navedeni upit pozitivno.

Nadalje, AZTN je utvrdio da je tržište trgovine na malo UNP-om izrazito disperzirano u odnosu na tržišta trgovine na veliko UNP-om, budući da obavljanje te djelatnosti ne zahtijeva ishođenje posebnih dozvola, te stoga nema potrebe za specijalizacijom trgovaca na malo za trgovanje UNP-om, pa ju obavljaju uz maloprodajne mreže trgovaca na veliko i drugi poduzetnici, isključivo trgovci na malo, koji obuhvaćaju i benzinske postaje, maloprodajne trgovine mješovitom robom, te druge direktne distributere UNP-a krajnjim kupcima.

Nakon provedbe koncentracije udjel Petrola bi ovisno o pojedinom segmentu iznosio od 5 do 20 %. Pritom, najznačajniji udjel od [10-20] % Petrol bi ostvarivao u segmentu autoplina.

INA najznačajnije udjele ostvaruje u segmentima spremnici i boce, s [30-40] % u svakom od segmenata, a u segmentu autoplina, gdje ostvaruje niži udjel, s [10-20] %, INA se očitovala kako počinje snažniji razvoj mreže punionica autoplina, a čemu se može očekivati da će doprinijeti i jači post-koncentracijski položaj Petrola.

Na tom tržištu krajnjem potrošaču je u svakom trenutku javno dostupna informacija o cijeni autoplina na pojedinoj maloprodajnoj lokaciji, budući da navedeno omogućava MINGO nakon uvođenja pojačanog nadzora nad primjenjivanim cijenama.

Slijedom navedenog, iz javno dostupnih izvora, zaprimljenih podataka i očitovanja izravnih sudionika na tržištu u okviru provedenog testa tržišta, te očitovanja i podataka dostavljenih od podnositelja prijave koncentracije, kao i iz dodatno dostavljenih analiza od strane podnositelja prijave koncentracije, te provedenog testa tržišta u predmetnom slučaju ne proizlazi kako će provedbom predmetne koncentracije uslijediti značajni nekoordinirani učinci.

9.2. Razmjer zapreka pristupu tržištu

UNP se zbog svojih karakteristika mora skladištiti u odgovarajućim, posebno uređenim i opremljenim skladišnim prostorima, stoga je raspolaganje skladišnim prostorom bilo u vlasništvu ili u najmu za pohranu UNP-a od važnosti za obavljanje djelatnosti trgovine na veliko UNP-om. Isto vrijedi i za uvoz UNP-a, u kojem slučaju se uvoz u pravilu obavlja preko tzv. trošarinskih skladišta, odnosno skladišta za koja su ishođena odobrenja i imaju status ovlaštenog primatelja trošarinske robe.

Analiza Oil and Gas Consulting d.o.o., Zagreb navodi kako za uvoz UNP-a iz zemalja članica EU ne postoji zakonska obveza za raspolaganjem trošarinskog ili drugog skladišta, međutim iz dostavljenih očitovanja uvoznika razvidno je kako svi uvoznici raspolažu trošarinskim skladištem, izuzev [...].

Kontaktirani poduzetnici u okviru provedenog testa tržišta AZTN-a potvrdili su kako raspolaganje skladišnim kapacitetima smatraju bitnim sa stanovišta opskrbe tržišta, odnosno mogućnosti uvoza većih količina UNP-a i plasmana na tržište Republike Hrvatske putem veleprodaje, odnosno maloprodaje. Važnost raspolaganja skladišnim kapacitetom i činjenicu kako Petrol predmetnom transakcijom jača [...] svoje dosadašnje skladišne kapacitete potvrdila je i Ekonomska analiza Energetskog instituta Hrvoje Požar.

U tom kontekstu, analiza Oil and Gas Consulting d.o.o., Zagreb navodi kako sama veličina skladišta nema značajan utjecaj na udio u prodaji UNP-a u Republici Hrvatskoj, već da je glavna svrha skladišta manipulacija u smislu optimizacije zaliha UNP-a.

Podnositelj prijave koncentracije u svom očitovanju od 3. lipnja 2019. na zaključak o pokretanju postupka navodi kako AZTN u zaključku o pokretanju postupka ističe postojanje činjeničnih zapreka pristupu tržištu UNP-a u smislu visokih troškova izgradnje i/ili zakupa skladišnih kapaciteta i punionica boca, odnosno transporta u slučaju uvoza UNP-a.

Podnositelj prijave koncentracije smatra da navedene činjenične zapreke ulasku na tržište UNP-a ne postoje te da će nakon provedbe predmetne koncentracije poduzetnici na mjerodavnom tržištu biti pod pritiskom ulaska na tržište. Ističe se kako postojanje niske razine zapreka ulasku na mjerodavno tržište čini nestabilnim eventualno koordinirano djelovanje poduzetnika na tom tržištu. Pored toga, bez obzira na visinu tržišnih udjela, ne može se govoriti

o stvaranju ili jačanju vladajućeg položaja u ovoj koncentraciji s obzirom da ne postoje zapreke pristupu tržištu.

Nepostojanje zapreka pristupu tržištu prvenstveno pokazuje razvoj tržišta UNP-om u 2018. godini, ističe podnositelj prijave koncentracije, tijekom koje je tri poduzetnika dobilo dozvolu HERA-e za obavljanje energetske djelatnosti na tržištu UNP-a, i to ZAMAX PLIN d.o.o. za skladištenje UNP-a, BRALA d.o.o. za skladištenje UNP-a i G.S. PLIN d.o.o. za skladištenje UNP-a. Pored toga, podaci o izdanim dozvolama HERA-e za obavljanje trgovine na veliko UNP-om pokazuju razvoj tržišta tijekom posljednjih godina, u razdoblju od 2013. do 2019. godine.

Podnositelj prijave koncentracije nadalje navodi kako AZTN u zaključku o pokretanju postupka ističe važnost kapaciteta skladišta kao preduvjeta za opskrbu cijelog teritorija RH, a kojima bi Petrol raspolagao nakon provedbe predmetne koncentracije te kako AZTN navodi kako visoki troškovi izgradnje i/ili zakupa skladišta i transporta u slučaju uvoza UNP-a predstavljaju zapreku pristupu na tržište.

S tim u svezi podnositelj prijave koncentracije ističe da je Europska komisija, u predmetu COMP/M.4028 - FLAGA / PROGAS, utvrdila kako je ulazak na tržište trgovine na veliko UNP-om na drugoj razini tržišta u segmentu boca i autoplina jednostavan, odnosno kako ne postoje zapreke ulasku na tržište.

Prvenstveno je potrebno navesti, smatra podnositelj prijave koncentracije, kako je trošak izgradnje ili zakupa skladišta nezaobilazni dio poslovanja svakog poduzetnika na tržištu UNP-a, budući da prema Uredbi o uvjetima za obavljanje trgovine na veliko i trgovine s trećim zemljama za određenu robu („Narodne novine“, br. 47/14, 62/15) svaki poduzetnik koji obavlja trgovinu na veliko i trgovinu na veliko s trećim zemljama UNP-a mora raspolagati skladišnim prostorom veličine 300 kubičnih metara.

Raspolaganje većim skladišnim prostorom, ističe podnositelj prijave koncentracije, nema znatan utjecaj na moguću količinu prodaje UNP-a. Nabavom veće količine UNP-a povećavaju se i zalihe, a time i rizik ostvarenja mogućeg gubitka uslijed promjenjivosti cijena UNP-a na tržištu.

Podnositelj prijave nadalje navodi da je cijena UNP-a na tržištu prvenstveno vezana uz cijene nafte koje značajno osciliraju. Česta je pojava (osobito nakon povećanja cijena nafte), da u ljetno doba cijena UNP-a bude viša nego u zimsko doba, a trgovci na veliko UNP-om takvu cjenovnu razliku rješavaju optimiziranjem zaliha koje se u pravilu drže na minimalnoj razini koja osigurava nesmetanu opskrbu tržišta. Navedeno potvrđuje i poslovna politika INA-e koja trenutno ne koristi skladišne prostore volumena [...] kubičnih metara te ih drži kao konzervirani, rezervni prostor. Iz navedenog proizlazi da veličina skladišnog kapaciteta nema znatan utjecaj na moguću količinu prodaje UNP-a na hrvatskom tržištu, što dokazuje i činjenica da Butan Plin, kao poduzetnik koji bi nakon provedbe predmetne koncentracije, prema zaključku o pokretanju postupka AZTN-a, imao treći najveći tržišni udio na mjerodavnom tržištu, raspolaže s ukupno manje od [...] kubičnih metara skladišnog prostora.

Za unos UNP-a iz druge države članice Europske unije, te za veleprodaju UNP-a na hrvatskom tržištu, bilo da se radi o prvoj ili drugoj razini tržišta trgovine na veliko UNP-om, ističe podnositelj prijave koncentracije, poduzetnici nisu dužni obavljati trgovinu putem skladišta, već je takvu prodaju moguće obavljati na niz drugih načina, npr. u tranzitu ili direktnom dostavom iz rafinerije, odnosno skladišta dobavljača prodavatelja. Poduzetnik koji djeluje na mjerodavnom tržištu može sa svojim kupcem ugovoriti izravnu isporuku UNP-a iz rafinerije ili iz dobavnog izvora iz druge države članice Europske unije, bez potrebe provođenja UNP-a kroz skladišni prostor kojim je na temelju navedene Uredbe dužan raspolagati.

Nadalje, kako to pojašnjava podnositelj prijave koncentracije, na mjerodavnom tržištu su prisutni i trgovci na veliko UNP-om koji UNP kupuju bez korištenja vlastitog ili zakupljenog skladišnog prostora, već na izlasku proizvoda iz skladišta dobavljača. Navedeno potvrđuju i podaci dostavljeni AZTN-u od strane podnositelja prijave koncentracije iz kojih je vidljivo da se kupnja UNP-a iz država članica EU vrši na više pariteta, i to: (i) na paritetu skladište dobavljača/prodavatelja; (ii) na paritetu granica RH i na paritetu (iii) skladište [...].

Prema podacima dostavljenim u odgovorima sudionika koncentracije na Upitnik AZTN-a od 10. svibnja 2019., navodi podnositelj prijave koncentracije, proizlazi kako Petrol [70-80] % UNP-a nabavlja od INA-e, [10-20] % iz [...] te samo [10-20] % UNP-a iz treće zemlje [...]. Samo [...] % ukupno kupljenog UNP-a od strane Petrola radi daljnje distribucije na drugoj razini tržišta mora nužno prolaziti kroz skladišni prostor.

Posebno se ističe od strane podnositelja prijave koncentracije velik broj slobodnih skladišnih kapaciteta na tržištu, koje poduzetnici ne koriste ili ugovaraju podnajam upravo zbog distribucije UNP-a na gore navedene alternativne načine, bez korištenja skladišnog kapaciteta.

Zbog navedenog podnositelj prijave koncentracije smatra kako izgradnja odnosno zakup skladišnih kapaciteta ne predstavlja zapreku ulasku na mjerodavno tržište.

Čak i kad bi AZTN smatrao da je raspolaganje skladišnim prostorom većim od zakonskog minimuma od 300 m³ nužan preduvjet za mogućnost većeg uvoza i plasmana UNP-a na tržište Republike Hrvatske, podnositelj prijave koncentracije ističe kako izgradnja novih, odnosno raspolaganje postojećim skladišnim prostorima na teritoriju Republike Hrvatske, ukazuje na dodatno sniženje troškova skladištenja UNP-a u budućnosti, odnosno nepostojanje zapreka ulasku na mjerodavno tržište.

Kao primjer, smatra podnositelj prijave koncentracije, može se navesti skladište na području [...], koje Petrol trenutno koristi [...], a koje namjerava prestati koristiti nakon provedbe predmetne koncentracije, što će osloboditi dodatnih [...] m³ volumena skladišnog prostora za bilo kojeg zainteresiranog poduzetnika na tržištu. Osim toga, prema podacima dostupnima Petrolu, društvo [...], trenutno raspolaže slobodnim skladištem za UNP volumena otprilike [...],[...] raspolaže skladištem dostupnim za zakup u blizini [...] kapaciteta [...] kubičnih metara te je dostupno za zakup skladište UNP-a u [...] kapaciteta [...] kubičnih metara.

Zahvaljujući značajnim slobodnim skladišnim kapacitetima na tržištu te kapacitetima čije otvaranje se, na temelju javno dostupnih podataka očekuje, prema podacima podnositelja prijave koncentracije, troškovi zakupa skladišnog prostora bitno su niži nego tijekom razdoblja u kojima nije bilo slobodnog skladišnog prostora. Kao primjer navodi se razlika u trošku zakupa skladišta koje je Petrol zakupio od [...] tijekom 2012. godine, kada je mjesečni trošak zakupa spomenutog skladišta iznosio [...], dok je danas isti trošak smanjen na otprilike [...], odnosno za otprilike [...] %.

Ulaganje u infrastrukturu, naglašava podnositelj prijave koncentracije, nezaobilazni je dio poslovanja koji se odnosi na svakog poduzetnika te ovisi o njegovoj financijskoj sposobnosti, što se ne smije smatrati preprekom pristupu tržištu.

Osim navedenog, ističe se osobito kako razina skladišnog kapaciteta kojeg pojedini poduzetnici imaju na raspolaganju nije u razmjeru s količinom uvezenog UNP-a na teritorij Republike Hrvatske.

U zaključku o pokretanju postupka AZTN-a se ističe kako na uvoz UNP-a u Republiku Hrvatsku, iako je uvoz slobodan, utječu ograničavajući čimbenici, koji preferencije kupaca, trgovaca na veliko, usmjeravaju prema domaćoj nabavi i da su to, osim trošarinskih skladišta za prihvata uvezenog UNP-a, visoki troškovi transporta u slučaju uvoza.

Vezano uz navedeno, podnositelj prijave navodi kako praksa Europske komisije ukazuje na to da se troškovi kao što je raspolaganje punionicama boca i troškovi transporta UNP-a ne mogu smatrati zaprekom ulaska na tržište UNP-a. U predmetu br. COMP/M.4028 - FLAGA /PROGAS/JV, Europska komisija je na temelju istraživanja tržišta veleprodaje UNP-a u segmentu boce i autoplin utvrdila kako se troškovi transporta i troškovi punionice boca ne mogu smatrati zaprekom ulasku na tržište te je prihvatila stajalište sudionika koncentracije o tome da je ulazak na tržište jednostavan, budući da poduzetnik treba raspolagati samo punionicom boca i prijevoznim sredstvom za transport UNP-a, a kako je autoplin proizvod čija je veleprodaja osobito jednostavna.

Stoga podnositelj prijave koncentracije smatra da činjenica da se [30-40] % od ukupnih potreba za UNP-om na teritoriju Republike Hrvatske osigurava iz uvoza, bez obzira na to što je domaća proizvodnja UNP-a značajno veća od potreba domaćeg tržišta, ukazuje na to da ne postoje ograničavajući čimbenici koji trgovce na veliko usmjeravaju prema domaćoj nabavi. Usmjeravanje trgovaca prema domaćoj nabavi prvenstveno ovisi o mogućnosti ostvarivanja različitih marži iz različitih dobavnih pravaca i njihova sigurnost. Navedeno prvenstveno ovisi o preferencijama trgovaca. U slučaju povećanja cijene UNP-a, poduzetnici se bez ikakvih zapreka ili razlike u troškovima mogu okrenuti nabavi iz drugog izvora. Isto tako, izgradnja dodatnih skladišnih kapaciteta i punionica boca tijekom posljednjih nekoliko godina dodatno upućuju na to da nema zapreka za ulazak na tržište UNP-a.

U zaključku o pokretanju postupka AZTN-a se kapacitet punionica boca, odnosno trošak zakupa ili izgradnje punionica boca spominje kao značajna zapreka u poslovanju odnosno ograničavajući čimbenik u smislu značajnog troška poslovanja. Ovdje podnositelj prijave koncentracije također navodi praksu Europske komisije, koja pokazuje kako troškovi punionice boca i troškovi transporta nisu zapreka ulasku na tržište UNP-a.

Ističe se kako broj skladišta i punionica boca koje AZTN navodi u zaključku o pokretanju postupka, mišljenje je podnositelja prijave koncentracije, ne omogućavaju veće isporuke UNP-a u bocama na tržište. Ne postoji razmjernost između broja punionica i mogućnosti opskrbe tržišta.

Nasuprot tome, ističe podnositelj prijave koncentracije, bitan je stvarni operativni kapacitet punionice. Prema analizama, ukupni operativni kapacitet punionica u Republici Hrvatskoj iznosi [...] komada boca po smjeni. Od navedenog iznosa, INA-in kapacitet obuhvaća [...] komada po smjeni, odnosno [60-70] % ukupnog operativnog kapaciteta na teritoriju Republike Hrvatske. Nakon provedbe predmetne koncentracije, ukupni kapacitet punionica Petrola iznosio bi otprilike [20-30] % INA-inog kapaciteta.

Pored toga, ističe podnositelj prijave koncentracije, činjenica da Petrol određen broj punionica boca ima u svom vlasništvu ne ukazuje na to da Petrol nema trošak navedenih punionica, već samo na to da je Petrol određena sredstva uložio u kupnju i/ili izgradnju punionice boca, koja također predstavlja trošak Petrola. Opcija stjecanja prava vlasništva ili zakupa punionice boce na raspolaganju je svakom poduzetniku na mjerodavnom tržištu i ovisi jedino o njihovom odabiru.

Predmetna koncentracija, navodi podnositelj prijave koncentracije, nema nikakvih posebnosti zbog kojih bi bilo primjereno zaključiti da troškovi skladištenja, transporta i raspolaganja punionicom boca za UNP predstavljaju zapreke ulasku na mjerodavno tržište.

9.3. Pregovaračka snaga

Prema podacima za 2017. godinu, prva tri najznačajnija konkurenta INA-e, koji istovremeno sudjeluju kao kupci INA-e sa [50-60] % u njezinoj ukupnoj prodaji UNP-a u Republici Hrvatskoj,

su istodobno prisutni sa više od [90-100] % udjela u rinfuznoj prodaji UNP-a od poduzetnika INA. Riječ je prvenstveno o sudionicima koncentracije, Petrolu i Crodux Plinu, na koje se u 2018. godini skupno odnosilo [30-40] % ukupne prodaje UNP-a INA-e u Republici Hrvatskoj te [60-70] % ukupne rinfuzne prodaje UNP-a INA-e u Republici Hrvatskoj. Slijedi ih poduzetnik Butan Plin, sa [10-20] % udjela u ukupnoj prodaji UNP-a INA-e u Republici Hrvatskoj te [20-30] % udjela u ukupnoj rinfuznoj prodaji UNP-a INA-e u Republici Hrvatskoj.

U 2018. godini Petrol je povećao količine nabave UNP-a od INA-e za [20-30] % u odnosu na prethodnu godinu, dok je istovremeno količina nabave UNP-a od INA-e od strane Crodux Plina pala za [20-30] % u odnosu na godinu ranije. Butan Plin je u 2018. godini povećao količine nabave UNP-a od INA-e u odnosu na prethodnu godinu za [0-5] %.

Stoga bi nedvojbeno, provedbom predmetne koncentracije, Petrol postao najznačajniji kupac INA-e te istodobno i njezin najznačajniji konkurent na drugoj razini trgovine na veliko UNP-om.

Provedbom predmetne koncentracije Petrol bi ojačao svoje skladišne kapacitete i to osobito u odnosu na [...] skladišta, a koja se cijene bitnim sa stanovišta opskrbe tržišta, odnosno mogućnosti uvoza većih količina UNP-a i optimizacije plasmana na tržište Republike Hrvatske putem veleprodaje, odnosno maloprodaje. Navedeno bi Petrolu omogućilo jaču tržišnu snagu i poziciju u odnosu na svog najvećeg konkurenta ali i dobavljača, INA-u. [...], u kojem navodi kako očekuje po provedbi predmetne koncentracije snažniju pregovaračku poziciju Petrola i utjecaj na količine UNP-a koje nabavlja Petrol, i to ne samo za hrvatsko, nego i za [...] tržište.

Naime, konkurentski pritisak na dobavljače ne vrše samo tržišni takmaci, isti može potjecati i od kupaca, ukoliko kupci posjeduju snagu suprotstavljanja kupnjom, odnosno pregovaračku snagu koju kupac u trgovačkim pregovorima ima u odnosu na prodavatelja zbog svoje veličine, poslovnog značaja za prodavatelja i svoje sposobnosti da se okrene drugim dobavljačima. Navedeno je u predmetnom slučaju od osobitog značaja budući da su zbog opisanih specifičnosti promatranog tržišta UNP-a u predmetnom slučaju upravo Petrol i INA istovremeno u odnosu kupac-dobavljač i konkurent.

Iz strukture prodaje UNP-a INA-e razvidno je kako je INA u odnosu na UNP orijentirana u najvećoj mjeri na izvoz, zbog povoljnijih prilika na stranim tržištima u okruženju, dok se na domaćem tržištu u najvećoj mjeri, sa [50-60] %, orijentirala na rinfuznu prodaju UNP-a kupcima na prvoj razini tržišta trgovine na veliko UNP-om, a koji su istodobno najznačajniji trgovci na veliko UNP-om na drugoj razini tržišta trgovine na veliko UNP-om.

Unatoč zastupljenosti uvoza u visini [30-40] % u domaćoj potrošnji UNP-a, njegova zastupljenost nije značajnije rasla od 2013. godine, što su uvoznici, ali i INA obrazložili u pravilu višim cijenama UNP-a iz uvoza, gdje važnu ulogu imaju i transportni troškovi kao i brzina dostave radi pravovremene opskrbe kupaca. Naime, većina uvoznika uz uvoz UNP-a, istovremeno značajne količine UNP-a nabavlja i od INA-e.

Slijedom navedenog, proizlazi je kako je, od otvaranja tržišta UNP-a u Republici Hrvatskoj, najznačajnije izraženo u 2013. godini, poslovni interes INA-e usmjeren u najvećoj mjeri na rinfuznu prodaju UNP-a iz svojih rafinerija velikim kupcima koji su istodobno najznačajniji trgovci na veliko UNP-om na drugoj razini tržišta, a što se onda posljedično ogleda u tržišnom položaju INA-e u odnosu na svoje najveće kupce, najznačajnije i vodeće tržišne takmace na razini trgovine na veliko UNP-om na drugoj razini.

Istovremeno INA je prisutna na tržištu maloprodaje UNP-a, budući da je u mogućnosti za prodaju UNP proizvoda koristiti razgranatu mrežu vlastitih benzinskih postaja na cijelom teritoriju Republike Hrvatske. U 2017. godini INA od ukupno proizvedenog UNP-a izravno na vlastitu maloprodaju UNP-a distribuirala [30-40] % ukupne prodaje UNP-a u Republici Hrvatskoj.

U segmentu spremnici UNP-a INA koristi vlastite resurse kao poduzetnik s najznačajnijom infrastrukturom i logistikom u Republici Hrvatskoj.

9.4. Koordinirani učinci

S obzirom na odnos INA-e i Petrola kao kupca i dobavljača UNP-a te istovremeno i konkurenata, analizirani su potencijalni učinci predmetne koncentracije s aspekta potencijalne koordinacije nakon provedbe predmetne koncentracije u pogledu povećanja cijena UNP-a.

Koncentracija na koncentriranom tržištu može značajno onemogućiti učinkovito tržišno natjecanje putem stvaranja odnosno jačanja zajedničkog vladajućeg položaja, budući da povećava vjerojatnost da će poduzetnici biti sposobni koordinirati svoje ponašanje i na taj način povećati cijene čak i bez sklapanja sporazuma ili pribjegavanja usklađenom djelovanju.

Petrol na pojedinim razinama tržišta trgovine UNP-om post-koncentracijski ostvaruje značajne udjele, prvenstveno kao kupac na tržištu nabave UNP-a na prvoj razini trgovine na veliko UNP-om, gdje bi se na Petrol post-koncentracijski odnosilo [60-70] % ukupne nabave UNP-a na prvoj razini te kao trgovac na veliko na drugoj razini tržišta trgovine na veliko UNP-om, gdje najznačajnije udjele ostvaruje u segmentima boce, [50-60] %, i autoplin, [50-60] %. Stoga, promatrajući zasebno visinu udjela koje Petrol ostvaruje na pojedinoj razini ukupnog tržišta UNP-a ukazuju na potrebnu analizu postojećih uvjeta u smislu ocjene mogućih koordiniranih učinaka koji bi proizašli iz predmetne transakcije.

Tri su uvjeta nužna kako bi zajedničko djelovanje bilo održivo. Sudionici koji sudjeluju u zajedničkom djelovanju moraju biti sposobni u dovoljnoj mjeri pratiti poštuju li se uvjeti zajedničkog djelovanja. Disciplina zahtijeva postojanje neke vrste vjerodostojnog preventivnog mehanizma koji se može aktivirati u slučaju da se otkrije odstupanje u zajedničkom djelovanju. Reakcije strana koje ne sudjeluju u zajedničkom djelovanju, kao što su sadašnji i budući takmaci, ne bi trebale ugroziti rezultate koji se očekuje od zajedničkog djelovanja.

Općenito, što je gospodarsko okruženje manje složeno i stabilnije, to je poduzetnicima lakše sporazumjeti se o uvjetima zajedničkog djelovanja. Lakše je nekolicini poduzetnika djelovati zajednički nego većem broju poduzetnika pri čemu je jednostavnije koordinirati cijenu ako su uvjeti ponude i potražnje razmjerno stabilni nego ako se stalno mijenjaju. Također je jednostavnije koordinirati cijenu jednog homogenog proizvoda, nego cijene mnogo diferenciranih proizvoda.

Smjernice za ocjenu horizontalnih koncentracija navode kako je u pravilu poduzetnicima jednostavnije postignuti dogovor o uvjetima koordiniranog djelovanja ako su relativno simetrični, posebno u smislu troškovnih struktura, tržišnih udjela, razina kapaciteta i razina vertikalne integracije.

U predmetnom slučaju način poslovanja općenito tržišta UNP-a u Republici Hrvatskoj potrebno je sagledati u kontekstu njegovih specifičnosti. Riječ je prvenstveno o činjenici da je INA, kao jedini proizvođač UNP-a u Republici Hrvatskoj, vertikalno integrirani poduzetnik koji je prisutan na svim razinama distribucije. Istovremeno i najznačajniji dobavljač svojim konkurentima pa tako i sudionicima predmetne koncentracije, na pojedinoj razini trgovine UNP-om. UNP kao rafinerijski proizvod u cjelokupnoj paleti INA-inih proizvoda ne zauzima dominantno mjesto te se na njega u 2017. odnosilo samo [5-10] % INA-ine ukupne prodaje rafinerijskih proizvoda te osim toga, INA veći dio svoje ukupne proizvodnje UNP-a u mjerodavnoj 2017. godini, [60-70] %, izvozi na druga tržišta. Istovremeno, [...].

U odnosu na navedeno utvrđeno je INA vertikalno integrirana od razine proizvodnje do trgovine na malo UNP-om, dok je raspon Petrolove vertikalne integracije od trgovine na veliko, u kojoj, ovisno o razini trgovine na veliko te potom segmentaciji razine trgovine na veliko ostvaruje različite tržišne pozicije, do trgovine na malo UNP-om.

INA i Petrol nastavno, raspolažu različitim vrstama i kapacitetom skladišnog prostora, pri čemu Petrol ostvaruje veću razinu [...] skladišnog kapaciteta, a INA značajno veću razinu ukupnog, pretežito [...] skladišnog kapaciteta.

Također, utvrđena je i značajna asimetrija između INA-e i Petrola u kapacitetima punionica boce te boca u vlasništvu, a koje su u opticaju u Republici Hrvatskoj.

Posljedično tome utvrđeno je postojanje značajne asimetrije između INA-e i Petrola u poslovanju UNP-om.

Transparentnost tržišta obično je veća što je manji broj aktivnih sudionika na tržištu. Pri ocjeni razine transparentnosti na tržištu ključni čimbenik je utvrditi koji poduzetnici na osnovi raspoloživih podataka mogu izvoditi zaključke o postupcima drugih poduzetnika.

U stabilnom okruženju koje je rezultat konsolidacije mjerodavnog tržišta u konkretnom slučaju poduzetniku je relativno jednostavno znati jesu li njegovi izgubljeni prihodi od prodaje posljedica toga što tržišni takmac nudi posebno niske cijene. Jednako tako kada sveukupni uvjeti potražnje ili troškova ne pokazuju značajna kolebanja, poduzetniku nije osobito problematično protumačiti snižava li njegov tržišni takmac cijene zato što očekuje da će koordinirane cijene pasti ili zato što odstupa od dogovorenih uvjeta.

Zajedničko djelovanje putem podjele tržišta bit će lakše ako kupci posjeduju jednostavna obilježja koja poduzetnicima u zajedničkom djelovanju omogućuju njihovu jednostavnu podjelu. Takva obilježja mogu se temeljiti na zemljopisnoj dimenziji, na vrsti kupaca ili jednostavno na postojanju kupaca koji obično kupuju od jednog posebnog poduzetnika. U tom slučaju zajedničko djelovanje podjelom tržišta može biti razmjerno jednostavno ako je lako utvrditi dobavljače svakog kupca.

U predmetnom slučaju tržište UNP-a obilježava mali broj vodećih poduzetnika. Riječ je prvenstveno o INA-i, Petrolu, Crodux Plinu te Butan Plinu.

Cijena UNP-a formira se temeljem iste osnove kao i kod ostalih naftnih derivata, a njezina osnovica kretanje cijena nafte na mediteranskom tržištu.

Međutim, pritom stupanj transparentnosti nije osobito visok kao što je slučaj na tržištima gdje se transakcije odvijaju na javnoj burzi ili otvorenoj dražbi. Pri trgovini UNP-om, bez obzira na razinu te trgovine, utvrđeno je kako je uobičajeno riječ dvostranim poslovnim odnosima između kupaca i prodavatelja, bilo temeljem ugovora, jednokratne narudžbe i slično, pri čemu visina ugovorenog/ostvarenog rabata te ostalih parametara koji utječu na konačnu cijenu UNP-a u tom poslovnom odnosu, kao što je primjerice trošak transporta, predstavljaju poslovnu tajnu i nisu javno poznate informacije, dostupne tržišnim takmacima na mjerodavnom tržištu.

Iz analize podataka i očitovanja trgovaca na veliko na drugoj razini tržišta i trgovaca na malo UNP-om te kontaktiranih kupaca koje su sudionici predmetne koncentracije označili svojim najvećim kupcima, osobito u odnosu na 2018. i 2019. godinu, proizlazi kako kontaktirani kupci u pravilu dobavljača biraju temeljem financijske isplativosti nabave UNP-a.

Prema očitovanjima kontaktiranih kupaca, neki su, primjerice [...], u 2019. s obzirom na ponuđene povoljnije komercijalne uvjete nabave UNP-a promijenili u određenom segmentu dobavljača, unatoč dugogodišnjem odnosu isključive kupnje s postojećim dobavljačem, [...].

U pravilu je riječ o INA-i i Petrolu, koje kontaktirani kupci percipiraju alternativnim dobavljačima.

U odnosu na mogućnost koordinacije nakon provedbe predmetne transakcije, analiza Oil and

Gas Consultinga d.o.o., Zagreb istaknula je činjenicu kako INA ne koristi sve svoje raspoložive skladišne kapacitete, međutim koji se održavaju u hladnom pogonu i mogu se u svakom trenutku početi ponovno koristiti.

Navedeno je ocijenjeno važnim u kontekstu potencijalnog povećanja cijena UNP-a nakon provedbe predmetne koncentracije budući da navedeno, osim postojanja značajne asimetrije u skladišnim kapacitetima između INA-e i Petrola, ukazuje i na to kako INA u slučaju promjena okolnosti, u smislu povećanja cijene UNP-a, može preusmjeriti dodatne količine UNP-a iz izvoza na tržište Republike Hrvatske. [...].

U odnosu na reakcije kontaktiranih konkurenata, iako je riječ, izuzev Butan Plina, o poduzetnicima primarno regionalno zemljopisno raspoređenima, manjih kapaciteta, u slučaju povećanja cijene UNP-a, s obzirom na iznesene podatke Oil and Gas Consultinga d.o.o., Zagreb o raspoloživosti slobodnih skladišnih kapaciteta, može se zaključiti kako bi konkurenti u takvom slučaju bili u mogućnosti reagirati povećanjem vlastitih kapaciteta ili pak ulaskom na tržište.

Na tržištu UNP-a poduzetnik INA trenutno koristi [...] od ukupno [...] skladišta UNP-a kojima raspolaže i koje je, na temelju poslovne odluke, odlučila ne koristiti za trgovinu na veliko UNP-om, već se navedena skladišta čuvaju kao konzervirana, u hladnom pogonu. Navedenih [...] rezervnih skladišta su u ispravnom su stanju, te ih je, stoga, logično je za zaključiti, moguće vrlo brzo aktivirati u promijenjenim tržišnim okolnostima. Od ukupnog skladišnog prostora kojim INA raspolaže, a čiji ukupni volumen iznosi [...] kubičnih metara, INA trenutno ne koristi volumen od [...] kubičnih metara skladišnog prostora.

Navedeni tržišni uvjeti konkurentima Petrola omogućavaju jednostavno, brzo i profitabilno povećanje proizvodnog izlaza u slučaju povećanja cijena UNP-a.

Podnositelj prijave koncentracije, osobito ističe kako, čak i u slučaju da nakon koncentracije između dva najveća takmaca na mjerodavnom tržištu postoji odnos u kojem je najveći konkurent ujedno i najveći kupac, zbog postojanja asimetrije između tržišnih udjela navedenih poduzetnika i netransparentnosti tržišta nije vjerojatno koordinirano djelovanje, odnosno značajni učinak na tržišno natjecanje na mjerodavnom tržištu. Pritom se podnositelj prijave koncentracije osobito osvrće na to da je u predmetu COMP/M.3216 Oracle/Peoplesoft, Europska komisija asimetričnost tržišnih udjela između takmaca na mjerodavnom tržištu smatrala osnovom za zaključak kako nije moguće utvrditi uvjete koordiniranog djelovanja, unatoč postojanju dva takmaca s većim tržišnim udjelima (između 40% i 50%) i određenog broja takmaca s manjim tržišnim udjelima.

U pogledu prve razine tržišta trgovine na veliko UNP-om, nakon provedbe predmetne koncentracije, tržišni udio INA-e iznosio bi, prema zaključku o pokretanju postupka AZTN-a, na temelju podataka za 2017. godinu, [60-70] %, dok bi se ostatak tržišnog udjela od [30-40] % raspodijelio među ostalim poduzetnicima koji uvoze UNP.

Analizirani podaci od strane AZTN-a, bilo da je riječ o prvoj razini tržišta trgovine na veliko UNP-om, odnosno drugoj razini tržišta na veliko UNP-om, uz segmentaciju na boce, autoplin i UNP u spremnicima, ukazuju na postojanje asimetričnosti u pogledu tržišnih udjela nakon provedbe koncentracije, koji otežavaju potencijalno koordinirano djelovanje između INA-e i Petrola te Petrola i ostalih tržišnih takmaca, osobito Butan Plina, na mjerodavnom tržištu UNP-a, bilo na prvoj razini, bilo na drugoj razini tržišta, uz segmentaciju na boce, autoplin i UNP u spremnicima.

Pritom je AZTN prihvatio navode podnositelja prijave koncentracije kako je praćenje pridržavanja uvjeta koordiniranog djelovanja te posljedično, kažnjavanje poduzetnika koji odstupaju od dogovorenih uvjeta koordinacije, isključivo moguće ako je tržište dovoljno transparentno. Smjernice za ocjenu horizontalnih koncentracija ističu kako transparentnost

može biti niska na tržištu na kojem se transakcije pregovaraju u tajnosti, na dvostranoj osnovi između kupaca i prodavatelja. Osobito u pogledu transparentnosti cijena, u praksi Europske komisije se ističe kako se postojanje npr. tajnih popusta smatra indicijom da tržište nije transparentno. Dvostrane povjerljive transakcije između kupaca i prodavatelja čine tržište netransparentnim i onemogućavaju praćenje odstupanja od uvjeta koordinacije. Osim toga, ako popusti (rabati) između kupaca i prodavatelja nisu javni, teško ih je pratiti te čine tržište netransparentnim, unatoč homogenosti proizvoda. U predmetu COMP/M.3216 Oracle/Peoplesoft Europska komisija je ocjenjivala mogućnost koordiniranog djelovanja kao posljedice koncentracije, jer bi nakon provedene koncentracije između poduzetnika Oracle i Peoplesoft koji su, prema mišljenju Komisije, na mjerodavnom tržištu bili prisutni sa simetričnim tržišnim udjelima, SAP bio najveći kupac Oracle-ovih baza podataka. U navedenom predmetu bi nakon provedbe koncentracije kao najsnažniji takmaci na mjerodavnom tržištu preostali Oracle/Peoplesoft i SAP. Oracle/Peoplesoft bi ostvarivao tržišni udio od 28% i 46% na mjerodavnim tržištima, dok bi SAP ostvario udio od 51% i 40%. Međutim, kako je mjerodavno tržište u navedenom predmetu ocijenjeno netransparentnim, Europska komisija je utvrdila nemogućnost održavanja koordiniranog djelovanja poduzetnika Oracle/Peoplesoft i SAP-a, bez obzira na njihov odnos najvećeg kupca i konkurenta.

Čak i u slučaju kad bi se mjerodavno tržište smatralo dovoljno transparentnim za praćenje odstupanja od koordiniranog djelovanja, podnositelj prijave koncentracije smatra potrebnim istaknuti kako takvo koordinirano djelovanje ne bi moglo biti održivo zbog nepostojanja prijetnje kaznom za odstupanje od uvjeta koordinacije. Naime, koordinirano djelovanje nije održivo ako posljedice odstupanja od uvjeta koordinacije nisu dovoljno teške da poduzetnike uvjere kako je u njihovom interesu pridržavati se uvjeta koordinacije. Prijetnja buduće kazne, koja čini održivim koordinirano djelovanje, vjerodostojna je jedino ako je njezino aktiviranje izvjesno.

Na prvoj razini tržišta trgovine na veliko UNP-om, prisutno je više od deset poduzetnika. U slučaju bilo kakvog pokušaja koordiniranog djelovanja ili podizanja cijena iznad tržišne opravdane razine, vjerojatna je reakcija ostalih poduzetnika i kupaca i to na način da UNP proizvode nabavljaju iz drugih izvora, što je osobito olakšano slobodnim uvozom i unosom UNP-a i diverzificiranim dobavnim pravcima. Svaka koordinacija cijena potaknula bi veći uvoz, odnosno unos UNP-a iz drugih država članica Europske unije od strane konkurenata.

Na upit AZTN-a od 9. svibnja 2019. Hrvatska gospodarska komora, Sektor za energetiku i zaštitu okoliša (dalje: HGK) u svom očitovanju od 7. lipnja 2019. navodi kako je u okviru rada svih oblika strukovnog organiziranja i povezivanja unutar HGK izričito zabranjeno bilo kakvo postupanje ili sklapanje sporazuma koji su u suprotnosti s utvrđenim načelima i pravilima slobode tržišnog natjecanja. HGK u cilju zaštite i osiguranja od takvih ponašanja u svim prostorijama koje se koriste za potrebe rada zajednica ima istaknutu Uputu o radu strukovnih udruženja pri HGK, aktivnosti koje se odnose na promicanje znanja o tržišnom natjecanju i stvaranju kulture tržišnog natjecanja KLASA 023-03/15-05/29, URBROJ: 311-02/03-16-01, od 20. travnja 2015. Sukladno navedenoj Uputi izričito se upozorava na zabranu vođenja diskusija, donošenja zaključaka ili razgovora koji bi bili u suprotnosti sa slobodom tržišnog natjecanja. Sukladno navedenoj Uputi, u okviru rada Zajednice za ukapljeni naftni plin, nikada se nisu pojavili navedeni oblici, odnosno razmatranja, diskusije ili mišljenja čiji bi se sadržaj odnosio na pitanja tržišnog natjecanja. Takve teme nisu obrađivane u sklopu rada navedene Zajednice za ukapljeni naftni plin. Rad Zajednice, sukladno Statutu, uređen je poslovníkom svake Zajednice. Prava i obveze člana Zajednice temeljno su propisane u Zakonu i Statutu, dok se poslovníkom razrađuje rad zajednice, između ostalog i pojedina prava članica birati i biti biran, sudjelovati u donošenju odluka i u radu Zajednice.

S obzirom na navedeno, zaključuje se u navedenom očitovanju HGK, Sektora za energetiku i zaštitu okoliša, Zajednica za ukapljeni naftni plin, s obzirom na sadržaj svojeg djelovanja te u odnosu na teme koje su obrađivane na sastancima ne raspolaže informacijama, odnosno podacima temeljem kojih bi formirala svoje mišljenje na upit AZTN-a o učincima provedbe

predmetne koncentracije. Svakako, Zajednica sukladno postavljenim načelima pravnog poretka, uključujući načelo slobode tržišta i tržišnog natjecanja pozdravlja svaki regulatorni napor koji će ojačati navedena načela i slobode.

Slijedom navedenog, provedenom analizom nije utvrđeno postojanje kriterija za utvrđenje uvjeta koordiniranog djelovanja te izvjesne održivosti koordiniranog djelovanja u konkretnom predmetu.

9.5. Učinkovitosti koje proizlaze iz koncentracije

Učinkovitosti koje proizlaze iz koncentracije moraju biti na dobrobit potrošača, specifične za predmetnu koncentraciju i dokazive. Navedeni uvjeti moraju biti kumulativno ispunjeni.

Učinkovitosti koje stvara koncentracija mogu unaprijediti sposobnost i motiv poduzetnika koji nastaje koncentracijom da djeluje na način da promiče tržišno natjecanje na dobrobit potrošača i time suzbije negativne učinke na tržišno natjecanje koji bi nastali provedbom koncentracije.

Mjerodavno polazište u ocjeni navoda o učinkovitosti je da potrošači provedbom koncentracije neće doći u lošiji položaj. U tu bi svrhu učinkovitosti trebale biti znatne i pravovremene.

Koncentracije mogu proizvesti učinkovitosti za potrošače ukoliko dovode do nižih cijena ili drugih dobrobiti za potrošače. Troškovne uštede mogu poduzetniku nastalom provedbom koncentracije dati mogućnost i poticaj za zaračunavanje nižih cijena nakon provedbe koncentracije, primjerice kroz smanjivanje fiksnih troškova poslovanja.

Potrošači mogu uživati pogodnosti novih odnosno poboljšanih proizvoda ili usluga proizašlih iz područja istraživanja i razvoja te inovacija.

Poticaj koji bi naveo poduzetnika nastalog koncentracijom da učinke prelije na potrošače vezan je uz postojanje konkurentskog pritiska preostalih poduzetnika na mjerodavnom tržištu i postojanja potencijalnog ulaska na tržište. Što su veći negativni učinci na tržišno natjecanje to bi učinkovitosti koncentracije morale biti znatne, vjerojatne i da će se u dovoljnoj mjeri prelići na potrošače.

Podnositelj prijave koncentracije u očitovanju koje je AZTN zaprimio 3. lipnja 2019. navodi da je u predmetnom slučaju riječ o učinkovitostima koje će proizaći iz značajnih sinergijskih učinaka u Petrolu po provedbi predmetne koncentracije i povećanja konkurentnosti Petrola, što će rezultirati značajnim smanjenjem troškova cjelokupnog poslovanja s UNP-om te bi posljedično krajnja prodajna cijena za kupce mogla biti niža.

Naime, podnositelj prijave pojašnjava kako će objedinjavanjem količina koje Petrol i Crodux Plin trenutno zasebno nabavljaju, Petrol imati bolju poziciju prilikom nabave UNP-a [...], a na koji će način Petrol moći postići i bolje nabavne cijene UNP-a na [...] tržištu. Navedeno će istovremeno rezultirati dodatnim pritiskom [...] da snižava cijene UNP-a prema potrošačima.

Kao posljedica sinergijskih učinaka koji će nastati provedbom predmetne koncentracije, smanjit će se troškovi poslovanja Petrola i to prvenstveno u segmentima poslovanja koji se odnose na troškove [...]. Riječ je o troškovnim uštedama koje će imati za posljedicu smanjenje [...].

Osnovna učinkovitost za koju podnositelj prijave smatra da će proizaći iz predmetne transakcije je smanjenje cijena UNP-a za potrošače, kao posljedice smanjenja gore navedenih troškova Petrola, te kao rezultat većeg pritiska na konkurente. Uz navedeno, učinkovitosti će se ogledati i u poboljšanju određenih usluga koje Petrol trenutno nudi potrošačima, kao npr.

[...]. Petrol očekuje da će se navedene učinkovitosti za kupce (potrošače) ostvariti u roku od jedne godine od provedbe predmetne koncentracije.

Navedene učinkovitosti podnositelj prijave smatra specifičnim i izravno vezanim uz predmetnu koncentraciju koje se ne bi mogle ostvariti bez provedbe predmetne koncentracije. Naime, osim povećanja portfelja kupaca Petrola, povećat će se mogućnost uvoza UNP-a sa [...], te će omogućiti Petrolu početak ponude [...] koji omogućava Petrolu veću fleksibilnost, a kupcima bolju kvalitetu UNP-a u skladu s njihovim stvarnim potrebama.

9.6. Analiza navoda podnositelja prijave koncentracije o ograničenjima direktno vezanim i nužnim za provedbu predmetne koncentracije

Izvršenim uvidom u Prilog 5: Ugovor [...] koji se namjerava sklopiti u okviru provedbe predmetne koncentracije između Petrola i Crodux Derivati Dva d.o.o., povezanim društvom Crodux Plina, a koji nije predmet ove transakcije i za koji se Ugovor u prijavi koncentracije tvrdi da je nužan preduvjet za provedbu predmetne koncentracije, utvrđeno je da se u članku [...] namjerava ugovoriti da se prodaja [...] vrši na paritetu [...].

U članku [...] Ugovora [...], između ostalog će se ugovoriti da će Petrol od Crodux Derivati Dva preuzeti sve vrste tehničkih ispravnih boca [...].

U članku [...] Ugovora o prodaji UNP-a namjerava se ugovoriti [...] godišnja količina preuzetog/isporučenog [...] od [...] tona, odnosno ukupna godišnja količina od [...] tona te da će krajem svake godine važenja tog Ugovora (...), počevši od dana primjene ovog Ugovora zajednički razmotriti [...] godišnju količinu [...], te ovisno o tome izvršiti eventualne korekcije [...] za sljedeće razdoblje. [...].

U članku [...] Ugovora [...] predviđa se trajanje tog Ugovora na razdoblje od [...], počevši od dana primjene istog.

Vezano uz navode podnositelja prijave kako u sklopu provedbe predmetne transakcije namjerava sklopiti sporazume koje smatra ograničenjima koja su potrebna za provedbu prijavljene koncentracije i izravno se na nju odnose, AZTN je s obzirom na utvrđeno, dopisom od 28. prosinca 2018. uputio podnositelja prijave koncentracije na primjenu Uredbe o skupnom izuzeću vertikalnih sporazuma između poduzetnika („Narodne novine“, br. 37/11) koja osobito u članku 10. propisuje zabranjene obveze u vertikalnim sporazumima te iznimke od navedenih pravila.

Sukladno članku 74. ZZTN-a koja daje ovlasti AZTN-u primjenjivati u primjeni ZZTN-a, a osobito u slučajevima postojanja pravnih praznina ili dvojbi pri tumačenju propisa, na odgovarajući način kriterije koji proizlaze iz primjene pravila o tržišnom natjecanju u Europskoj uniji, AZTN je vezano uz navedeno, podnositelja prijave koncentracije uputio na Uredbu Vijeća br. 139/2004 od 20. siječnja 2004 o kontroli koncentracija između poduzetnika (dalje: Uredba 139/2004) i Konsolidiranu jurisdikcijsku obavijest Europske komisije prema Uredbi Vijeća br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (2008/C 95/01), te u konkretnom slučaju osobito na Obavijest Europske komisije o ograničenjima direktno vezanim i nužnim za provedbu koncentracije koja pojašnjava interpretaciju takvih ograničenja.

Navedena Obavijest u paragrafu 33. izričito pojašnjava u odnosu na obvezujuću kupnju ili nabavu kako, u slučaju kada se smatraju izravno povezanim i nužnim za provedbu koncentracije, gdje je cilj takvog obvezivanja osigurati kontinuitet opskrbe proizvodom nužnim za obavljanje djelatnosti koje zadržava prodavatelj ili preuzima kupac, trajanje takvog obvezivanja mora biti ograničeno samo na razdoblje koje je nužno za zamjenu dotadašnjeg ovisnog odnosa neovisnim odnosom, a koje se smatra opravdanim za prijelazno razdoblje do 5 godina.

Osim toga, u paragrafu 34. navedena Obavijest pojašnjava kako se obvezivanje na kupnju određenih fiksnih količina smatra u skladu s gore navedenim kontekstom, izravno povezanim i nužnim za provedbu koncentracije, međutim obvezivanje na kupnju neograničenih količina, isključivost kupnje ili preferirani izvor nabave ili prodaje se ne smatraju nužnim za provedbu koncentracije.

U tom kontekstu, AZTN je pozvao podnositelja prijave detaljno obrazložiti prethodno postojeći poslovni odnos između Crodux Plina i Crodux Derivati Dva kao dobavljača i kupca, osobito u odnosu na količine UNP-a koje je Crodux Derivati Dva nabavljao u tom poslovnom odnosu u odnosu na ukupnu količinu koju prodaje Crodux Derivati Dva, za razdoblje od posljednje tri godine, odnosno za 2015., 2016. i 2017. godinu.

Pritom je AZTN skrenuo pozornost podnositelju prijave koncentracije da je potrebno uskladiti ugovor između Petrola i Crodux Derivati Dva koji se namjerava sklopiti na razdoblje od [...] sa odredbama ranije navedenih relevantnih propisa.

U okviru dopune prijave koncentracije od 24. siječnja 2019. dostavljeni su podaci o količinama nabave Crodux Derivati Dva od Crodux Plina UNP proizvoda - boce i autoplina u razdoblju od 2015. do 2017. godine, [...]

Sklapanje navedenog Ugovora [...] između Petrol i Crodux Derivati Dva, pojasnio je podnositelj prijave koncentracije, temeljem predloška tog Ugovora, koji je kao prilog [...] priložen navedenom Ugovoru o prodaji-pravnom temelju koncentracije, jedan je od uvjeta završetka predmetne transakcije. Prilikom sklapanja Ugovora [...] između Petrol i Crodux Derivati Dva navesti će se [...] i sl.

Nastavno, 4. srpnja 2019. AZTN je zaprimio podnesak punomoćnika podnositelja prijave koncentracije, poduzetnika Petrol, kojim je AZTN-u dostavljen izmijenjeni nacrt Ugovora [...], koji će po provedbi predmetne koncentracije biti sklopljen između Petrola kao dobavljača i Crodux Derivata Dva kao kupca, na razdoblje [...]. Uvidom u dostavljeni Ugovor [...] utvrđeno je kako isti ne sadrži odredbu o mogućnosti produljenja tog Ugovora nakon isteka ugovorenog razdoblja [...].

Slijedom navedenog, utvrđeno je kako obvezivanje Crodux Derivata Dva od strane Petrola na trajanje Ugovora [...] za razdoblje od [...], bez mogućnosti produljenja tog ugovorenog roka, uz obvezu kupnje određenih količina UNP-a [...] od Petrola, uz dozvoljena odstupanja u ugovorenoj količini, zadovoljava uvjete iz paragrafa 33. i 34. Obavijesti Europske komisije o ograničenjima direktno vezanim i nužnim za provedbu koncentracije.

10. Odluka Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja

Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Vijeće) je na 20/2019. sjednici, održanoj 9. srpnja 2019., sukladno ovlastima iz članka 30. točke 2. i članka 31. ZZTN-a, razmatralo ukupne učinke provedbe predmetne koncentracije na tržištima UNP-om obuhvaćenim predmetnom koncentracijom, uzimajući u obzir kriterije iz članka 21. stavka 3. ZZTN-a i članka 16. Uredbe o koncentracijama.

Temeljem ocjene podataka sadržanih u prijavi koncentracije, očitovanja podnositelja prijave, osobito provedenim istraživanjem tržišta od strane AZTN-a, te utvrđene strukture mjerodavnog tržišta, s obzirom na postojeće i potencijalne konkurente, općih pokazatelja o tržišnim udjelima na mjerodavnom tržištu, pribavljenih podataka i očitovanja od poduzetnika, institucija i udruženja, postkoncentracijskog tržišnog udjela sudionika koncentracije, očekivanih učinaka koncentracije u smislu koristi za potrošače i drugih raspoloživih podataka i saznanja, isprava i dokaza, kao i rezultata provedene pravne i ekonomske analize u ovom predmetu, vodeći

računa o svim konkretnim činjeničnim, pravnim i gospodarskim okolnostima, Vijeće je zaključilo da je u konkretnom slučaju riječ o dopuštenoj koncentraciji u smislu članka 22. stavka 7. točke 1. ZZTN-a, te da je stoga odlučilo da AZTN donese odluku u smislu članka 58. stavka 1. točke 5. ZZTN-a i članka 100. stavka 1. ZUP-a.

Vijeće svoju odluku obrazlaže kako slijedi:

Provedbom koncentracije u odnosu na djelatnost UNP-om, Petrol stječe stvari i prava koja se odnose na dio poslovanja UNP-om od strane Crodux Plina, uključujući i poduzetnika Adria-Plin, koji djelatnost trgovine na malo UNP-om obavlja regionalno, na jednom prodajom mjestu na području Splitsko-dalmatinske županije.

Povezano društvo Crodux Plina, Crodux Derivati Dva, koji obavljaju djelatnost trgovine na malo naftnim derivatima u Republici Hrvatskoj, odnosno u konkretnom slučaju, UNP-om, nije predmetom ove transakcije.

Slijedom navedenog, u konkretnom slučaju provedba predmetne koncentracije rezultirati će preklapanjem djelatnosti sudionika koncentracije u horizontalnom smislu, u segmentima poslovanja koji se odnose na nabavu, skladištenje i trgovinu na veliko UNP-om, te minimalno preklapanjem u djelatnosti trgovine na malo UNP-om, sve na teritoriju Republike Hrvatske.

U predmetnom postupku AZTN je proveo istraživanje tržišta na prvoj razini ocjene provedbe predmetne koncentracije, sa primarnim ciljem utvrđenja mjerodavnog tržišta u odnosu na poslovanje UNP-om, strukture tog tržišta, njegovih razina, položaja i snage tržišnih takmaca. Drugo istraživanje tržišta AZTN je proveo na drugoj razini ocjene provedbe predmetne koncentracije, sa primarnim ciljem utvrđenja učinaka provedbe predmetne koncentracije na tržišne strukture poslovanja UNP-om u Republici Hrvatskoj.

U provedbi istraživanja tržišta AZTN je kontaktirao nadležne institucije, udruge i poduzetnike koji raspolažu dozvolom HERA-e za obavljanje djelatnosti trgovine na veliko i skladištenja UNP-om, te poduzetnike koje su sudionici koncentracije označili svojim najznačajnijim kupcima. Za obavljanje djelatnosti trgovine na malo UNP-om nije potrebna dozvola HERA-e.

Na tržištu Republike Hrvatske pod UNP-om najčešće se prodaje smjesa propana i butana, ali je moguće nabaviti i pročišćeni propan i pročišćeni butan. Propan i butan i njihove smjese su zamjenjivi za većinu namjena, i koriste se i u domaćinstvu i u industriji, najčešće za grijanje te kao pogonsko gorivo u procesu proizvodnje. Iako je riječ o proizvodu koji nije u svakom slučaju identičnog sastava, riječ je o približno jednakim udjelima osnovnih sastojaka u smjesi UNP-a u granicama propisane norme.

Promjena jednog izvora energije drugim zahtjeva značajne promjene u opremi kojom se koristi (nabava novog bojlera, novog spremnika ili promjena pipa i mjesta pohrane) te stoga i značajne troškove. Pri tom su relevantni i ostali čimbenici, poput značajnih razlika u cijeni između energenata, faktora zagađenja okoliša i drugo. Zamjena UNP-a prirodnim plinom bila bi moguća relativno jednostavno s razumnim troškovima i prilagodbom, ali pod uvjetom postojanja sveobuhvatne mreže pokrivenosti prirodnim plinom svih područja na kojima postoji potražnja. Budući da takva sveobuhvatna mreža pokrivenosti prirodnim plinom nije vjerojatna, osobito u odnosu na segment kućanstva koja koriste UNP za grijanje i kuhanje, uvijek će postojati potražnja za UNP-om.

Stoga, UNP je po karakteristikama homogeni proizvod, koji je zamjenjiv sa stajališta ponude, ali nije zamjenjiv sa stajališta potražnje, budući da se razlikuje prema načinu pakiranja, ovisno o njegovoj namjeni prema potrebama krajnjeg kupca, odnosno potrošača. Stoga se UNP kao proizvod s aspekta potražnje prodaje u obliku: boce UNP-a, autoplin i UNP u spremnicima, ovisno o namjeni korištenja u domaćinstvu, industriji ili prometu.

Cijena UNP-a formira se temeljem iste osnove kao i kod ostalih naftnih derivata. Osnovica za obračun je kretanje cijena nafte na mediteranskom tržištu, odnosno kotacija *West Mediterranean FOB Ex-Refinery/Storage* prema *Platt's LPGASWIRE*.

Konačna cijena UNP-a u maloprodaji ovisi o trgovačkoj marži, iznosu trošarina, te porezu.

Formiranje cijene UNP-a u Republici Hrvatskoj je ukidanjem odredbe o tjednom formiranju cijena naftnih derivata od kraja 2014. godine slobodno. Na formiranje konačne cijene utječe trošarina, koja je za UNP značajno niža nego za ostale pogonske energente, ali viša nego u odnosu na prirodni plin i električnu energiju za poslovnu upotrebu.

MINGO je usporedno s ukidanjem ograničenja maksimalnih cijena u maloprodaji naftnih derivata, uvelo pojačani nadzor nad primijenjenim cijenama i objavljuje njihove promjene na tjednoj bazi.

Prema analizi Oil and Gas Consulting d.o.o., Zagreb koju je AZTN uzeo u obzir pri donošenju odluke proizlazi kako cijene naftnih derivata imaju sezonski karakter, što znači da su uglavnom ljeti niže zbog manje potražnje, a zimi više, no prvenstveno su vezane za cijene nafte koje značajno osciliraju bez obzira na godišnja doba. Iz tog razloga je posljednjih godina česta pojava da zbog visokih cijena nafte, cijena UNP-a slijedi obratni trend, te je viša ljeti nego u zimskom razdoblju. U tom slučaju, a s obzirom na vrstu proizvoda, riječ je o cjenovnim rizicima poslovanja koje pojedini poduzetnici rješavaju optimiziranjem zaliha, a koje se u pravilu drže na minimalnoj razini, kako bi se osigurala nesmetana opskrba tržišta.

U predmetnom slučaju fokus AZTN-a u analizi mjerodavnog tržišta i učinaka provedbe predmetne koncentracije bio je usmjeren primarno na trgovinu na veliko UNP-om, koju obilježava segmentacija na tržište trgovine na veliko UNP-om na prvoj razini i tržište trgovine na veliko UNP-om na drugoj razini. Ovo drugo tržište na veliko obilježava daljnja segmentacija prema vrsti pakiranja i namjene UNP-a: boce, autoplina i spremnici.

Tržište trgovine na veliko UNP-om na prvoj razini u bitnome u bitnome predstavlja prodaju, odnosno stavljanje UNP-a na tržište Republike Hrvatske prvi puta u distribucijski lanac i to prodajom UNP-a iz rafinerija INA-e kao jedinog domaćeg proizvođača UNP-a i putem uvoza, odnosno uvoznih skladišta, koje podrazumijeva prijevoz proizvoda u rinfuzi tzv. primarnim transportom (najčešće vlakom, brodom i sl. u odnosu na UNP) do terminala kupaca ili njegovih skladišta. Kupci na toj razini trgovine na veliko UNP-om su trgovci na veliko ili povezani poduzetnici proizvođača koji raspolažu velikim skladišnim kapacitetima.

Tržište trgovine na veliko UNP-om na drugoj razini obuhvaća drugu nižu razinu tržišta trgovine na veliko koja se odnosi na prodaju manjih količina proizvoda iz skladišta dobavljača (trgovaca na veliko), koja se dostavlja kupcu putem tzv. sekundarnog transporta (najčešće kamionima), odnosno koja obuhvaća neke usluge s dodanom vrijednosti kao što su dostava manjih količina, dostava na više lokacija, ponuda infrastrukture – skladištenja te fleksibilniji uvjeti plaćanja. Kupci na toj razini trgovine su uglavnom maloprodajni lanci - benzinske postaje, manji neovisni preprodavači, industrijski kupci i javne institucije.

Provedbom predmetne koncentracije Petrol jača svoju poziciju na veleprodajnim segmentima tržišta UNP-om u Republici Hrvatskoj u odnosu na tržišnog lidera, poduzetnika INA-u, ujedno i proizvođača UNP-a.

Naime, u Republici Hrvatskoj UNP je dostupan iz dva izvora: INA-ine proizvodnje u rafinerijama i putem postrojenja INA-e za degazolinažu u Ivanić Gradu, gdje INA u ukupnoj domaćoj potrošnji sudjeluje sa [70-80] %, dok se [30-40] % UNP-a dobavlja iz uvoza.

Od 2013. godine se bilježi snažan rast uvoza UNP-a u Republiku Hrvatsku, za gotovo 200 % u odnosu na 2012. godinu. Od tada uvoz UNP-a u Republiku Hrvatsku pretežito stagnira. Do 2013. godine INA-ina proizvodnja bila je gotovo jedini izvor UNP-a u Republici Hrvatskoj.

U uvozu UNP-a u Republiku Hrvatsku najznačajnije sudjeluju Petrol i Crodux Plin, koji u ukupnoj potrošnji UNP-a u Republici Hrvatskoj sudjeluju svaki sa [10-20] % udjela putem uvezenih količina. Na ostale uvoznike se u 2017. godini odnosilo ukupno [5-10] % ukupne potrošnje UNP-a.

U ukupnoj potrošnji UNP-a u Republici Hrvatskoj u 2017. godini, s najvećim udjelom od 50 % sudjeluje promet (autoplina), zatim građanstvo s udjelom od 30 % (UNP u bocama i malim spremnicima), dok se na industriju odnosi 10 % a na uslužni sektor 10 % preostale potrošnje. Ukupna potrošnja UNP-a u Republici Hrvatskoj stagnira od 2012. godine.

INA većinu proizvedenog UNP-a, [50-60] %, distribuira na prvoj razini tržišta trgovine na veliko UNP-om, u velikim količinama izravno kupcima, trgovcima na veliko UNP-om, koji dalje tako kupljeni UNP distribuiraju na drugoj razini trgovine na veliko čija distribucija uključuje usluge s dodanom vrijednosti, primjerice punjenje boca, prijevoz autoplina, odnosno UNP-a za spremnike do maloprodajnih mjesta ili pak do krajnjih kupaca.

Prema podacima za mjerodavnu 2017. godinu, proizlazi da bi Petrol bio najznačajniji kupac UNP-a na prvoj razini tržišta trgovine na veliko te bi na taj način stvarao dodatni konkurentski pritisak na tržišnog lidera, proizvođača INA-u, koji osim što je primarni izvor UNP-a u Republici Hrvatskoj, istovremeno i konkurent svojim kupcima na nižim razinama distribucijskog lanca opskrbe UNP-om. Osim Petrola, na toj razini tržišta u 2017. godini kao kupci bilo je prisutno još osam poduzetnika te su u 2018. i 2019. godini zabilježeni novi ulasci na tržište kao i mogućnost novih potencijalnih ulazaka na tu razinu trgovine na veliko UNP-om.

S obzirom na karakteristike, UNP je potrebno pohraniti u skladišne prostore, koji se prema namjeni razlikuju kao trošarinska i prodajna skladišta. Od pristupanja Republike Hrvatske Zajedničkom tržištu Europske unije, trošarinska skladišta nužna su isključivo za uvoz UNP-a iz trećih zemalja, budući da se trgovina UNP-om unutar EU odvija slobodno.

INA raspolaže s [50-60] % ukupnih skladišnih kapaciteta, dok će Petrol nakon provedbe koncentracije raspolagati s [10-20] %. Pritom se [20-30] % ukupnih skladišnih kapaciteta za UNP na teritoriju Republike Hrvatske ne koristi te je slobodno i odmah raspoloživo zainteresiranim poduzetnicima.

Prema analizi Oil and Gas Consulting d.o.o., Zagreb koju je AZTN uzeo u obzir pri donošenju odluke proizlazi trend pada cijene najma skladišnih kapaciteta u razdoblju od 2012. do 2017. godine.

Na drugoj razini tržišta trgovine na veliko UNP-om, post-koncentracijski Petrol će postati najznačajniji tržišni takmac u segmentima boce i autoplina, dok je u segmentu spremnici post-koncentracijski udjel Petrola manji od [20-30%], dok su tržišni lideri u ovom segmentu ostaju INA i Butan Plin. Međutim, INA kao jedini proizvođač na teritoriju Republike Hrvatske većinu UNP-a u segmentu boce i autoplina prodaje preko svoje raširene maloprodajne mreže, a ne putem trgovaca na veliko. Zbog navedenog, količina UNP-a kojeg INA u segmentu autoplina i boce prodaje putem svoje maloprodajne mreže nije uključena u izračun tržišnih udjela na drugoj razini trgovine na veliko UNP-om.

S obzirom da ovu razinu tržišta trgovine na veliko obilježava postojanje usluga dodane vrijednosti, AZTN je analizirao broj punionica boca kao i boce u vlasništvu poduzetnika na ovoj razini tržišta te je utvrđeno kako će post-koncentracijski Petrol raspolagati sa najvećim brojem

punionica boca, dok istovremeno INA raspolaže sa najvećim brojem boca u vlasništvu koje su u prometu u Republici Hrvatskoj.

Na tržištu trgovine na malo UNP-om u Republici Hrvatskoj, post-koncentracijski udjel Petrola bit će [10-20] %, tržište je otvoreno i liberalizirano, a INA ostvaruje poziciju vodećeg tržišnog takmaca.

Iz javno dostupnih izvora, zaprimljenih podataka i očitovanja izravnih sudionika na tržištu u okviru provedenog istraživanja tržišta, te očitovanja i podataka dostavljenih od podnositelja prijave koncentracije, kao i iz dodatno dostavljenih analiza od strane podnositelja prijave koncentracije u predmetnom slučaju ne proizlazi kako će provedbom predmetne koncentracije uslijediti značajni nekoordinirani učinci. Također, provedenom analizom nije utvrđeno postojanje kriterija za utvrđenje uvjeta koordiniranog djelovanja koje bi dovelo do negativnog učinka na tržišno natjecanje u konkretnom predmetu.

Stoga je AZTN, temeljem odluke Vijeća, odlučio kao u točki I. izreke ovoga rješenja.

II. Dio transakcije koji je odnosi na stjecanje izravne kontrole na trajnoj osnovi poduzetnika Petrol nad dijelom poslovanja Crodux Plina vezanog uz električnu energiju ocijenjena je dopuštenom 13. svibnja 2019. donošenjem djelomičnog rješenja temeljem članka 22. stavka 7. točke 1. ZZTN-a, članka 58. stavka 1. točke 5. ZZTN-a i članka 100. stavka 1. ZZTN-a.

Sukladno članku 100. stavku 4. ZUP-a, djelomično se rješenje, s obzirom na pravne lijekove i izvršenje, smatra samostalnim rješenjem, pa se protiv njega tužbom mogao pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske u roku od trideset (30) dana od dana dostave tog rješenja podnositelju prijave koncentracije.

Stoga je AZTN, temeljem odluke Vijeća, odlučio kao u točki II. izreke ovoga rješenja.

III. Poduzetnik Petrol obveznik je plaćanja upravne pristojbe u iznosu od 105.000,00 kuna u korist Državnog proračuna Republike Hrvatske. Rješenje o ocjeni dopuštenosti koncentracije poduzetnika u smislu članka 22. stavka 7. ZZTN-a (II. razina ocjene) podliježe obvezi naplate upravne pristojbe, sukladno odredbama članka 4. i 5. Zakona o upravnim pristojbama („Narodne novine“, br. 115/16) i tarifnog broja 94. Uredbe o upravnim pristojbama („Narodne novine“, br. 8/17; dalje: Uredba o upravnim pristojbama).

U Tarifnom broju 94., stavkom 1. Uredbe o upravnim pristojbama je propisano da se za rješenje o ocjeni dopuštenosti koncentracije u smislu članka 22. stavka 7. ZZTN-a (II. razina ocjene) naplaćuje upravna pristojba u iznosu od 105.000,00 kuna. Upravna pristojba se uplaćuje u korist Državnog proračuna Republike Hrvatske na račun broj: HR1210010051863000160, model HR64, poziv na broj odobrenja: 5002-20833-OIB obveznika uplate. Slijedom navedenog, za podnositelja prijave koncentracije, nastala je obveza uplate upravne pristojbe u iznosu od 105.000,00 kuna u roku od osam (8) dana od dana primitka ovog rješenja. Nakon izvršene uplate uplatnicu, kao dokaz o izvršenoj uplati upravne pristojbe, potrebno je žurno, a najkasnije u roku od osam (8) dana, dostaviti AZTN-u s pozivom na poslovni broj KLASE: UP/I 034-03/18-02/012.

Ako se ne izvrši uplata upravne pristojbe, AZTN će od nadležne Porezne uprave, sukladno članku 10. stavku 2. Zakona o upravnim pristojbama, zatražiti prisilnu naplatu upravne pristojbe.

Slijedom navedenog, odlučeno je kao u točki III. izreke ovoga rješenja.

Sukladno odredbi članka 59. stavka 2. ZZTN-a, a u svezi s člankom 58. stavkom 1. točkom 5. ZZTN-a, ovo rješenje AZTN-a pročišćeno od poslovnih tajni u smislu članka 53. ZZTN-a, bit

će objavljeno u „Narodnim novinama“, te će se temeljem članka 59. stavka 3. ZZTN-a, ovo rješenje pročišćeno od poslovnih tajni u smislu članka 53. ZZTN-a, objaviti na službenim mrežnim stranicama AZTN-a.

Slijedom navedenog, odlučeno je kao u točki IV. izreke ovoga rješenja.

Uputa o pravnom lijeku

Protiv rješenja AZTN-a nije dopuštena žalba, ali u roku od trideset (30) dana od dana dostave rješenja stranka može tužbom pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske.

Predsjednik Vijeća
za zaštitu tržišnog natjecanja

Mladen Cerovac, mag. iur.

Napomena:

Sukladno članku 53. ZZTN-a, podaci koji predstavljaju poslovnu tajnu izuzeti su od objavljivanja te su u tekstu navedeni podaci označeni u rasponima i sa [...].